

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Shri Mahantswami Shikshan Prasarak Mandal's

Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa Tq.Ausa Dist.Latur

(Affiliated to Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded)

NAAC Reaccredited "B" Grade (2nd Cycle)

Best Principal Award 2021 by SRTMUN

(UG-Arts, Commerce & Science)

Est. Year: 1971

Criterion III

3.3 Research Publications and Awards

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criterion III

3.3.2 -Number of books and chapters in edited volumes/books published and papers published in national/ international conference proceedings per teacher during the last five year.

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

श्री महंतस्वामी शिक्षण प्रसारक मंडळाचे
श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय
औसा जि. लातूर, महाराष्ट्र, पिन-४१३५२०
(कला, वाणिज्य, विज्ञान)
(स्वामी रामानंद लोक मराठवाडा विद्यापीठ मॉडेडशी संलग्न)

Estd 1971

Shri Mahantswami Shikshan Prasarak Mandals
SHRI KUMARSWAMI MAHAVIDYALAYA
Ausa, Dist. Latur, Maharashtra Pin-413520
(Arts, Commerce, Science)
(Affiliated to S.R.T.M.U Nanded)

☎02383-222038

E-mail_sksmausa@gmail.com

Website_www.sksmausa.org

DR. BETKAR M.M.
PRINCIPAL

Ref No.:SKSM/2023-24/

Date: / /

DECLARATION

This is to declare that the information, reports, numerical data and photocopies furnished in this file as supporting documents is verified by IQAC and found correct. Hence this certificate.

IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa, Dist. Latur

Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Shri Mahantswami Shikshan Prasarak Mandal's

SHRI KUMARSWAMI MAHAVIDYALAYA, AUSA DIST. LATUR

IQAC- Internal Quality Assurance Cell

Part A) File Summary

Name of the Metrics : 3.2.2
Name of the Criterion Head : Dr. S. R. Axi
Content of the File : Research publication

Sr.No.	File Description	Page No.
1	List. of Books	05 to 47
2	List of chapters	48 to 77
3		
4		
5		
6		
7		
8		

Part B) IQAC verification report

- Enclosed supporting documents Yes /No
- This file is satisfactorily completed Yes /No
- Authentic data completed Yes /No

IQAC Coordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa, Dist. Latur

Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

श्री महंतस्वामी शिक्षण प्रसारक मंडळाचे
श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय

औसा, जि. लातूर महाराष्ट्र, पिन-४१३५२०
(कला, वाणिज्य व विज्ञान)
(स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नोंदवरील संलग्नित)

NAAC Accredited 'B' grade
Estd 1971

Shri Mahantswami Shikshan Prasarak Mandali's
SHRI KUMARSWAMI MAHAVIDYALAYA

Ausa, Dist. Latur, Maharashtra. Pin-413520
(Arts, Commerce, Science)
(Affiliated to S.R.T.M.U. Nanded)

☎ : 02383-222038

E-mail_sksmausa@gmail.com.

Webside_www.sksmausa.org

DR. BETKAR M. M.

PRINCIPAL

Ref. No. : SKSM/20

Date : / /

Books and Chapters in edited Volumes / Books published, and papers in National/International Conference Proceedings per Teacher during the five year -2017-18 to 2021-22

Sr. No.	Title of the books/ chapters published	Name of the teacher	Title of the Publication	Name of the publisher	Year of publication	ISBN Number
1	Andharashi Ghanghor Yuddha	Yuvaraj Dhaswadikar		New Man Publication, Parbhani	2021-22	978-93-91621-21-6
2	Vaibhavshali Latur	Dr. Sunil Puri		Zhila Mahitikaryal aya Latur	2021-22	
3	The Leaves of Knowledge	Dr. Prakash Karad		Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-49-0
4	Environmental Conservation & Women Dignity	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-18-6
5	Aapatti Vyavsthapana v Rashtriya Sevayojna	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-18-6
6	Yuvakanchya Sarwagin Vikasat Rashtriya Sevayojnechi Bhumika	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-18-6
7	Rashtriya Sevayojna Rashtranirman Ka aadarsh sanghatan.	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-18-6
8	Rashtriya Sevayojna Artha, Swarup, Vyapti v Mahatv	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-18-6

IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa, Dist. Latur

Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

9	Paryavarana Savardhan aani rashtriya seva Yojana	Dr. Anil Wadkar	Environmental conservation & Women Dignity	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-18-6
10	Mahiti Tantradynanacha Uchha Shikshanawaril Parinam	Dr. Anil Wadkar	<u>Impact of ICT on libraries, economics and commerce management</u>	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-54-4
11	Gramin Mahilanchya Sablikarnat Mahila Bachatgatanche Yogdan	Dr. Vinayak Waghmare	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93-83918-41-3
12	E- Commerce Pranali	Dr. Vinayak Waghmare	<u>Impact of ICT on libraries, economics and commerce management</u>	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-54-4
13	Swami Ramanand Teerth Marathwada Vidyapith Salgnit Mahavidyalayin Granthalayatil Mahiti Tantradynanacha Vapar: Ek Aabhyas	Ambadas Khilare	<u>Impact of ICT on libraries, economics and commerce management</u>	Aruna Prakashan, Latur	2021-22	978-93-91689-54-4
14	Vachan Sanskruti Jopasanyasathi Granthalayache Upkram	Ambadas Khilare	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	Siddhi Publication House Nanded	2021-22	978-81-953976-9-3
15	BHARTIY Sanvidhan Aani Mahila Sakshamikaran	Dr. Kale Sanjay	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93-83918-41-3
16	Womwn Literacy And Social Development in Jalna District: A Geographical Analysis	Dr. Pramod Deshmukh	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93-83918-41-3
17	Sex Structure: A Serious Demographic Element in Latur District: A Geographical Approach	Dr. S B Ashture	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93-83918-41-3

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

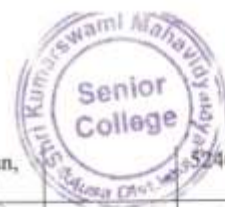
18	Higher Education and Women's Emporwerment	Bhosale Jyoti	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93-83918-41-3
19	Samaj Parivartanat Stri Shikshanachi Bhumikamandtana Stri Samajsudharakanche Yogdan	Dr. Kusum Dhone	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93-83918-41-3
20	BHARTIY Swatantry Ladhyaatil Stri Yogdan	Dr. Anil Kamble	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93-83918-41-3
21	Mahilaoke Adhikar aur Samkalin Stiti	Dr. K U Choudhari	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2021-22	13-978-93-83918-41-3
22	Shetkaryache Kaiwari- Chatrapati Shivaji Maharaj	Dr. Balvant Ghogre	<u>Chatrapati Shivaji Maharaj</u>	Aadhar Publication, Amrawati	2021-22	978-93-91305-05-5
23	Effect of Euphorbia Neriifolia L. on Root Rot Disease of Mango Mangifera Indica I Caused by Rhizoctonia Solani in Marathawada Region	Dr. J A Kadam	<u>Frontiers in Biological Science</u>	Xpress Publication	2021-22	979-888629608-2
24	Effect of Soyabeag Mosaic Virus on Nodulation of Soybean	Dr. Deepika Dhaware	<u>Diseases of crops and their sustainable management</u>	National Press	2021-22	
25	Aeromycological Studies At AUSA Dist. Latur, Maharashtra	Dr. Deepika Dhaware	<u>Frontiers in Biological Science</u>		2021-22	
26	Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashaktikaran	Dr D S Patwari (Editors)	<u>Aazadika Amrut Mahotsav Naari Sashktikaran</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2022	13-978-93-83918-41-3
27	BHARTIY Sanvidhan Aani Mahila Sakshamikaran	Dr D S Patwari	<u>Strivad Dasha aani Disha</u>	Strivad Dasha aani Disha	2021-22	
28	Introduction to Parasitology	Dr. Sanjay Kale		Aruna Prakashan,	2020-21	978-81-951-

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

				Latur		951586-6-9
29	Sainandanvanam Agro Tourist Center	Dr. K B Dhone		Global Publication Latur	2020-21	978-81-945997-0-8
30	Themes in Nergis Dalals Novels	Dr. P D Karad		Aruna Prakashan, Latur	2020-21	978-93-90019-06-9
31	Waves and Oscillations	Dr. S D Misal		Aruna Prakashan, Latur	2020-21	978-81-949570-5-8
32	Mathematical Methods in physics	Dr. S D Misal		Aruna Prakashan, Latur	2020-21	978-81-949570-1-0
33	Effect of Pongamia Pinnatalinn on Root Rot Disease of Mango Mangifera Indica Caused by Rhizoctonia Solani in Latur District	Dr. J A Kadam	<u>Diseases of crops and their sustainable management</u>	National Press	2020-21	9781685631246
34	Savitriaeechi samajik v Updeshper Kavita	S L Garad	<u>Krantiratr Mahagranth</u>	Gravity Publication	2020-21	978-81-941309-5-6
35	Aadiwasi Sanskruti aur lok sahitya	Dr. S K Balore	<u>Shodha Aadhar</u>	KBC-Nano Publication Pvt.Ltd. New Delhi	2020-21	13-978-93-83918-25-6
36	Biological Control of Grapevine Diseases	Dr. J A Kadam		Jyotichandra Publication Latur	2019-20	978-93-85162-87-9
37	Sahitya ka Anushilan	Dr. P V Kamble		Indovijan Publication Latur	2019-20	978-81-928882-5-5
38	Conceptional Development of Geographical Thought	Dr. S B Ashture		Aruna Prakashan, Latur	2019-20	978-81-949570-1-0
39	Mechanics and Properties of Matter	Dr. S D Misal		Aruna Prakashan, Latur	2019-20	978-81-942522-5-2
40	Varn-Bhed ke virrudha dahad uthatha sinha	Dr. P V Kamble	Hindi aur Marathi Sahitya me Naye Sahityik Pravah		2018-19	--
41	Stri Subodhini	Dr. P V Kamble	Sahitya ke navpravah	--	2018-19	--
42	Computer and E-Technology	Ambadas Khillare		Aruna Prakashan, Latur	2018-19	978-93-5240-191-8
43	Manjara Khoryatil	Dr. S R Puri	Latur: Vasa aani	Aruna	2017-18	978-93-

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

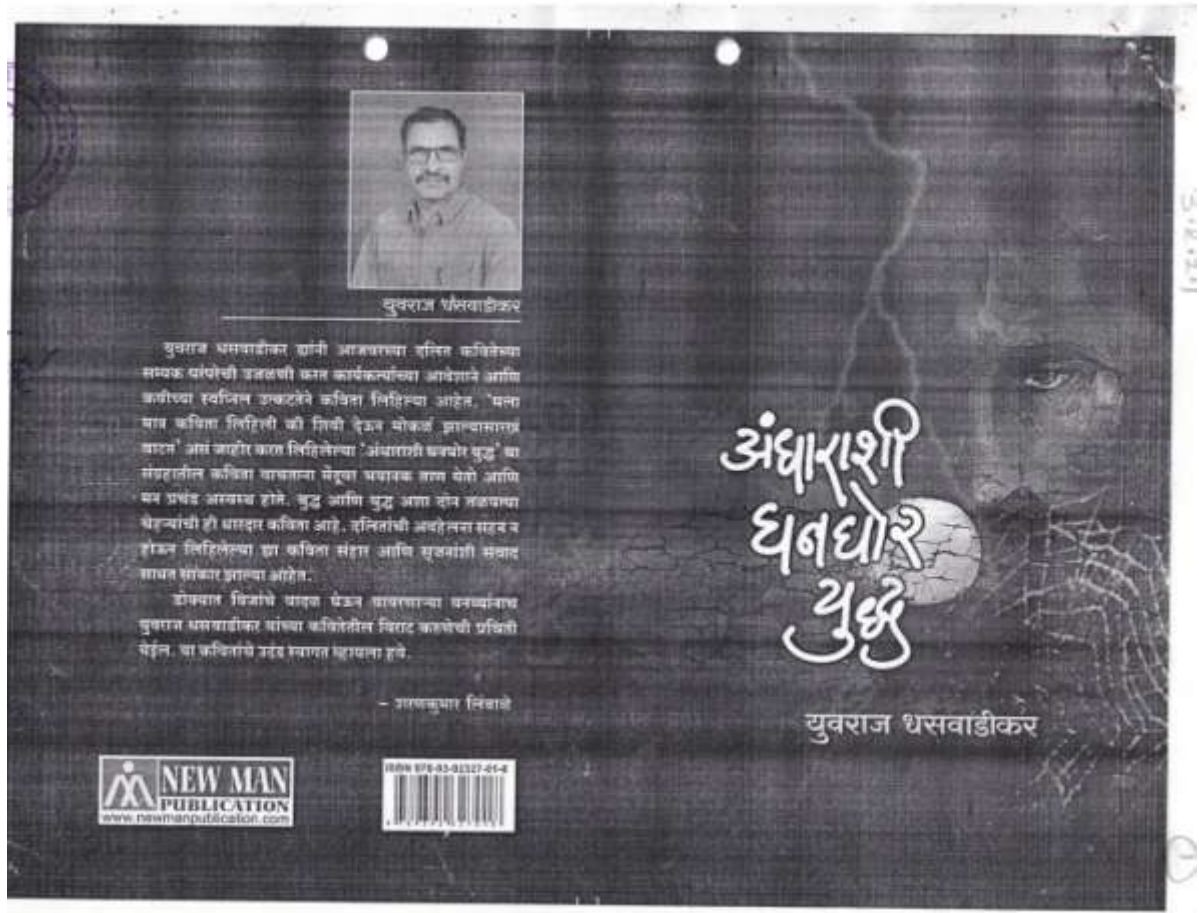

	Jalsandaran		Varasa	Prakashan, Latur	5240-127-7
44	Latur Zilyatil Paryatan Thale	Dr. S R Puri	Latur: Vasa aani Varasa	Aruna Prakashan, Latur	2017-18 978-93- 5240-127-7
45	Latur Zilyatil Gadhi Vade	Dr. S R Puri	Latur: Vasa aani Varasa	Aruna Prakashan, Latur	2017-18 978-93- 5240-127-7
46	Hydrabad Muktisangram	Dr. S R Puri	Latur: Vasa aani Varasa	Aruna Prakashan, Latur	2017-18 978-93- 5240-127-7

 IQAC Co-ordinator
 Shri Kumarswami Mahavidyalaya
 AUSA, Dist. Latur

 Principal
 Shri Kumarswami Mahavidyalaya
 AUSA Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

ISBN-978-93-91621-21-6

- अंधाराशी घनघोर युद्ध (काव्यसंग्रह)
युवराज धसवाडीकर
Andharashi Ghanghor Yudha (Marathi Poetry)
Yuvraj Dhasvadikar
९६०४३३३६०२/८९८३३३०९६३
Email : yuvrajdhaswadikar@gmail.com

- © सर्व हक्क
ज्योती युवराज धसवाडीकर
नाथनगर, मळवटी रोड,
नांदेड नाका, लातूर-४३१५१२
९४२२६५८२१८

- प्रकाशक:
न्यू मॅन पब्लिकेशन
परभणी
४३१ ४०१
Email : nmpublication@gmail.com
Web: www.newmanpublication.com

- मुखपृष्ठ
संतोष घोंगडे

- लेआऊट/अक्षरजुळणी
सौ. शारदा धनंजय कुलकर्णी
संपर्क: ९४०५९३४१७४

- मुद्रक
आर्टी प्रिंटर्स, लातूर

- प्रथम आवृत्ती
६ डिसेंबर २०२१
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन

- किंमत - १०० रु.

IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

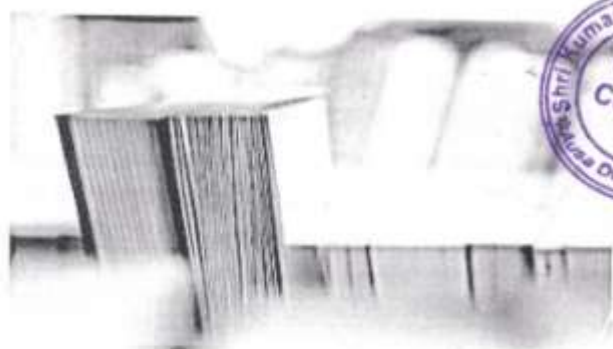
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

20/04/2024

3

The leaves of knowledge

*(A Compilation of Summaries of
Keynote Speeches)*

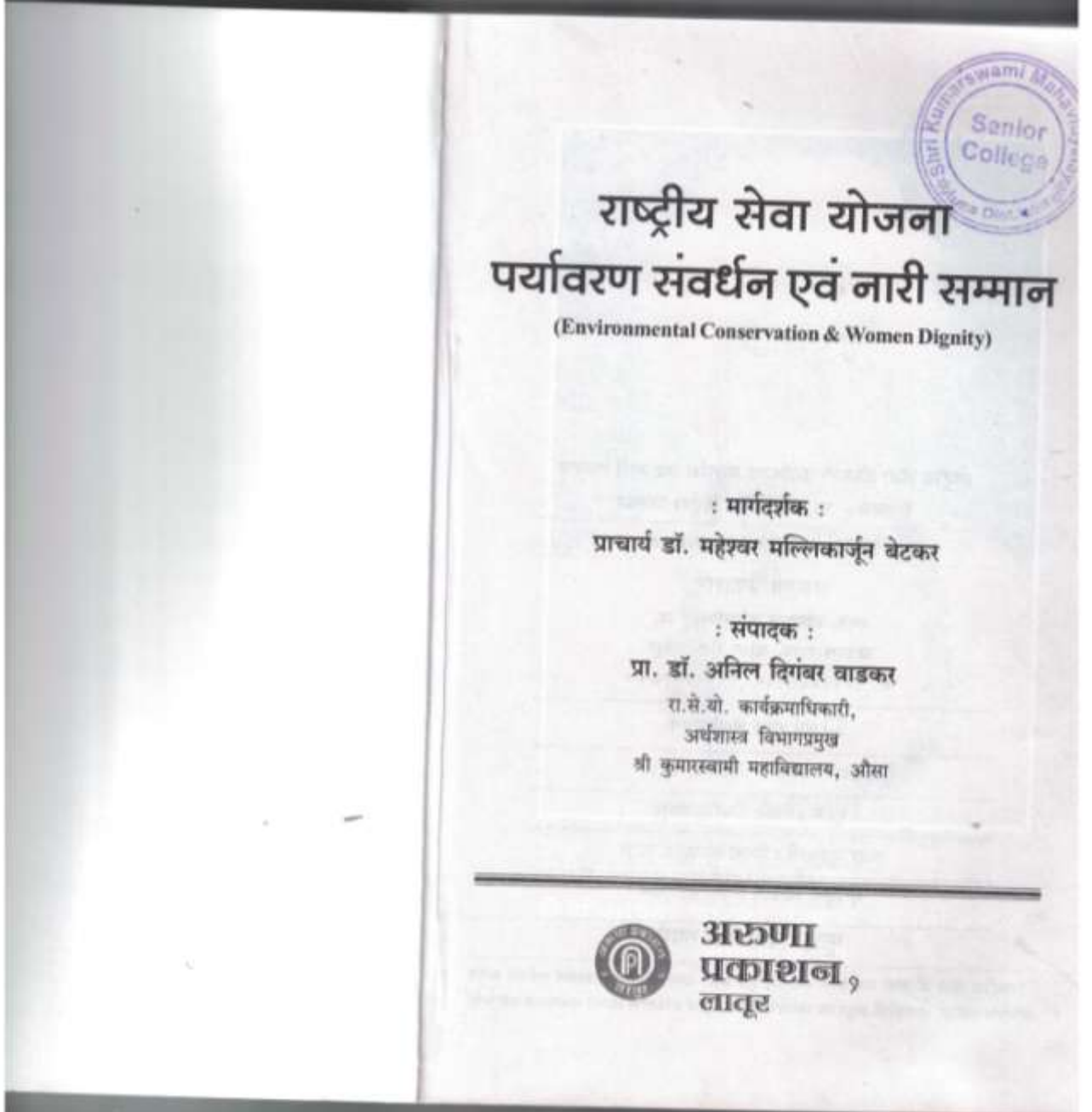
Webinar Organizer
Principal Dr. Betkar M. M.

Editor:
Prof. Dr. Prakash Karad
Shri Kumarswami Mahavidyalaya,
Ausa, Latur, MS, INDIA

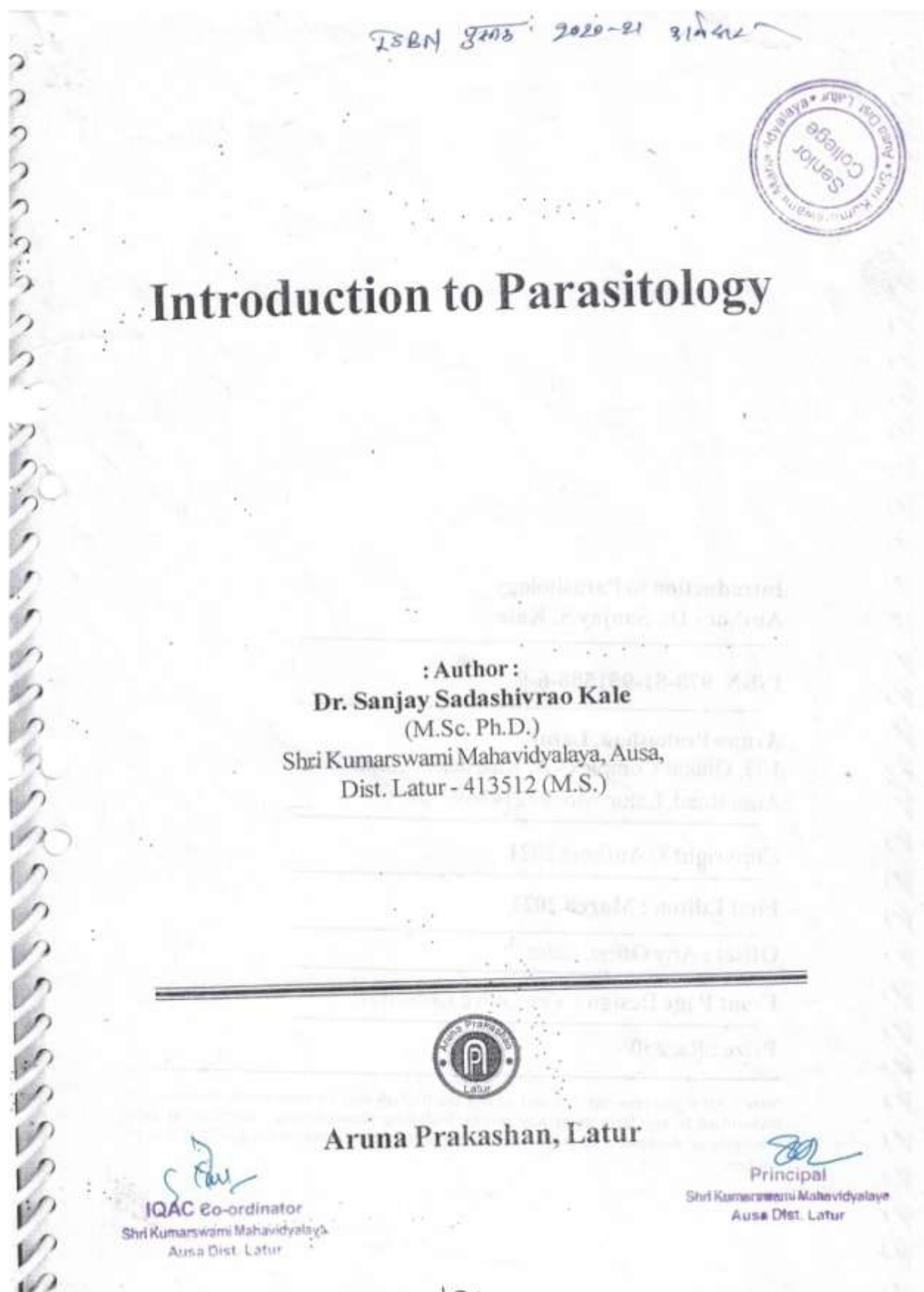
S. Kar
IQAC-Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa, Dist. Latur

B. M. M.
Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa, Dist. Latur

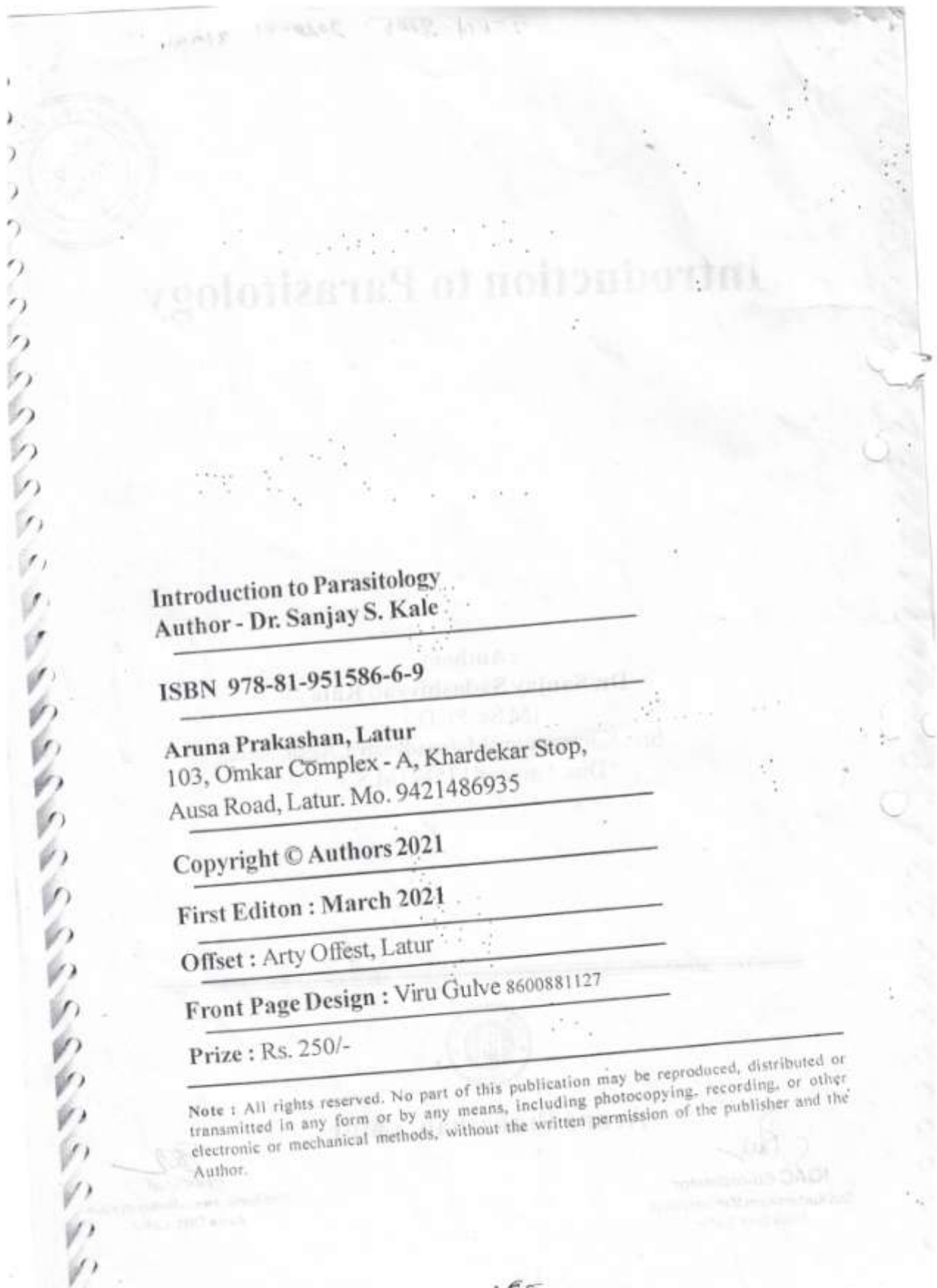
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

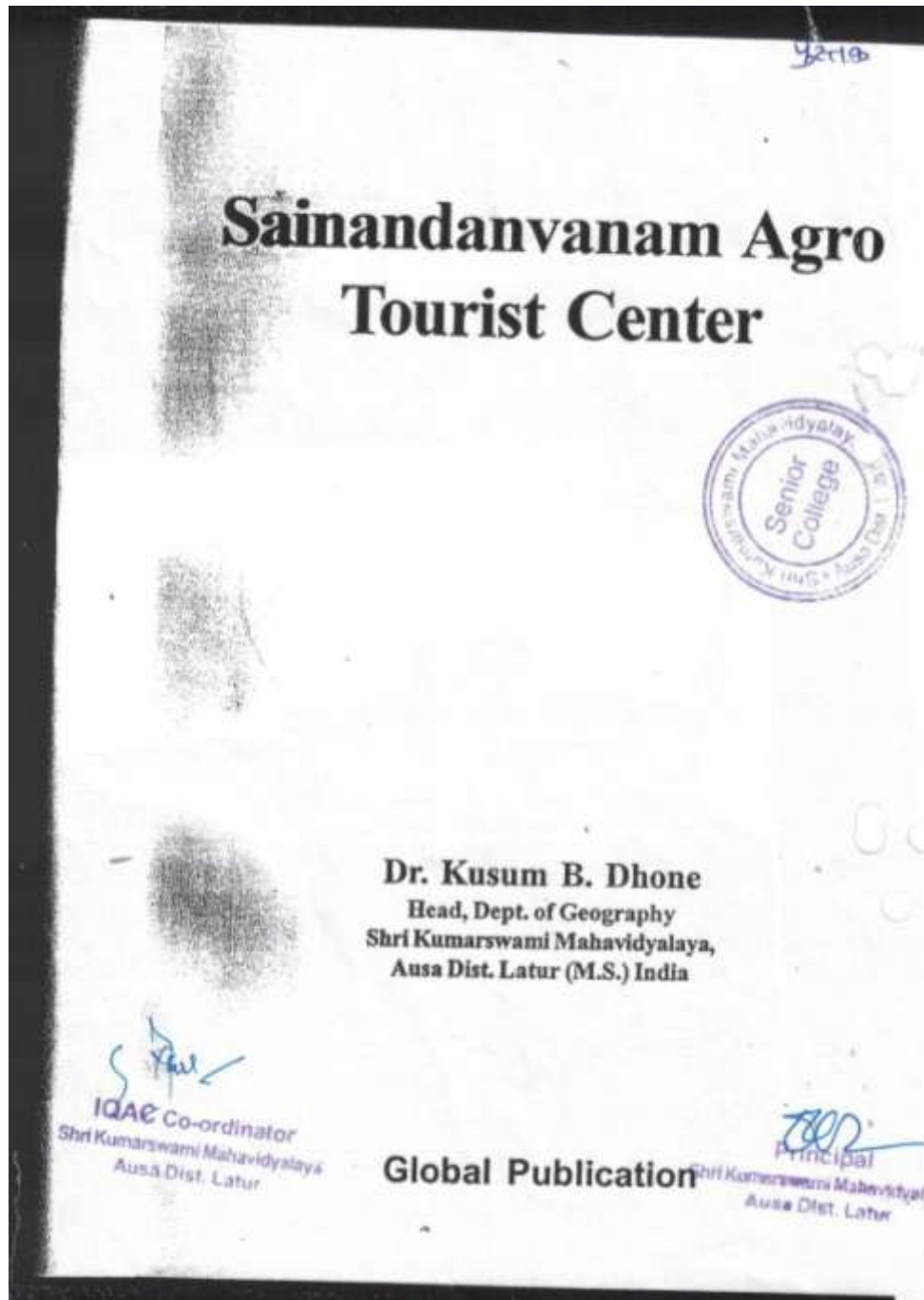
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

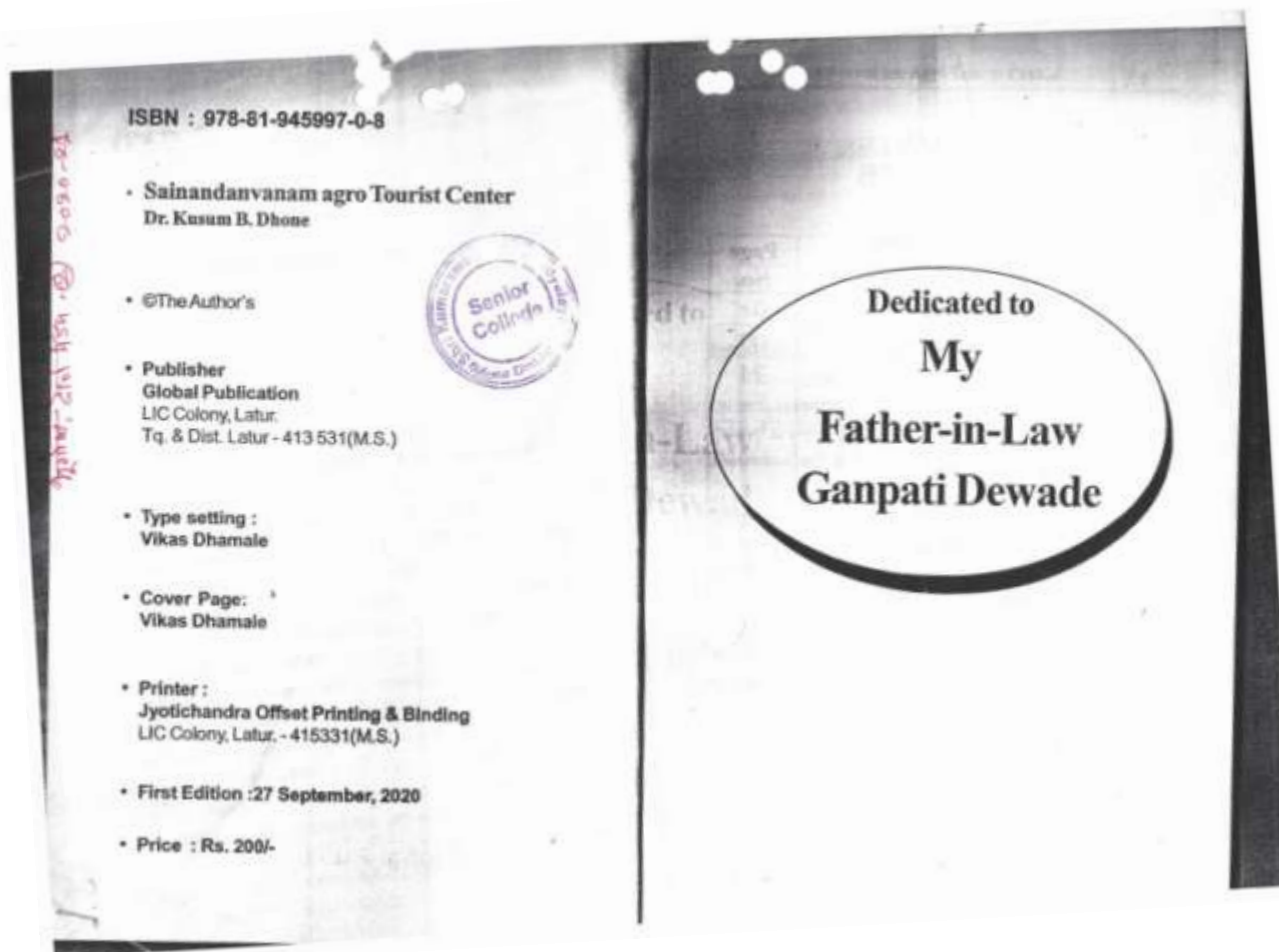
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

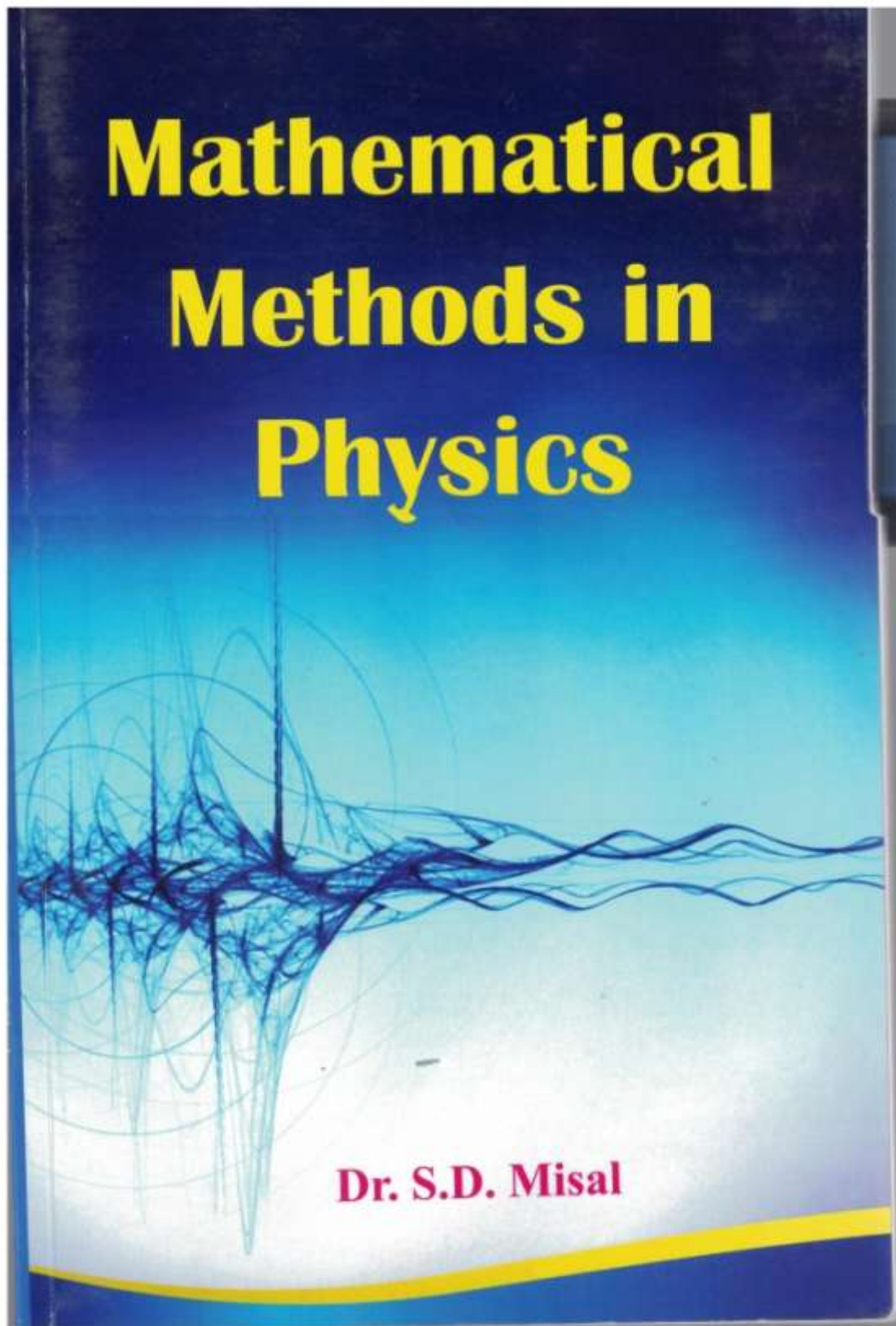

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

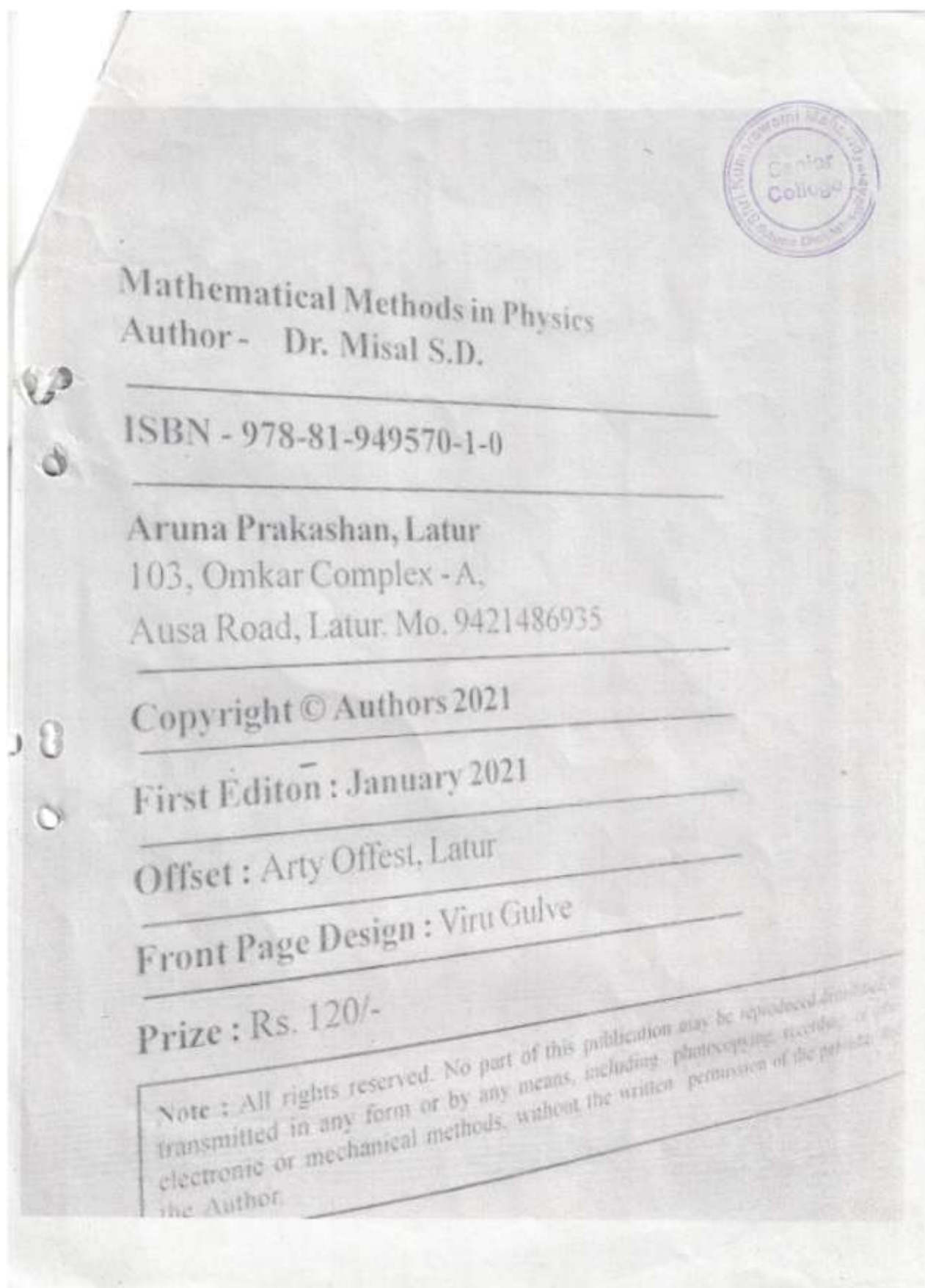

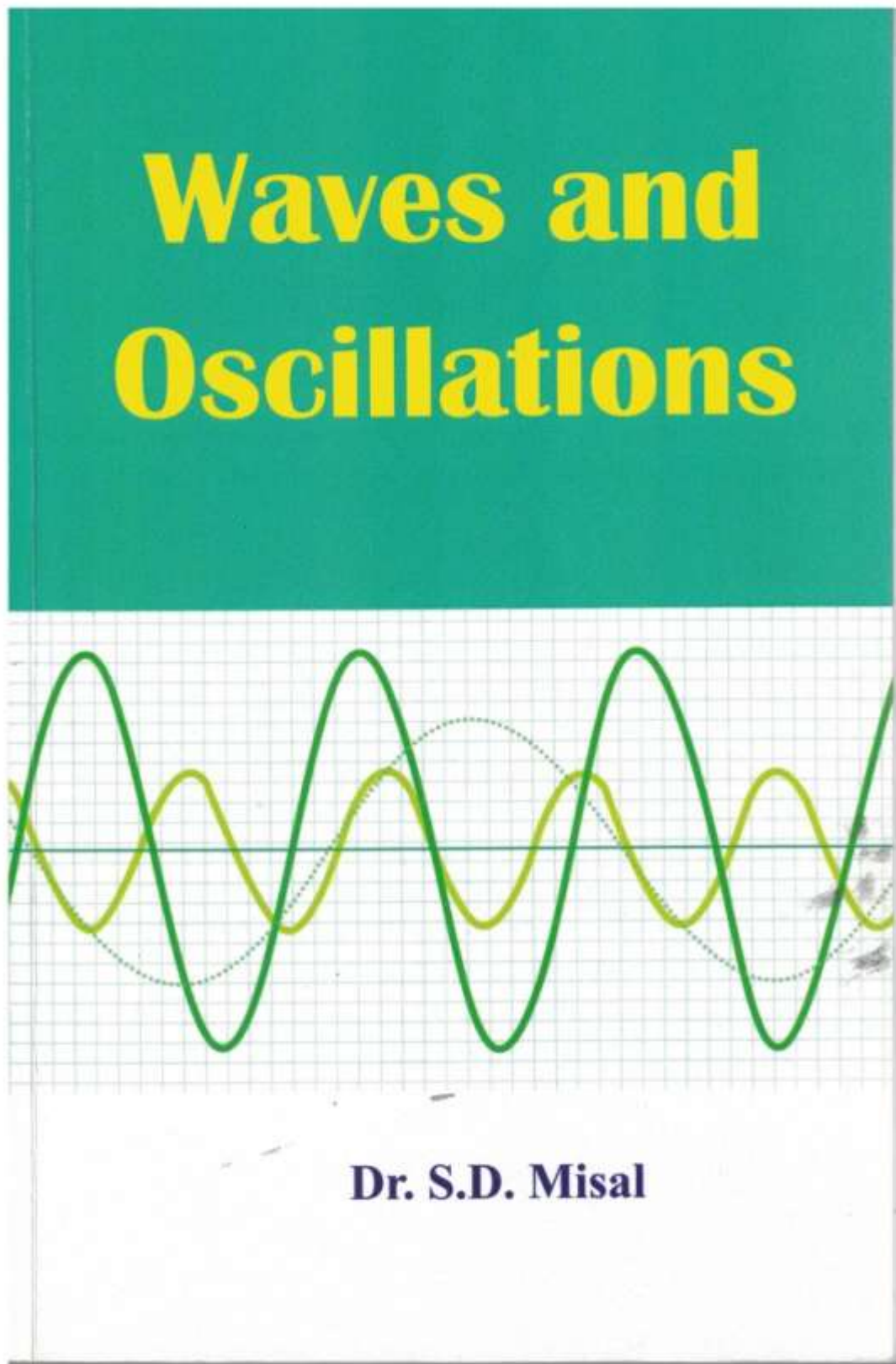
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Waves and Oscillations
Author - Dr. Misal S.D.

ISBN - 978-81-949570-5-8

Aruna Prakashan, Latur
103, Omkar Complex - A,
Ausa Road, Latur, Mo. 9421486935

Copyright © Authors 2021

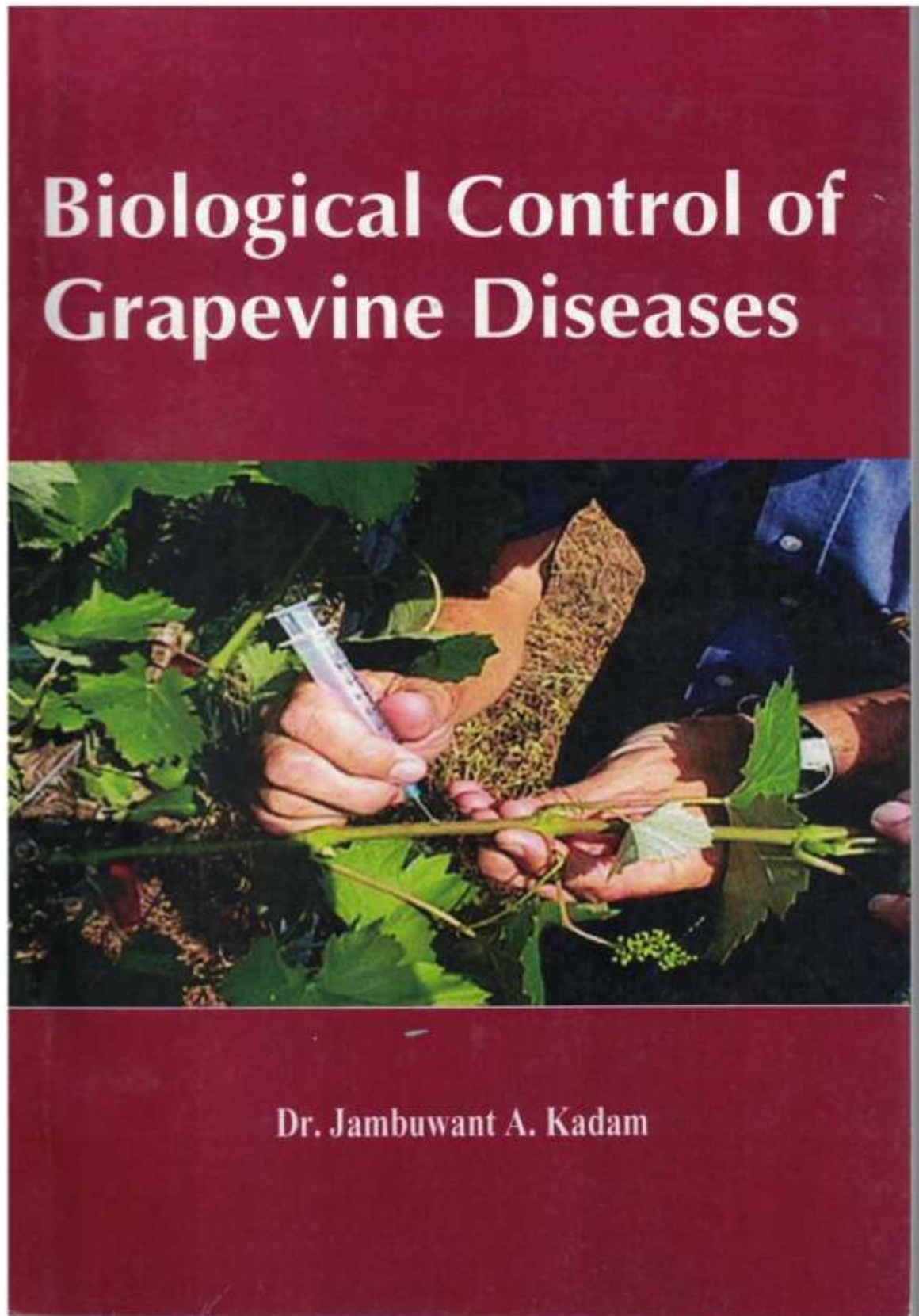
First Edition : January 2021

Offset : Arty Offset, Latur

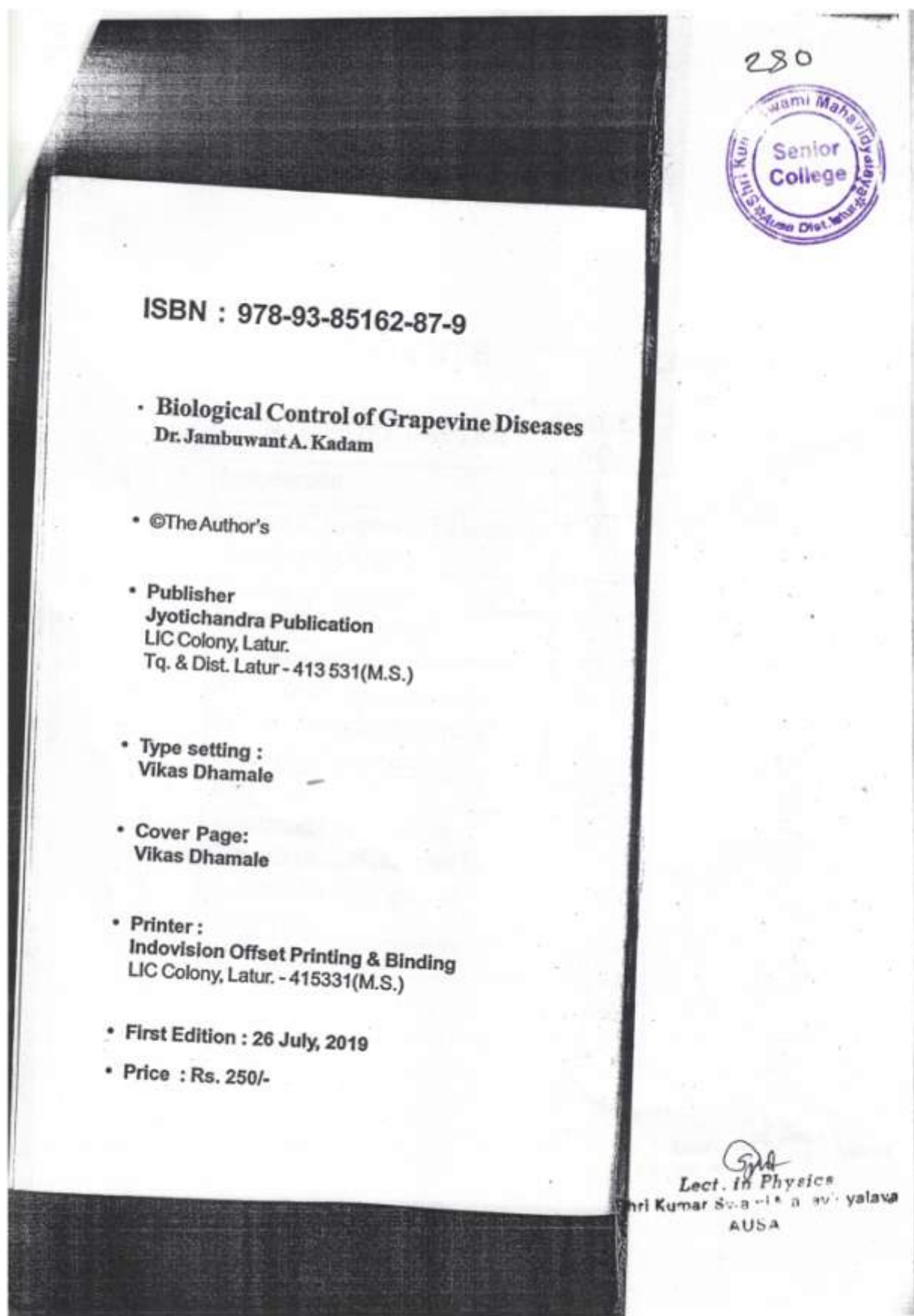
Front Page Design : Viru Gulve

Prize : Rs. 150/-

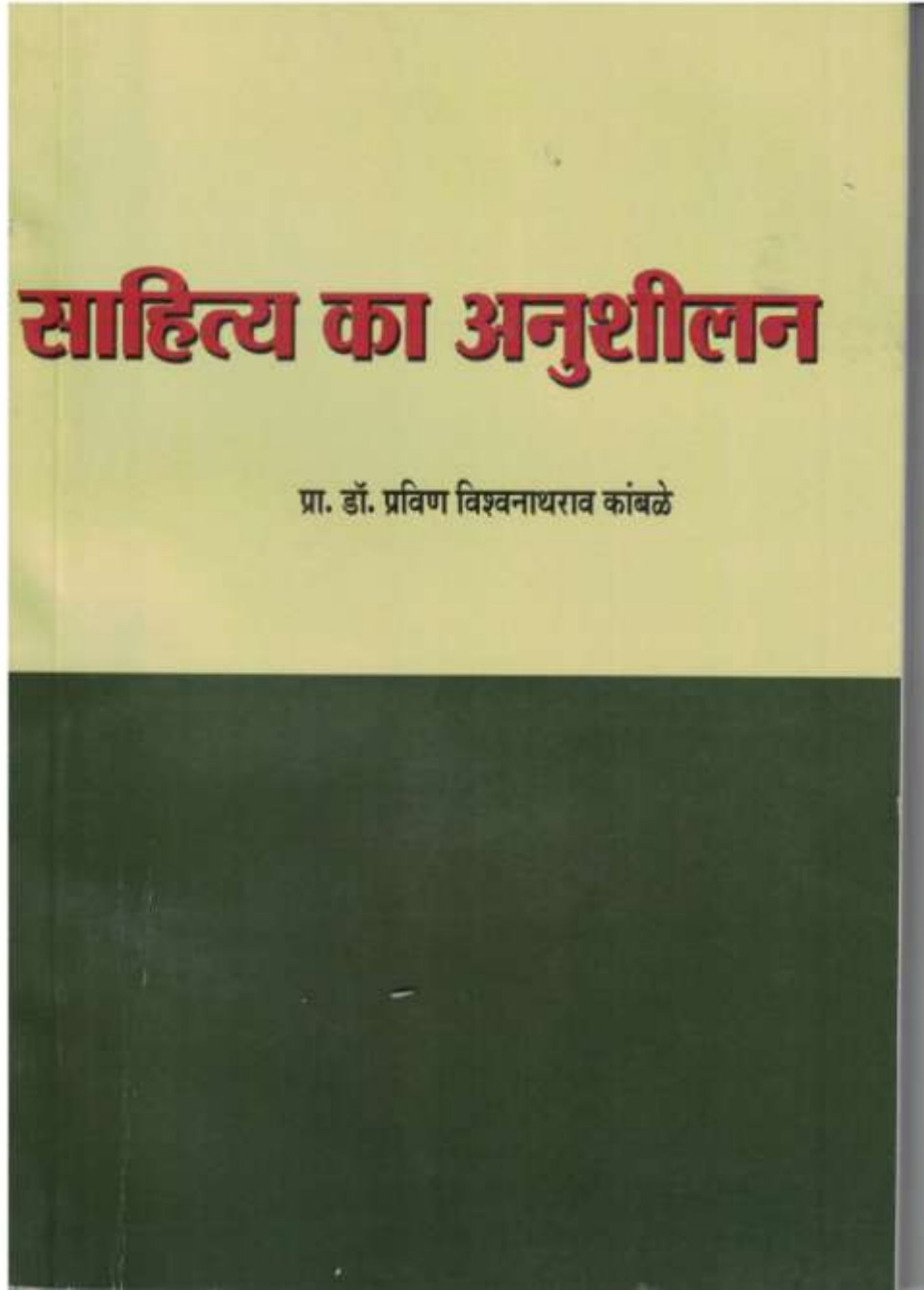
Note : All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the written permission of the publisher and the Author.

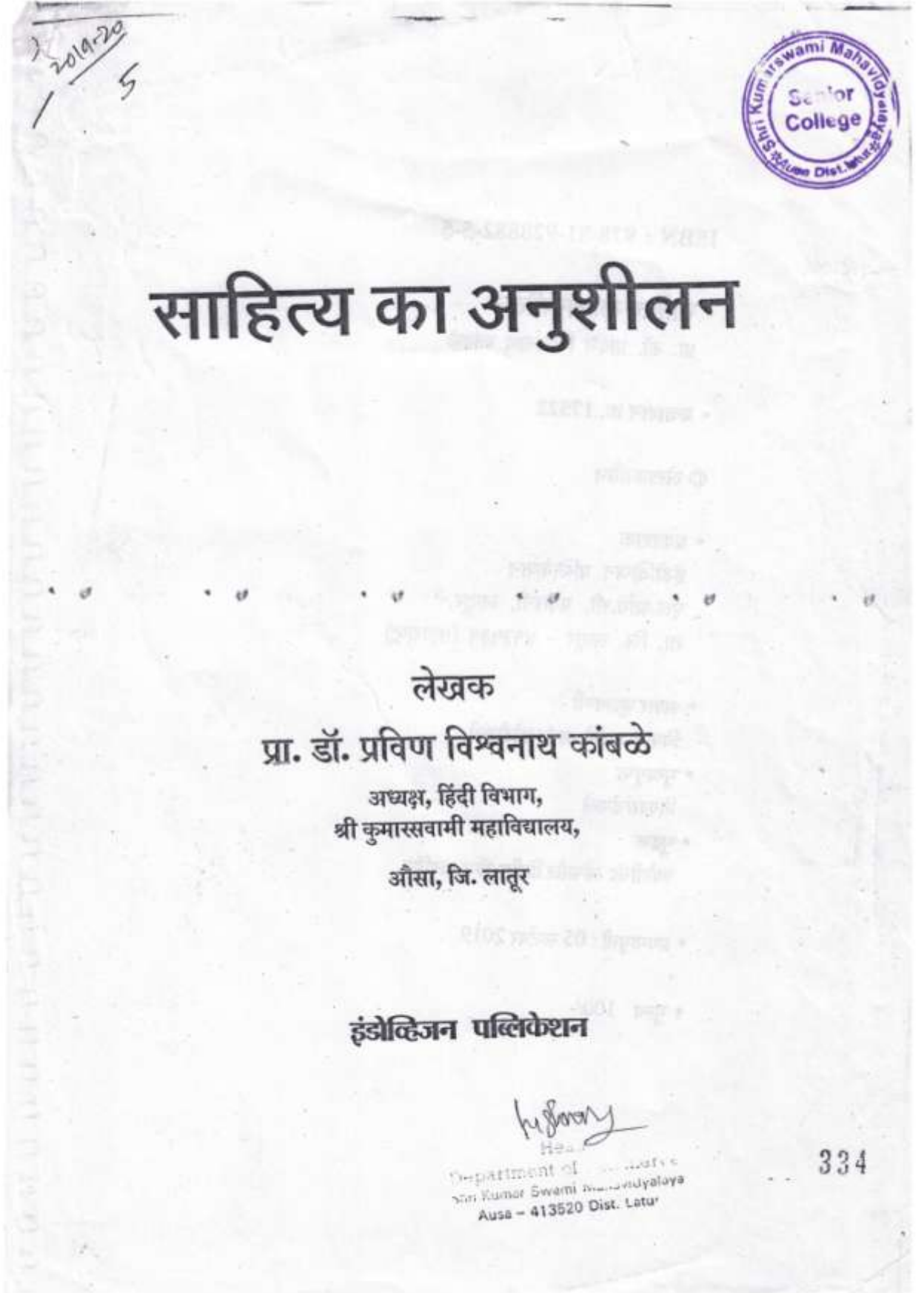
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

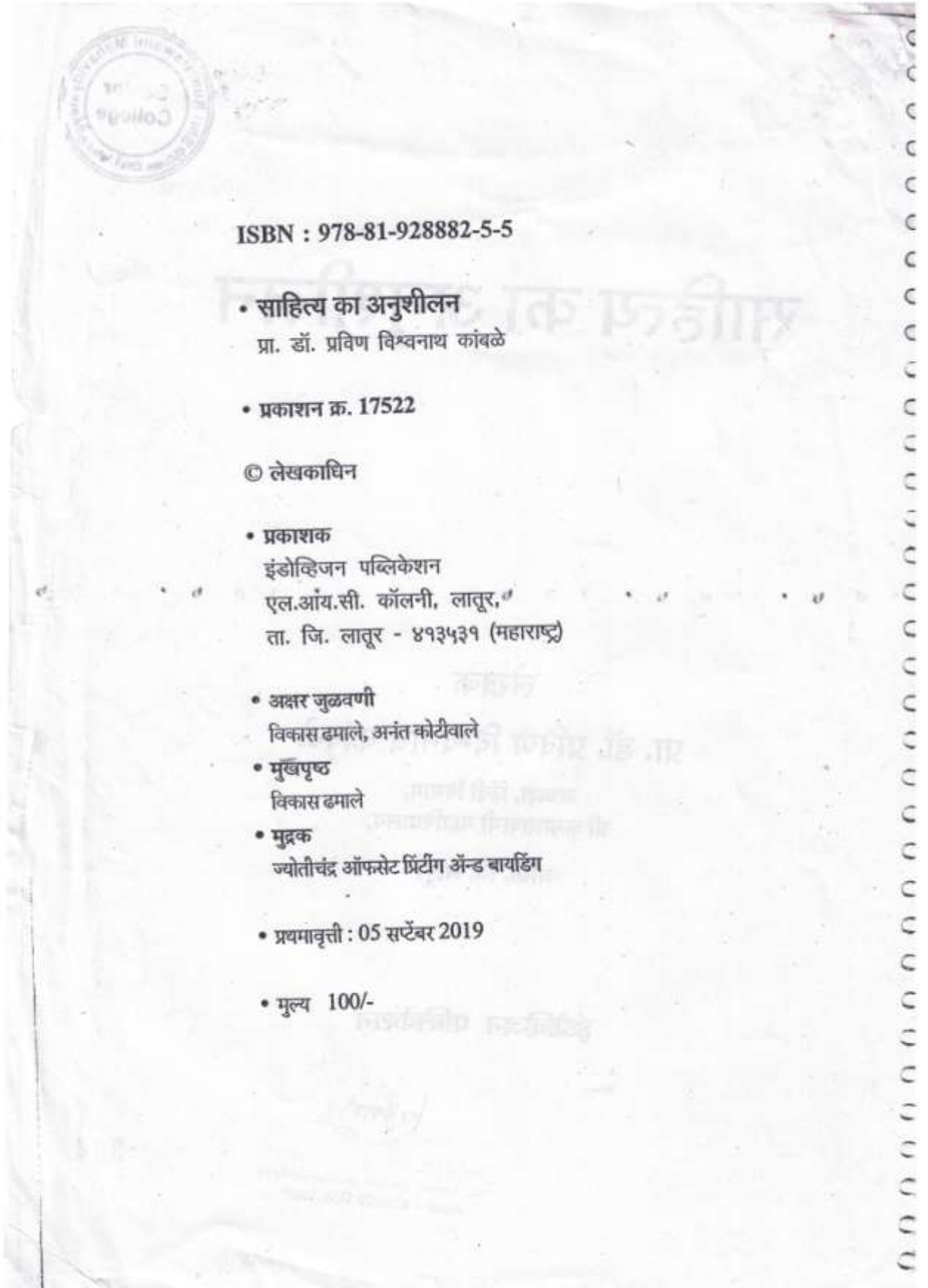
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

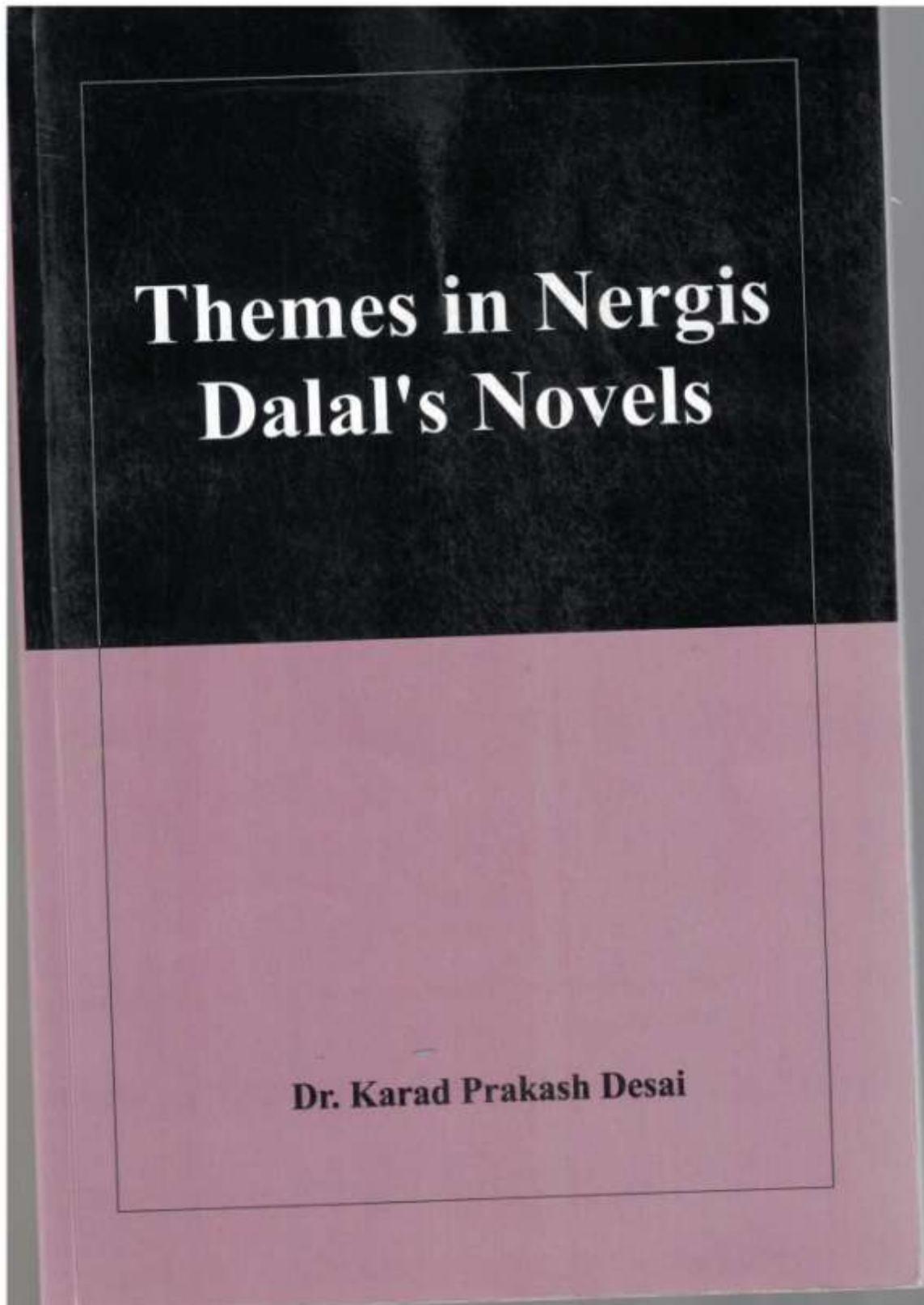
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Editorial Board

- Dr. Sanjay Kale, IQAC Coordinator & Head, Department of Zoology.
- Dr. Dayanand Patwari, Head, Department of Political Science.
- Dr. A. D. Wadkar, Head, Department of Economics.
- Dr. Anita Dhole, Department of Botany.
- Mr. Sudhir Garad, Department of Marathi.
- Mr. Ambadas Khilare, Librarian.
- Mr. Prashant Ughade, HSC Vocational Department.

Copyright:

Shri Kumarswami Mahavidyalaya, AUSA, Latur, MS, India-413512

Publisher:

Aruna Prakashan,
103, Omkar Complex-A, Khardekar Stop,
Ausa Road, Latur-413512

Price: Rs. 500/-

Date of publication:

8th March-2022

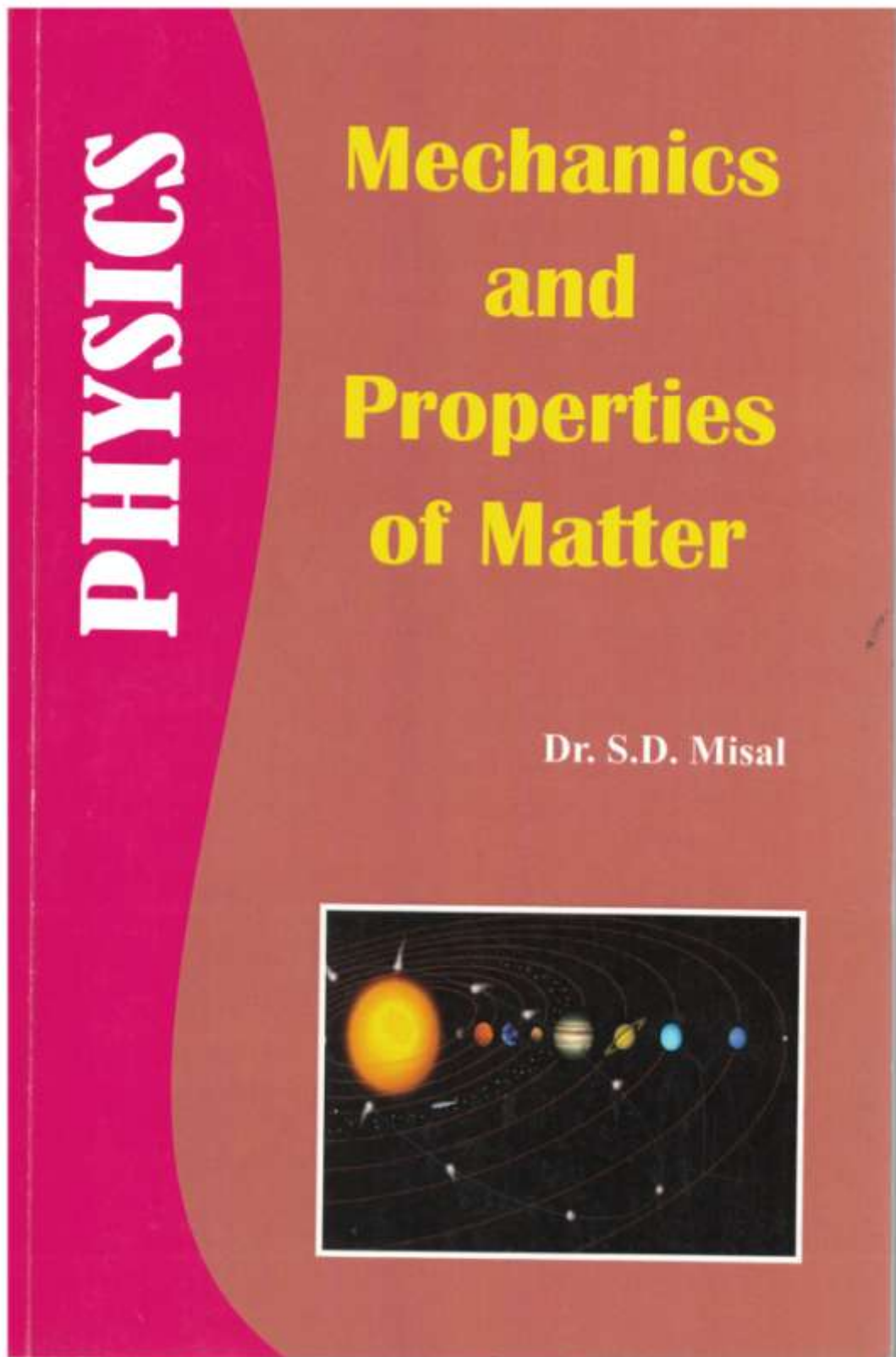
(International Women's Day)

Disclaimer:

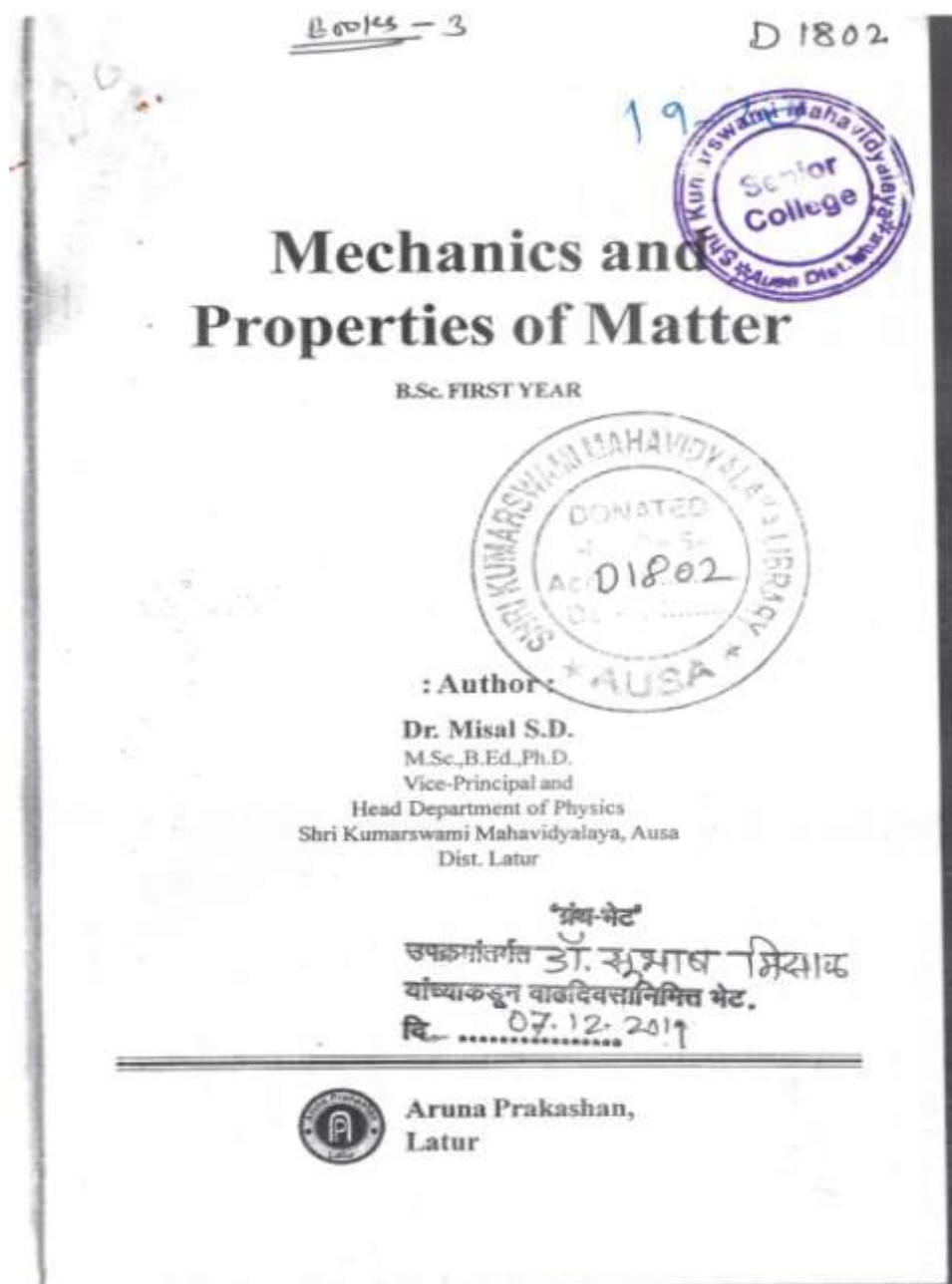
All the articles included in this book are compiled as summaries of speeches delivered in the webinar series and are informative only. The author, editor and publisher shall have no liability or responsibility to any person or entity regarding any loss or damage incurred, or alleged to have incurred, directly or indirectly, by the information contained in this book.

IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa, Dist. Latur

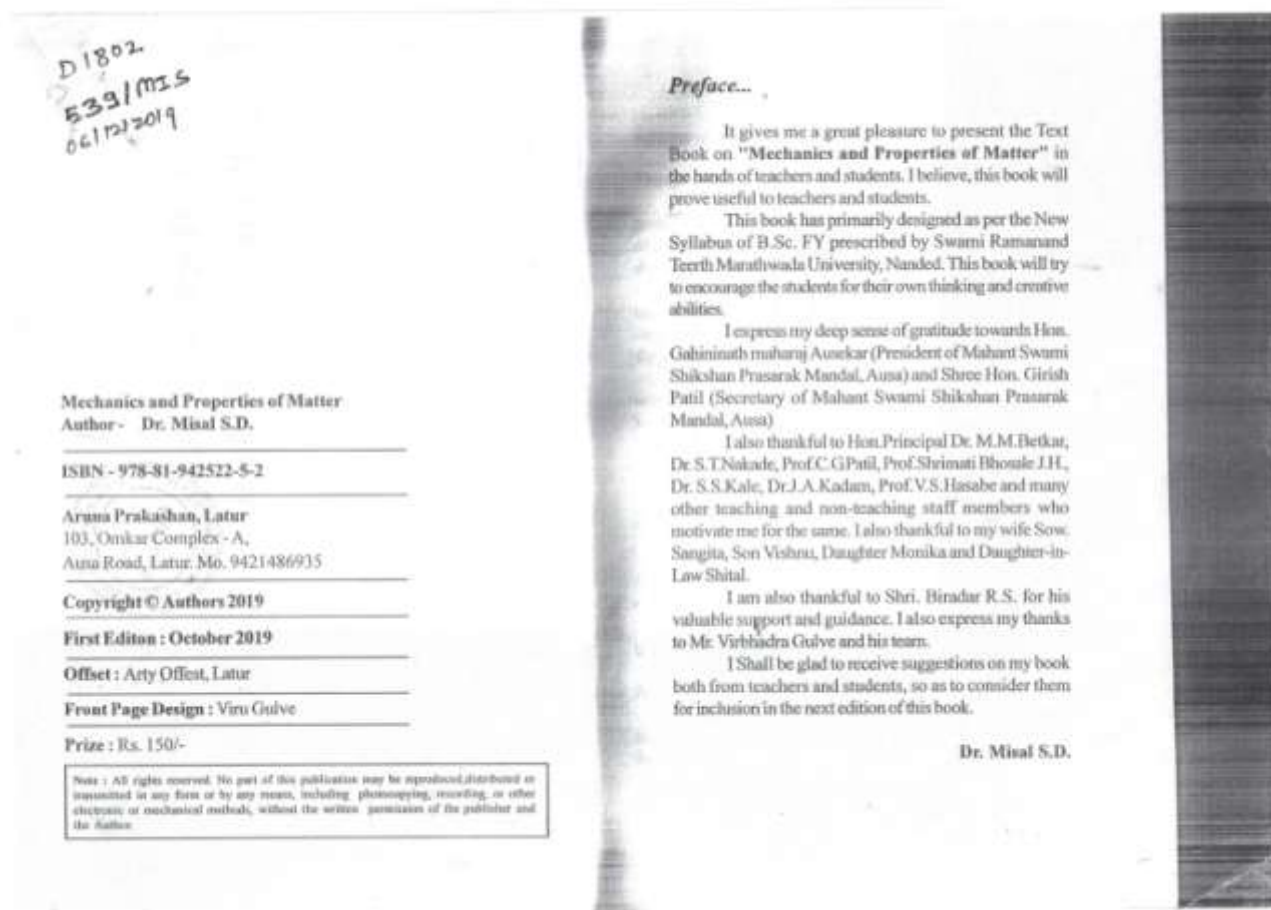
Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

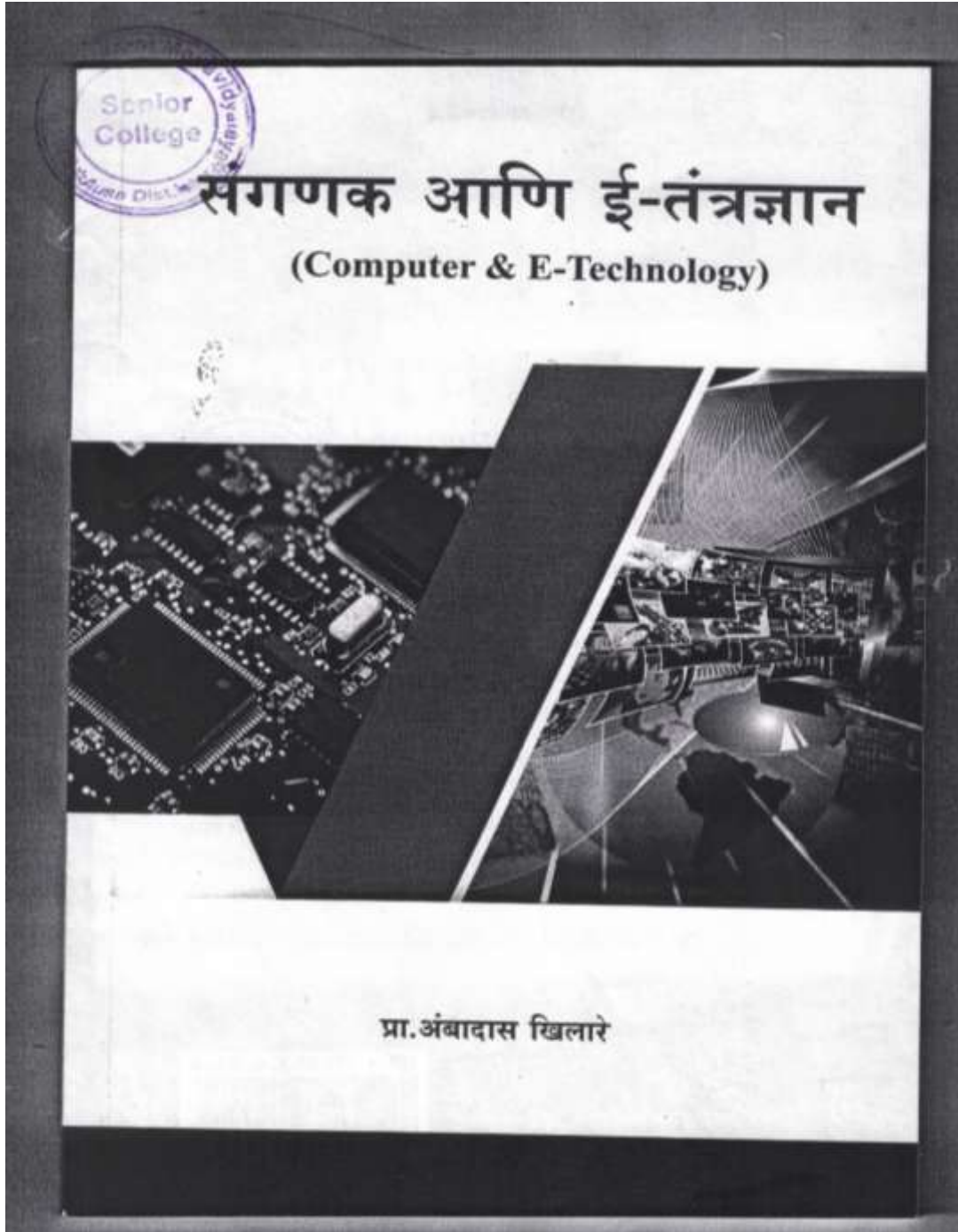
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

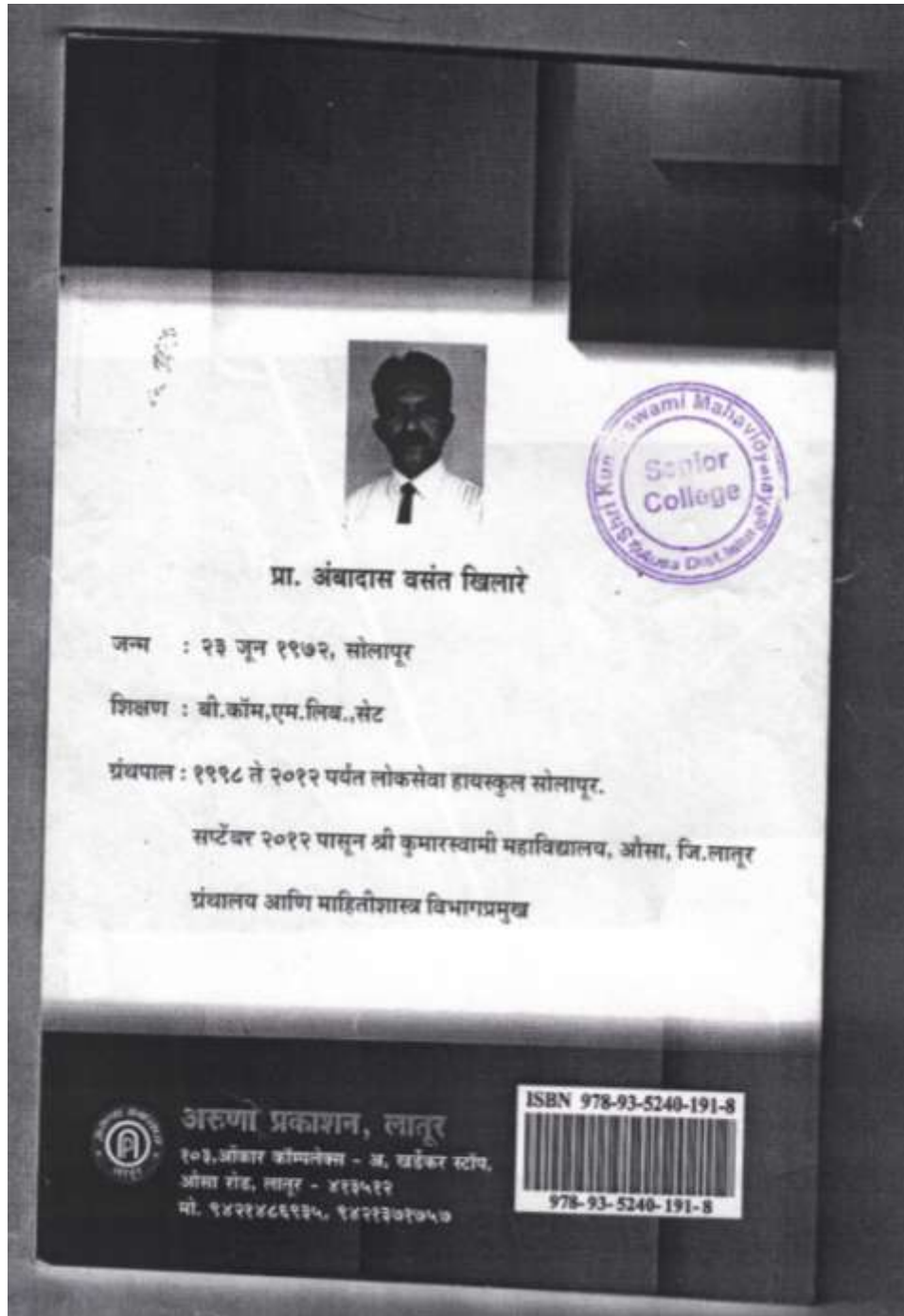
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

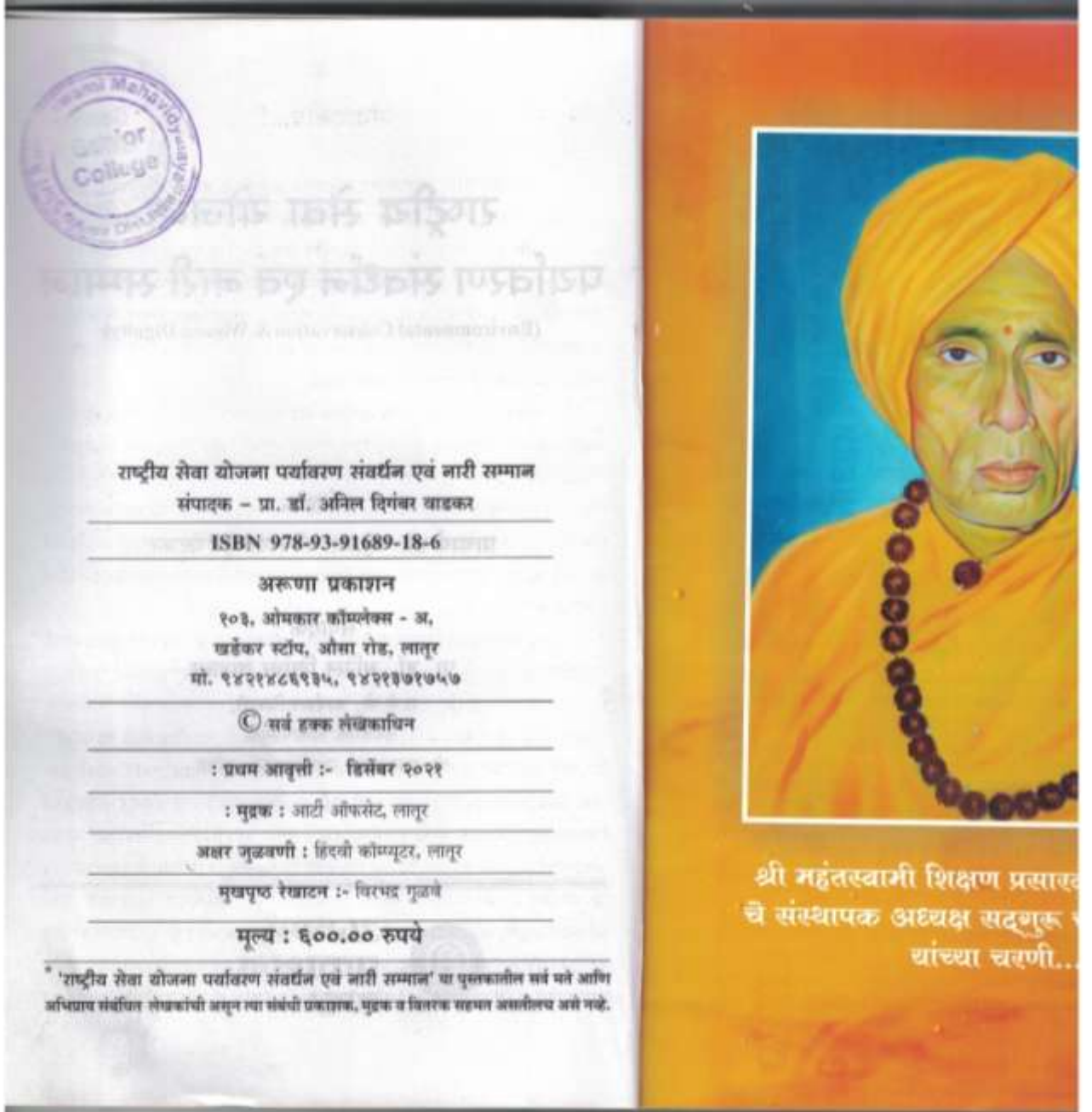
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

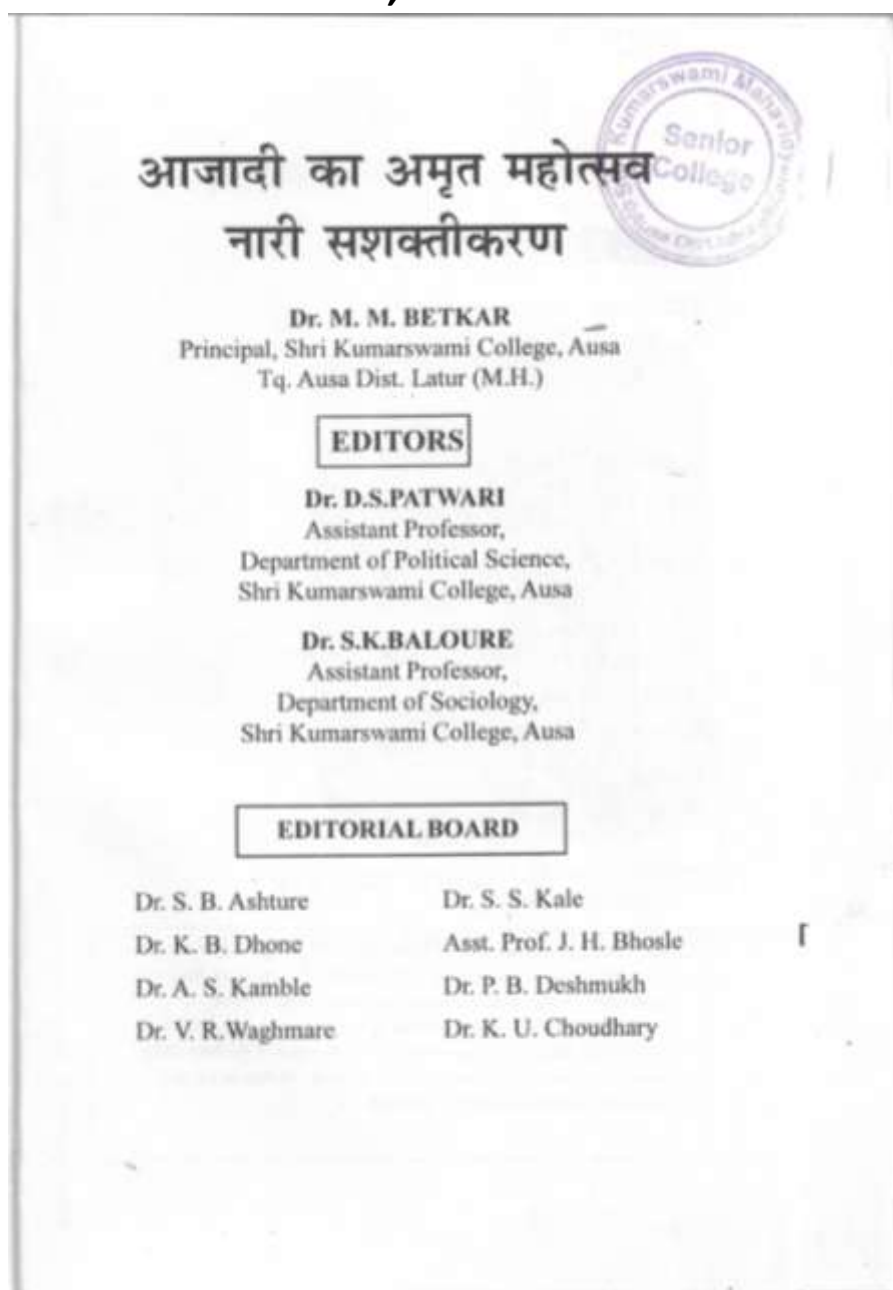
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

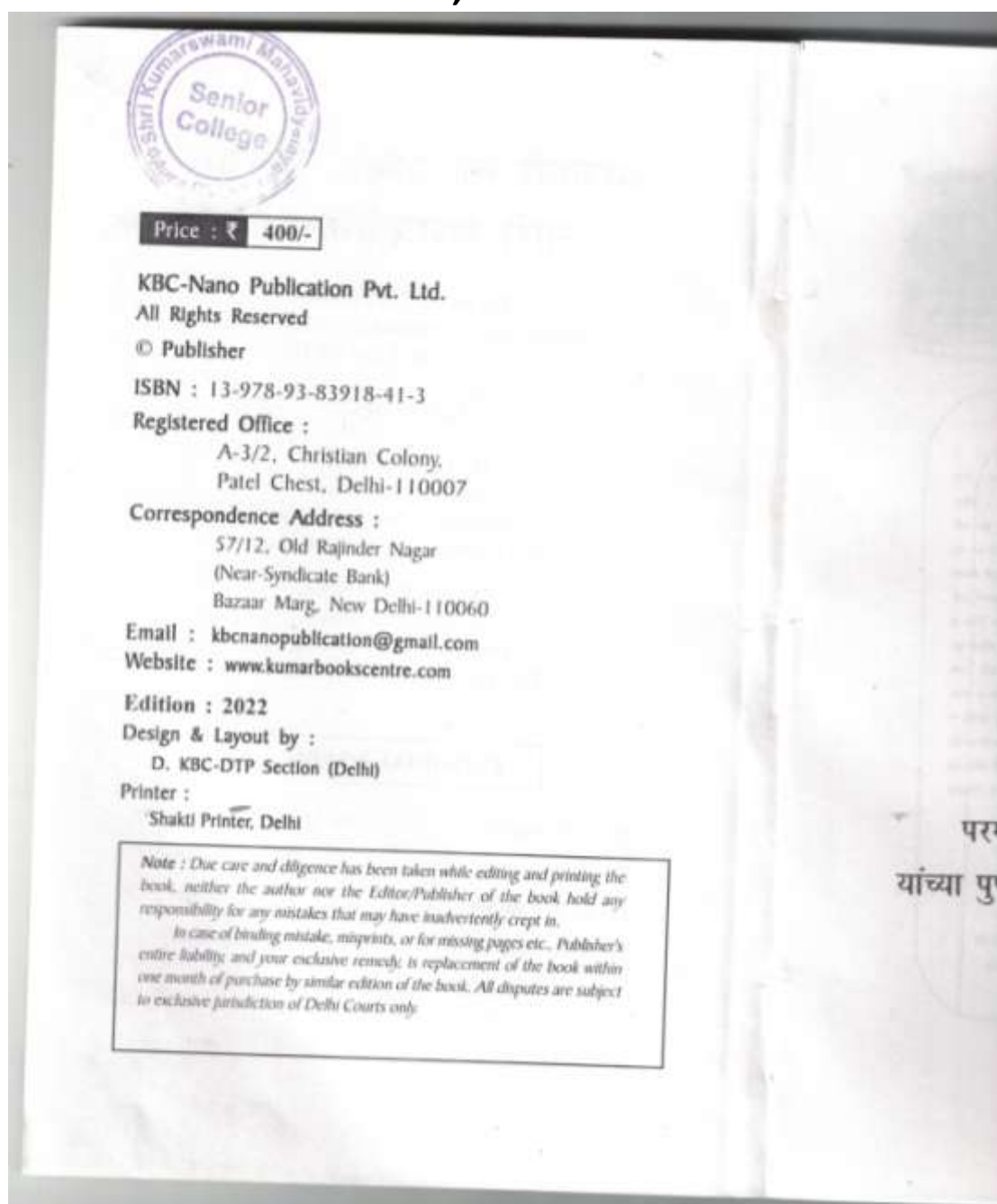
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

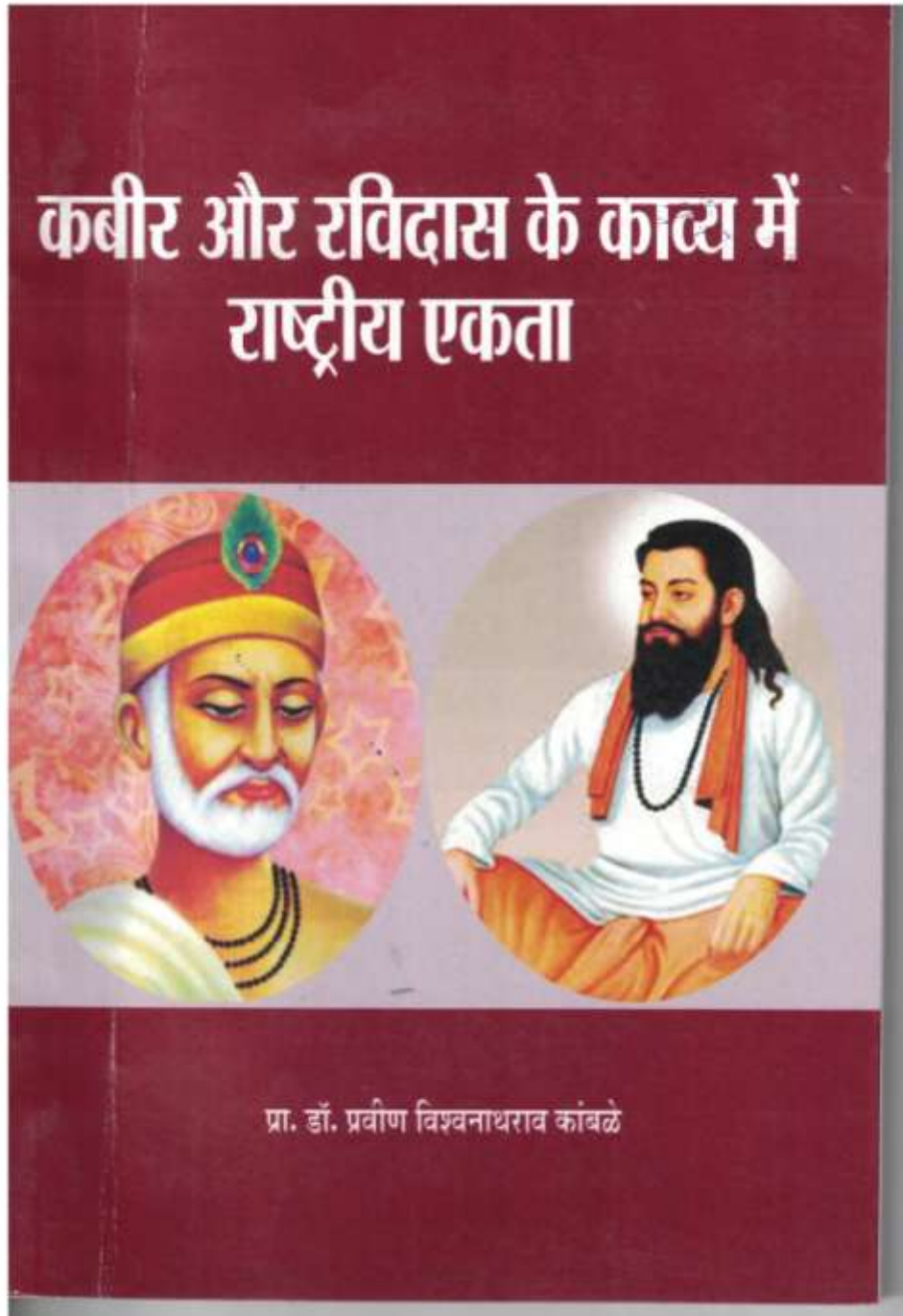
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

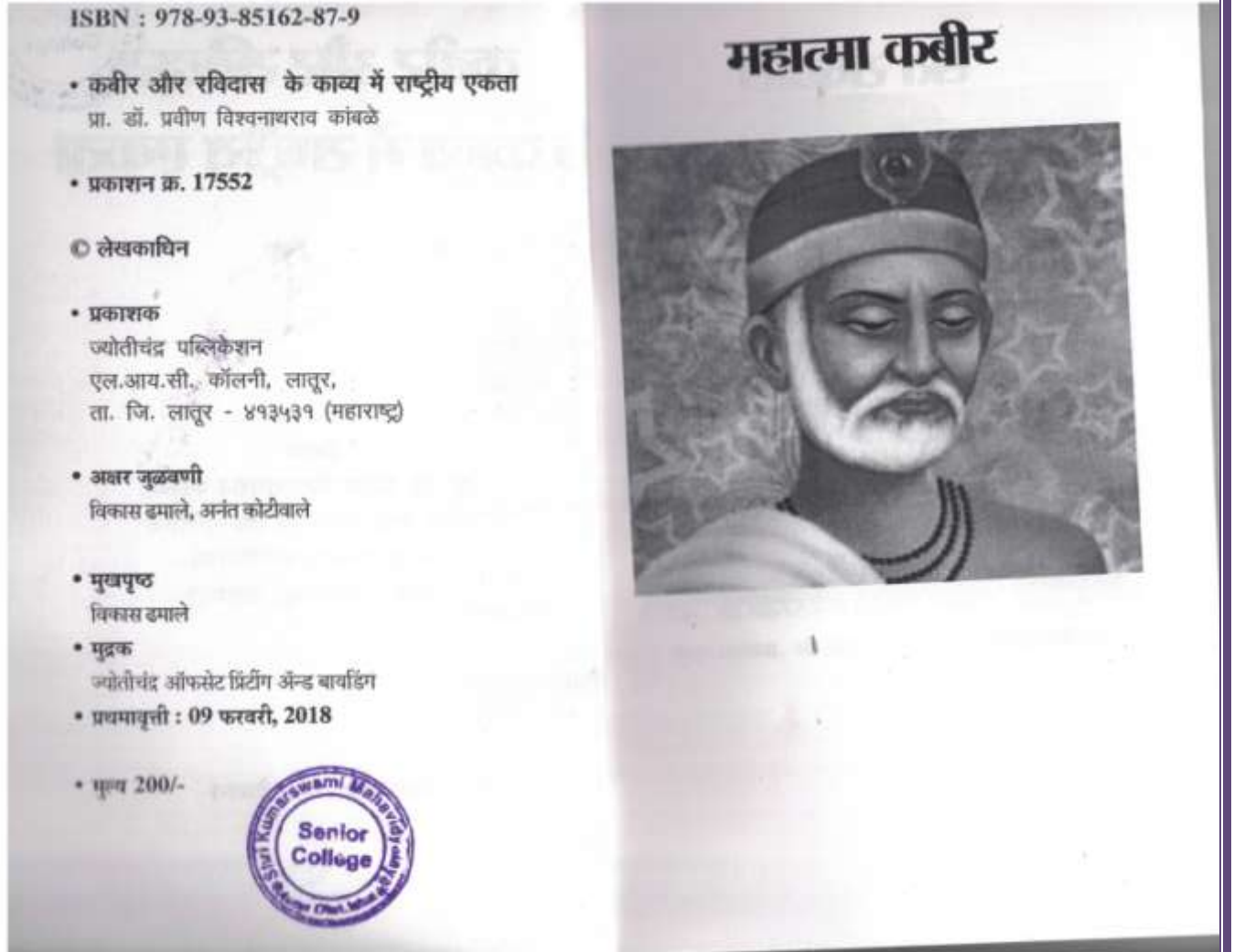
नाव	>-	प्रा. डॉ. प्रविण विश्वनाथराव कांबळे
शैक्षणिक पात्रता	>-	एच. ए. (हिंदी), बी. एड., सेट, पीएच. डी.
अवधान कार्य	>-	हिंदी विभाग प्रमुख, श्री. कुमारस्वामी महाविद्यालय, जोसा, जिल्हा लतूर येथे दि.०१ नोव्हेंबर २००६ पासून कार्यरत
पो.जी. टिप्पर	>-	२०१४ पासून स्वाधीन रामचंद्र तोंडे मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड अंतर्गत
संशोधन मार्गदर्शक	>-	२०१४ पासून हिंदी विषयाचे संशोधन मार्गदर्शक म्हणून कार्यरत
शोधनिबंध	>-	राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय संशोधन परिषदांमध्ये ५६ शोधनिबंध प्रकाशित
पुस्तक प्रकाशन	>-	१) गुरु रविदास का समाज दर्शन २) निर्गुण काळ ये सामाजिक चेतना और संत रविदास का योगदान ३) निर्गुण संत और मानवतावाद
सन्मान	>-	१) राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय १० पुरस्कार

ISBN 978-93-85162-87-9

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

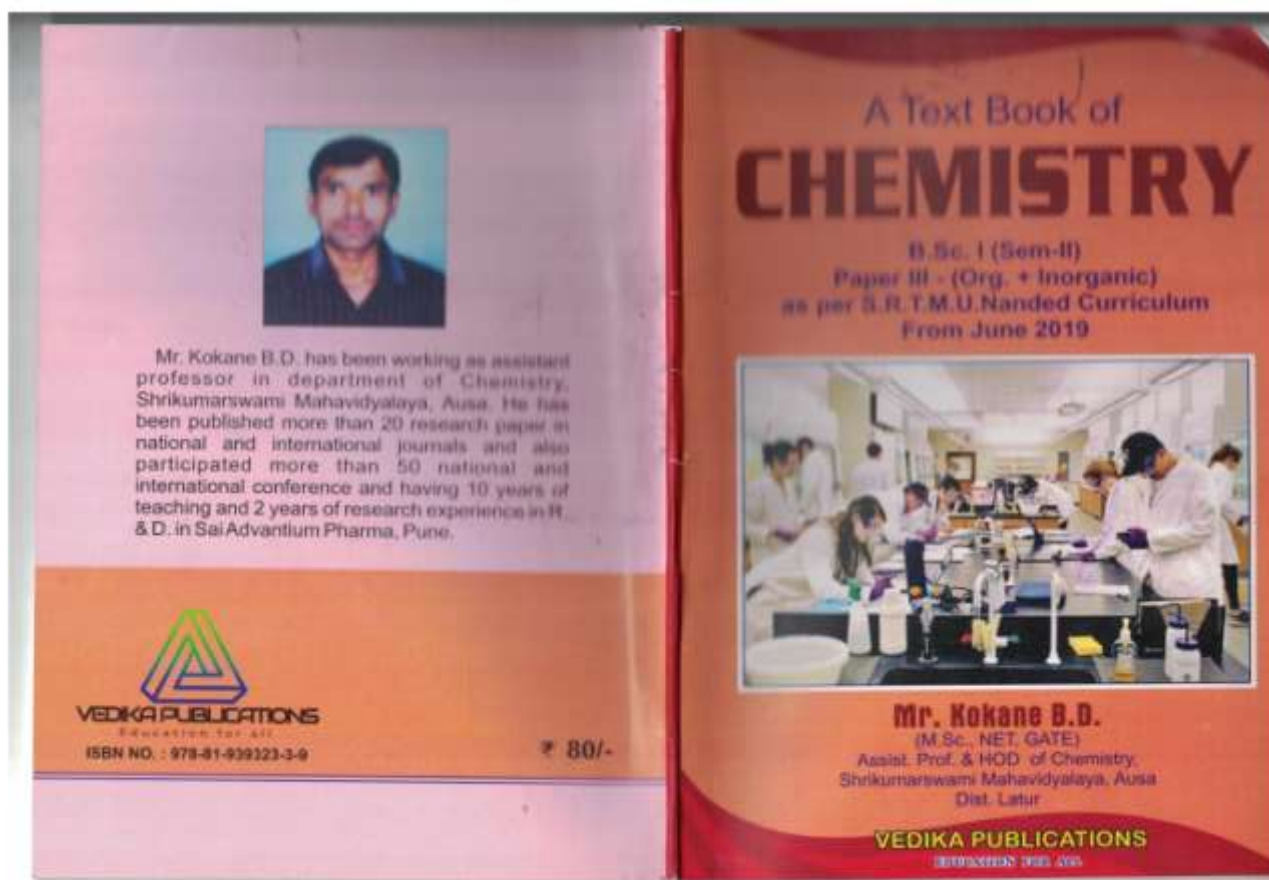
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

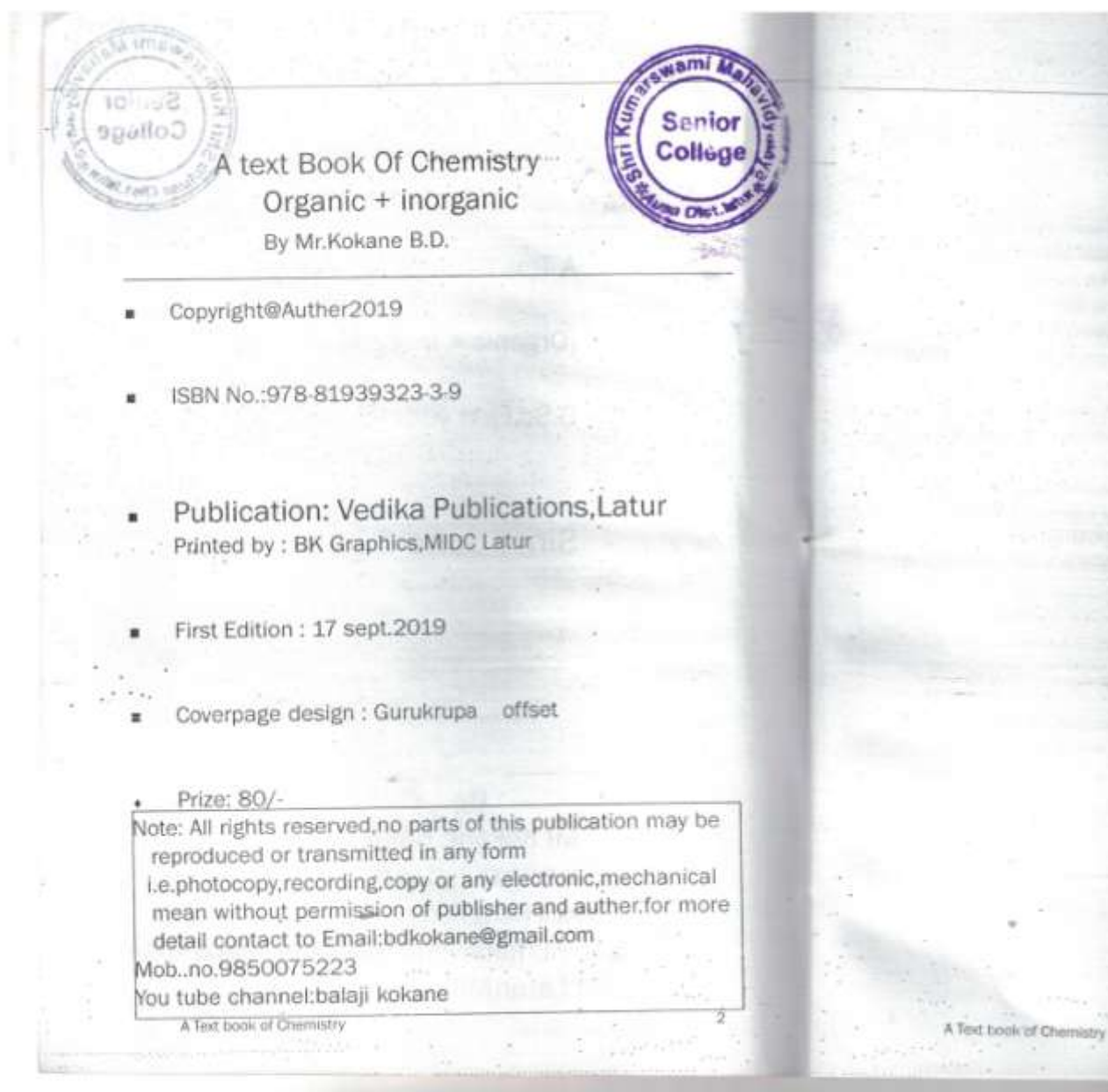
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

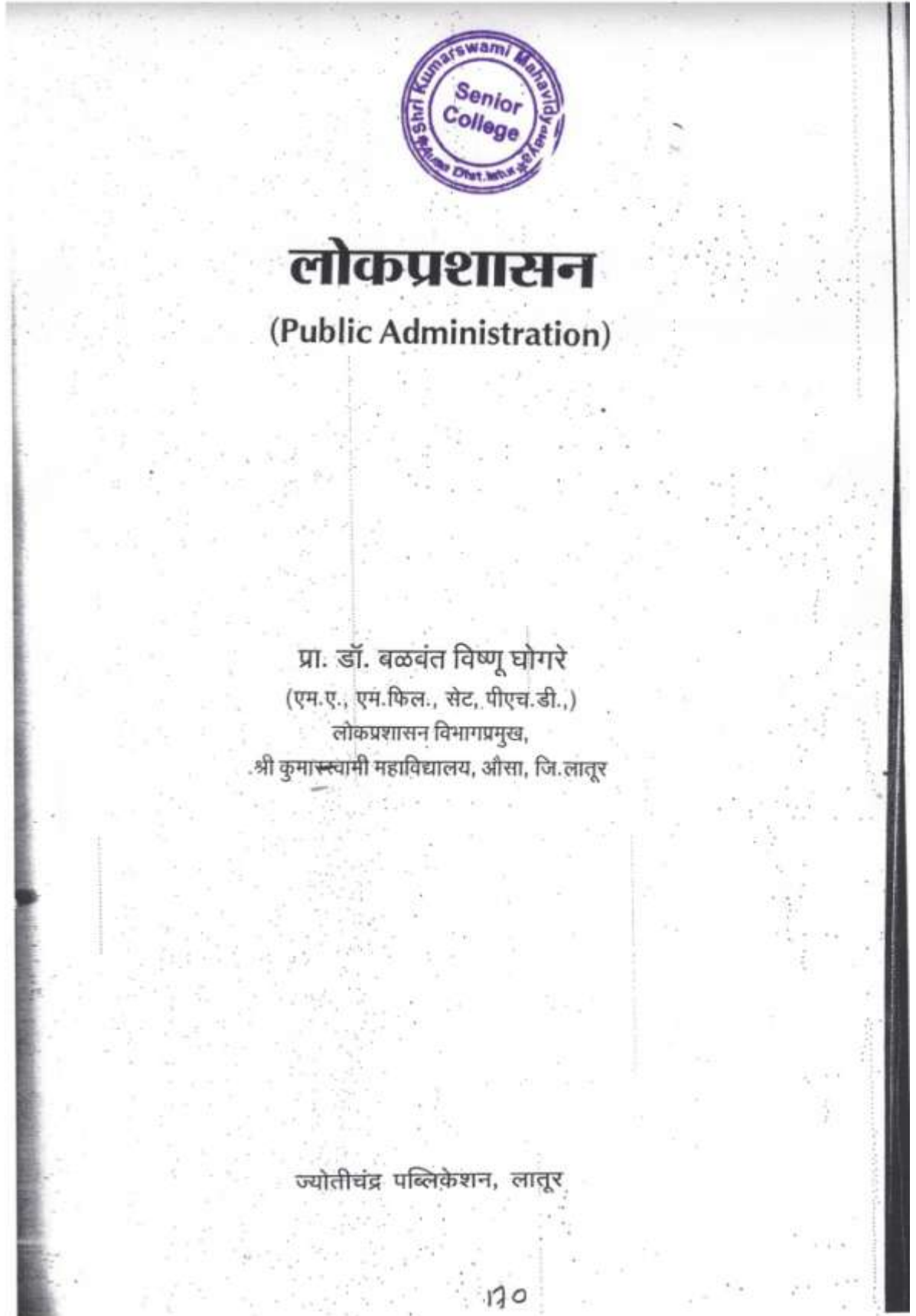
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

ISBN : 978-93-85162-73-2

- लोकप्रशासन
प्रा.डॉ. बळवंत बिष्णू घोगरे

© लेखकाधिन

- प्रकाशन क्रमांक 3551
- प्रकाशक
ज्योतीचंद्र पब्लिकेशन
एल.आय.सी. कॉलनी, लातूर, ता. जि. लातूर - 413531.
- अक्षर जुळवणी
श्री. विकास डमाले, श्री. अनंत कोटीवाले
- मुखपृष्ठ
श्री. विकास डमाले
- मुद्रक
ज्योतीचंद्र ऑफसेट प्रिंटिंग अँड बायडिंग,
एल.आय.सी. कॉलनी, लातूर.
- प्रथमावृत्ती : 15 ऑगस्ट, 2022
- मूल्य 250/-

000000

[illegible]

१४

लातूर जिल्ह्यातील गढी/वाड्यातून लढला
गेलेला स्वातंत्र्यसंग्राम ।
(इ.स. १८१८ ते १९४८)

डॉ. सुनील रामचंद्र यरी

[illegible]

आमसुतः तस्य आशि वाससा / २४२

[illegible]

पेवील लमन स्वयंपायात एक जैन लेणे आहे. हे लेणे टेकडीच्या दक्षिण टोकात जाऊन, ७.३२ मी. रुंद ५.०३ मी. उंचीत आहे. लेण्याच्या मागील भिंतीत बसलेला तीर्थंकर दृष्टीस पडतो आहे. खोरीचा पेवील आज लेण्याच्या आखातय़ातून हे लेणे द.म.च्या नजरात सातकत जलराशीतून खोरेने असतो.

या लेणीच्या उतर बाजूस आजही एक कमी उंचीचे लेणे आहे. यातील मी ५.१८ मी. रुंद व ७.१२ मी. लांब आहे. रामेश्वरीच्या मधील प्रतीक्षा पथ १०.६१ मी. लांबीचा आहे. हे लेणे जगाच्या अविनाश्या आकाराचे असून, रामेश्वरीतील बाजू किशकिशित आवाज येतोच दिसून येतो आहे.

ટેન્કડોષના કદાચના વાર તોન-ધાર ઢાલનવાલા તેવી આવી તજ્જન વર્ષોથીરે. આરે
કાનેતર સમોરીલ વાનુસ રુકા તેણે આરે. યા તેવીનત નાગીલ વાનુસ વર્ષોથીરેલ તિયો
આરે. યેરે પ્રતીક્ષા પથ નહી. યા તેવીલ ઉત્તરેકડે અળગી દોઢ ફલ અસૂન, દુઃસ્વા કલ
દીલેલેકડીલ ધિતીલ વર્ષેક આવી યીષામુરોધીયો પ્રીયા કરેલેલી આરે.

महाराष्ट्र लेगे व ज. ३ च्या दुसऱ्याली लेखासमोर टेक्नीकचा चढावावर भव्यपरीक्षे
आरा-आरा शाकायम सौंदर्य जल, त्यातील काही शैव व काही वैष्णव आहेत.

देहलीच्या उत्तर टोकाच्या श्रीरंगल सुभारे चाळीस लहान-व्हान एकसंग मी जावेन. त्याचोच चाळीस जवळी सुभारे लुटमुळे जावेन. कोरील शिन्हाचमन तो शिन्हाचमन पंधरा लुटपाचोचो अन्नाचो.

[illegible]

याच टेकडीच्या माथ्यावर नंतर संत साक्षात्माजी मंदिर, चितपाशा वणी व रेणुका मंदिर आहे. या मंदिराबाहेर दोन दोंगमाळा आहेत, जिथे कवरातील याच भस्मे.

हालेश्वर गुरुकुल : यह शैक्षणिक संस्थान उत्तरांचल प्रदेश के पश्चिमी हिस्से में स्थित है। यह संस्थान १९५८ ई. में स्थापित हुआ था। यह संस्थान १९५८ ई. में स्थापित हुआ था। यह संस्थान १९५८ ई. में स्थापित हुआ था।

होता, मंडपाल ग्रन्थिक रणित चर असा तीन संधारीत होया. सण्ड या टोकडीवरील मुकाचे संभूतः पडडाड झालेली आहे, आज ती पुन्हा राहतय.

નમક ટેકડી અમુન, ત્યાંવર વઘી ભેલી, ગંગામ મહામ ગમક જાણુશ્યાથી મમ
ટેકડોષા ડાઝાઝર મોડકલ્ય કલન તેવે સ્વાનિક પ્રમયમ્બો કંબલેલી છોટી-છોટી મં
ડાલેન

सुरासा जंगी टेकडोप्रमाणे ही टेकडी ठिमुज व सच्छिद्र असा जीवा रणव

साधु : वसत आनि सावसा / २०७

हेराबाद कॉन्टिनेंटल अधिकारी लेफ्टनंट सदरलेण घाने मोदुल काडले. घमोळी प्रतापराव घाने व्होटाग्राम ४५, चौकशील दिर्घी या घडणील अज घुसनाच्या गळीच्या साहाय्याने लपल विना होत.^१

ड.स. १८०० ते १८११ दरम्यान प्रगल्भतेने नोंदविले जाणाऱ्या लष्कराचे बंड सर्वात मोठे. इराणचा तात्पुरताकालीन शेक हे या लढायाचे मुख्य ठिकाण होते. शेक येथील गरीबी, राने आणि प्रत्येक प्रान्तेत होते. गरीबीमुळे १२,१५० की सैन्या आणि ७,६२० मोठ्या लष्कराचे सैन्याच्या आग्राह्य होते. इराक येथील सैन्य पेटितल्यामुळे सैन्याच्या लढायात सैन्याच्या सैन्याचे.

- [illegible]

सातूर जिल्ह्यातील गडी/बाइचांच्या साहाय्याने दिलेला निजामासुद्ध व हैदराबाद केन्टिनेन्टविरुद्ध लढा

सन्तुष्ट निष्ठावासीन सिद्धान्तिय देसमुखिय धामे हुन्स. १८२० गव्वे उम्मेरिया किल्लेस
सोतिय आसराधिया लोपो ताम्बल घुमैतो होली. हिस्सेर १८२० गव्वे मे चन्ड सेससुं अदलेसुंमे
सोतुन्ड कावैस. सो सगव्वेस १८२० सोमे प्याने मुनोसोली मय्यवर हल्लस केस.
दुपार ४ बतानो १०० गव्वेस पेसन्ट पुरी जम्बलप्या खानाउत जालसो. कुलप्या उपे जालाउत
जम्बलप्या लोपो छर गालस. प्यास छर मुसुरी कोसोव मे होली. सिद्धान्तिय मेसो गुरी
सोतुन्ड मोनेजलप्या खानेस अद्वय जालस. सोमेगव्वेस पुरी मय्यवत मे उन्च ताम्बलप्या होली.
या ताम्बल पेस.मय्यव मे अदलेसुंमे शाल होल. से, मय्यवतुन्ड अदलेसुंमे सोमे मे दालाउती
मय्यवतुन्ड प्याने सोमेजलप्या मय्यवर हल्लस कोसोव गुरी. कडिउन्ड प्याने २४ से ३२ हिस्सेर
अदलेसुंमे मय्यवतुन्ड. सोमेजलप्या कालिप्या मे हिस्सेर पेसन्ट सिद्धान्तिय मेसो गुरी मय्यवतुन्ड

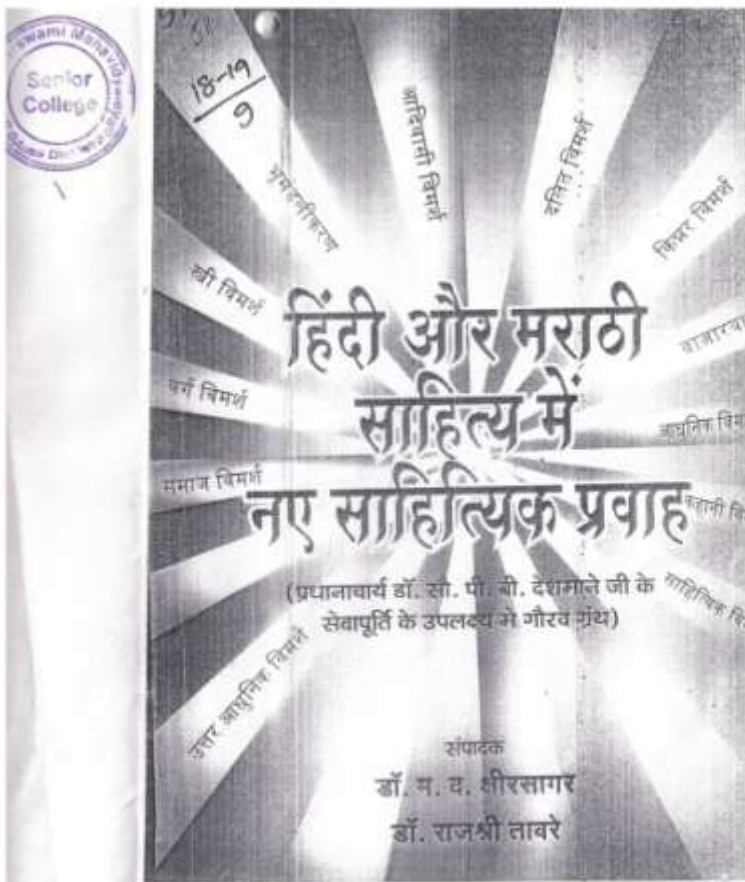
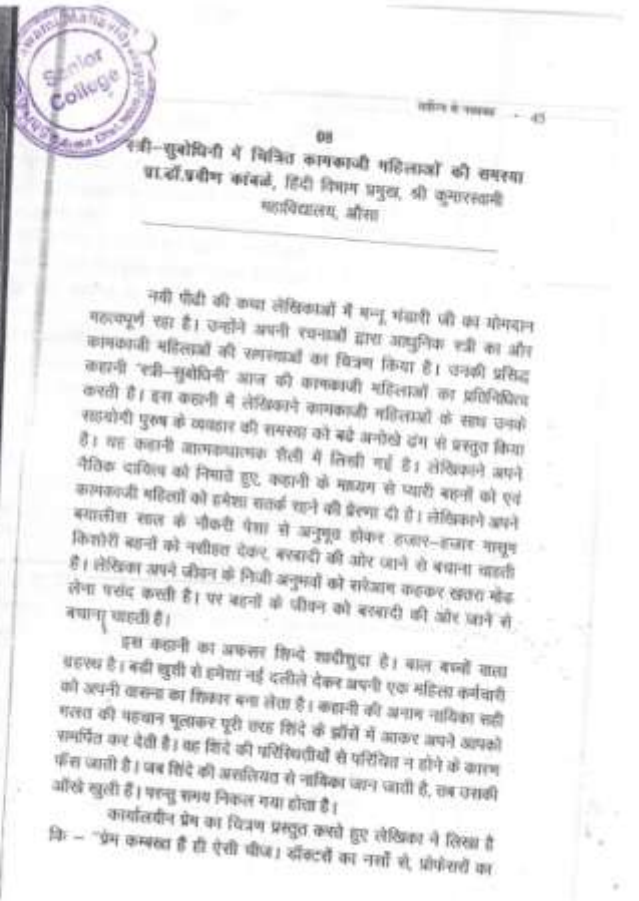
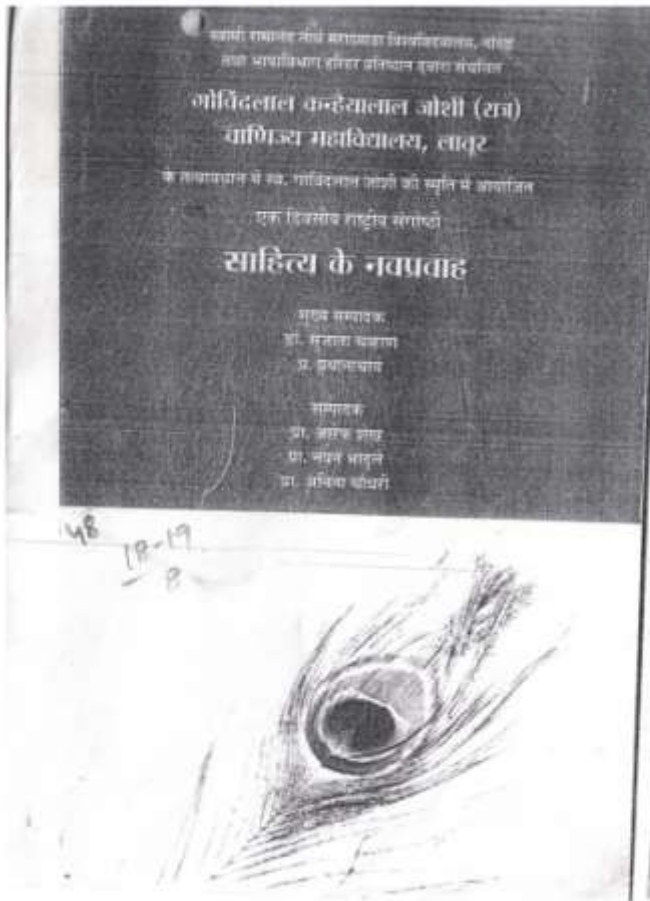
ड.स. २८३२ मध्ये लागू झालेले देशमुख आणि शिराडोगमचे देशपांडे यांनी बंड केले. एडिल मन्थाना मधीलमन्थानाचा चौकट्याने त्यांच्यावर हमला केला आणि त्यांचा जोरदारपणे किल्ला हलगत काबाड हो बंड मोडत काढले.^१

६. ४. १८५२ मध्ये सिद्ध निष्पत्ती लिंगणाने बंड उभारले. डिग्रेली आणि मुलबर्गा येथील फॅक्टोरिंग फोर्मेच्या तुकड्यांशी विविधीतर मंत्र बांध्या नेतृत्वाखाली ८ मार्च ते ६ एप्रिल दरम्यान साबरमती, लोदी, वृत्ती, जळकोट, दापली येथील गड्या अखल्या ताख्यात घेऊन पाडून टाकल्या व बंडाचा बीमोड केला.^१

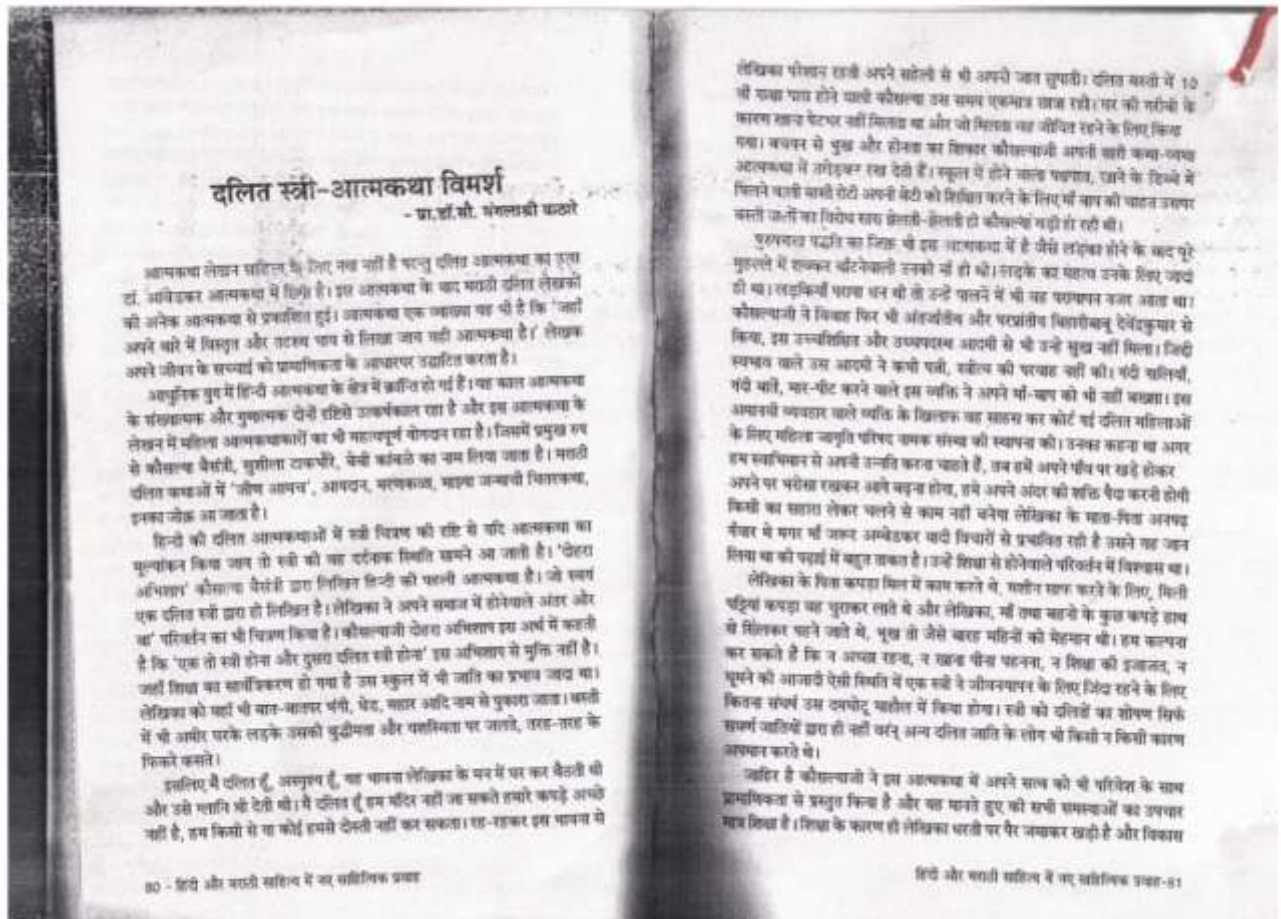
[illegible]

साजुर : सखा अङ्गि खारखा / २४३

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

॥ लेखक परिचय ॥

प्रा. सुधीर लक्ष्मण गरड

शिक्षण: एम. ए. (मराठी), बी. एड., नेट. हे लातूर जिल्ह्यातील औरंग येथील श्री कुमारस्वामी महाविद्यालयात मराठी विभागात सहायक प्राध्यापक म्हणून कार्यरत आहेत. विविध राष्ट्रीय व राज्यस्तरीय वर्षासत्रात २१ शोधनिबंध सादर. विविध गौरव ग्रंथांचे व महाविद्यालयीन वार्षिक अंकाचे कार्यकारी संपादक, सहसंपादक, संपादक सदस्य म्हणून कार्य केले आहे. ग्रंथ व्यवस्थापनाची आधुनिक तंत्रे-गौरव ग्रंथांचे सहसंपादक, उत्तम शिक्षणातील समस्या आणि उपाय या ग्रंथांचे कार्यकारी संपादक, ज्ञानदीप, दीपस्तंभ या गौरवग्रंथांचे संपादक सदस्य, अभिव्यक्ती वार्षिक अंकाचे सहसंपादक, कार्यकारी संपादक म्हणून कार्य केले आहे. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई द्वारे आयोजित मराठवाड्यास्तरीय निबंध स्पर्धा उत्तेजनार्थ पारितोषिक, दै. लोकमत सोलापूर दिवाळी अंक कथा स्पर्धा उत्तेजनार्थ पारितोषिक प्राप्त. मराठवाडा साहित्य परिषद शाखा उदमर आयोजित कथा स्पर्धा तृतीय पारितोषिक प्राप्त. सामाजिक, शैक्षणिक विषयावर शाळा-महाविद्यालयातून व्याख्याने दिली. राज्यस्तरीय वृत्तपत्र स्पर्धा परीक्षण केले. विविध कार्यक्रमांचे सूत्रसंचालन व निवेदन. नामवंत वृत्तपत्रातून कविता. लेख प्रकाशित.

पत्ता : श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय, औरंग जि. लातूर
Mob. 9860912832

सावित्रीआईची सामाजिक व उपदेशपर कविता

सा वित्रीआईचा परिचय भारतीय समाजक्रांतीचे जनक महात्मा ज्योतिराव फुले यांच्या पत्नी एवढ्यापुरता मर्यादित करून चालत नाही. त्यांच्या कार्यकर्तृत्वाचा विशाल पर आणि विविध पैलू अभ्यासल्यानंतर त्यांचे वर्णन 'भारतीय समाजक्रांतीच्या जननी' असेच करावे लागेल. भारतातील पहिल्या स्त्री शिक्षिका, स्त्रीमुक्ती

चळवळीच्या पहिल्या नेत्या, दीनदलितांच्या कैवरी, प्रौढ शिक्षणाच्या पुरस्कर्त्या, समाज परिवर्तनाची तीव्र आस असलेल्या प्रतिभासंपन्न कवयित्री म्हणून क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांचे स्थान ठळकपणे आपल्या दृष्टीसमोर येते. '१८५० ते १८९० या कालखंडात सुधारणांचा जो रथ अंधश्रद्धा, रूढी, परंपरांच्या, काट्याकुट्यांच्या, खाचखळ्यांच्या,

८६०
क्रांतिरत्न

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

भारतीय संस्कृति साहित्यिक, सामाजिक एवं ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य

प्रधान सम्पादक

डॉ. विजेन्द्र सिंह राठौर
माननीय सदस्य, बाल कल्याण समिति
निदेशक, आधार आई.सी.एस. म.प्र.

सम्पादक मण्डल

प्रो. अल्पना दुभाषे
प्राध्यापक एवं विभागाध्यक्ष इतिहास,
शा. माध्य स्नातकोत्तर महाविद्यालय
उज्जैन, म.प्र.

डॉ. राजेश कुमार मर्ग
उपाचार्य, हिन्दी विभाग
इलाहाबाद विश्वविद्यालय,
प्रयागराज, उ.प्र.

डॉ. विमल कुमार तिवारी
पी.जी.टी. संस्कार एजुकेशनल ग्रुप,
अकोदिया, शाजापुर, म.प्र.

डॉ. आशा भावसार
सहायक प्राध्यापक,
शिक्षा महाविद्यालय
अकोला, महाराष्ट्र

सह सम्पादक

डॉ. धर्मेन्द्र कुमार अग्रहरि
सहायक प्राध्यापक, भवत मेहता महाविद्यालय,
भरवारी, कौशाम्बी, उ.प्र.

डॉ० अर्चना डिगरी

सहायक प्राध्यापक (तदर्थी)
प्राचीन भारतीय इतिहास संस्कृति एवं पुरातत्व विभाग
कन्या गुरुकुल परिसर, देहशदून

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

3

आदिवासी संस्कृति और लोकसाहित्य

डॉ. शिवाजी किशनराव बल्लोरे
सहाय्यक प्राध्यापक
श्री कुमार स्वामी महाविद्यालय, औसा
(महा.)

भारतीय आदिवासी के संदर्भ में 'जनजाति', 'आदिम जाति' एवं वनवासी जैसे अनेक पर्यायवादी शब्दों का प्रयोग किया जाता है। अंग्रेजी शब्द 'ट्राईब्स' के हिन्दी अनुवाद के रूप में होता है। भारतीय संदर्भ में जनजाती का भारतीय संविधान ने 'अनुसूचित जनजाती' शब्द का प्रयोग किया गया है। भारतीय ग्रामिण और नागरी समुदाय की तुलना में आदिवासी समाज की एक अन्य विशेषता देखने को मिलती है। आदिवासी शब्द से तात्पर्य है जंगल में निवास करनेवाला वनवासी कहा जाता है। सदियों से जंगलों में रहकर जंगलों के फल, फंद-मूल खाकर, जंगल और नदी किनारे आश्रित दिखाई देते हैं। उनकी भाषा, संस्कृति जीवन शैली और लोकसाहित्य को जिन्दा रखे हुए है। भारत में आदिवासीयों की अनेक जातियाँ तथा जनजातियाँ अलग अलग प्रदेश में दिखाई मिलती हैं। आदिवासी यह भारत का मूल निवासी कहा जाता है। मुख्य समाज की अलग और उपेक्षित जनजाती मानी जाती है। लेकिन आदिवासी संस्कृति की परम्परा और उनका लोक साहित्य आज के स्थिती में देखने को मिलता है लेकिन आधुनिकीकरण, भुमंडलीकरण के प्रभाव से उनकी परम्परागत संस्कृति संकट में आ दिखाई देती है। इसलिए आज आदिवासी विमर्श की और चिंतन की जरूरत है।

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

अनुक्रमणिका	
१. राष्ट्रीय सेवा योजना अर्थ, स्वभाव, लक्ष्य और महत्व १३	१४. विभिन्न क्षेत्रों के प्रति सामाजिक और सरकारी जिम्मेदारी ८६
प्रा. डॉ. अनिल दिगंबर वाडकर	डॉ. कल्पना गवली
२. बुद्धि जन है न देखते कोला २६	१५. पंचकाल का सामाजिक दायित्व ९३
प्रकाश डॉ. वेदधी विजय विगळे	डॉ. भाग्यला एन. राव
३. भारतीय संस्कृति और पर्यावरण ३०	१६. संत कबीरदास और मुस्लिमों के काल में
डॉ. भाग्यशी सुधीर भलवतकर	भक्ति एवं समन्वय भावना ९७
४. आपसी व्यवस्थापन व राष्ट्रीय सेवा योजना ३६	डॉ. पी.बी. सोभा
प्रा. डॉ. अनिल दिगंबर वाडकर	१७. जलसंरक्षण नियंत्रण के लिए सामाजिक जागरूकता १०४
५. प्रौद्योगिकी आत्महत्या : कारण, परिणाम और जटिल ४०	प्रगती भाऊराव हरले
प्रा. डॉ. सुनिता आत्माराम टेंगे	१८. महिला सशक्तिकरण ११०
६. पर्यावरण संवर्धन और राष्ट्रीय सेवा योजना ४७	डॉ. एन. शान्ति कोविता
प्रा. डॉ. अनिल दिगंबर वाडकर	१९. महिलाओं की परिवर्तनशील अवस्था और भूमिका ११७
७. कारकीर्त सहायता सहित पर्यावरणीय दृष्टिकोण ५३	डॉ. सुचेता पारकर
प्रा. सुधीर गण्ड	२०. देशभक्ति और राष्ट्रीय मूल्यों का संवर्धन १२६
८. युवाओं का सामाजिक विकास और राष्ट्रीय सेवा योजना की भूमिका ५८	डॉ. वैशाली आनंद गोस्वामी
प्रा. डॉ. अनिल दिगंबर वाडकर	२१. वैश्वीकरण के संवर्धन में युवाओं का योगदान १४२
९. नारायण सुर्वे के काल में जनवारी चेतना ६४	डॉ. विनायक कासारी
डॉ. विद्या शशिरेखर शिंदे	२२. राष्ट्रीय सेवा योजना राष्ट्र निर्माण का आदर्श संप्रदाय १४७
१०. मूल राष्ट्रीय जनजातीय समाज में मानवीय मूल्य ६९	प्रा. डॉ. अनिल दिगंबर वाडकर
डॉ. अनिता पंडा	२३. How to boost ones immunity to fight any pandemic : with special reference to women 154
११. नारी आत्मनिर्भर कैसे बने ७२	Dr. Caroline David
सहा. प्रा. आशा कवानी	२४. The New Education policy 2020 of India 160
१२. संत कबीरदास और महिलाओं के काल में विधुवंशुल की भावना ७५	Dr. Caroline David
डॉ. विद्या मिलिंद गोस्वामी	२५. Disaster management 168
१३. समाज प्रबंधन आज की आवश्यकता ७९	Dr. Seema Rani
डॉ. मोकुला भालेराव	२६. Coronavirus: Mapping the Global Pandemic 187
	Mita Mathur
	२७. Ecofeminism in Kamala Markandaya's Nectar in a Sieve 190
	Dr. Ahilya Bhuratrao Barure

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Diseases of Crops and Their Sustainable Management

- Editor -

Vaishali S. Chatage

IQAC Co-ordinator
Shri Kumarwami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

Principal
Shri Kumarwami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

Trankar, A. (1992). Use of agricultural and municipal organic wastes to develop suppressiveness to plant pathogens. In: E. C. Thoms, G. C. Papavizas and R. J. Cook (ed.) Biological control of the plant Diseases: progress and challenges for the future. NATO ASI Series No. 230. Plenum press, New York., Pp: 3342

EFFECT OF *PONGAMIA* *PINNATA* LINN ON ROOT ROT DISEASE OF MANGO *MANGIFERA* *INDICA* CAUSED BY *RHIZOCTONIA SOLANI* IN LATUR DISTRICT

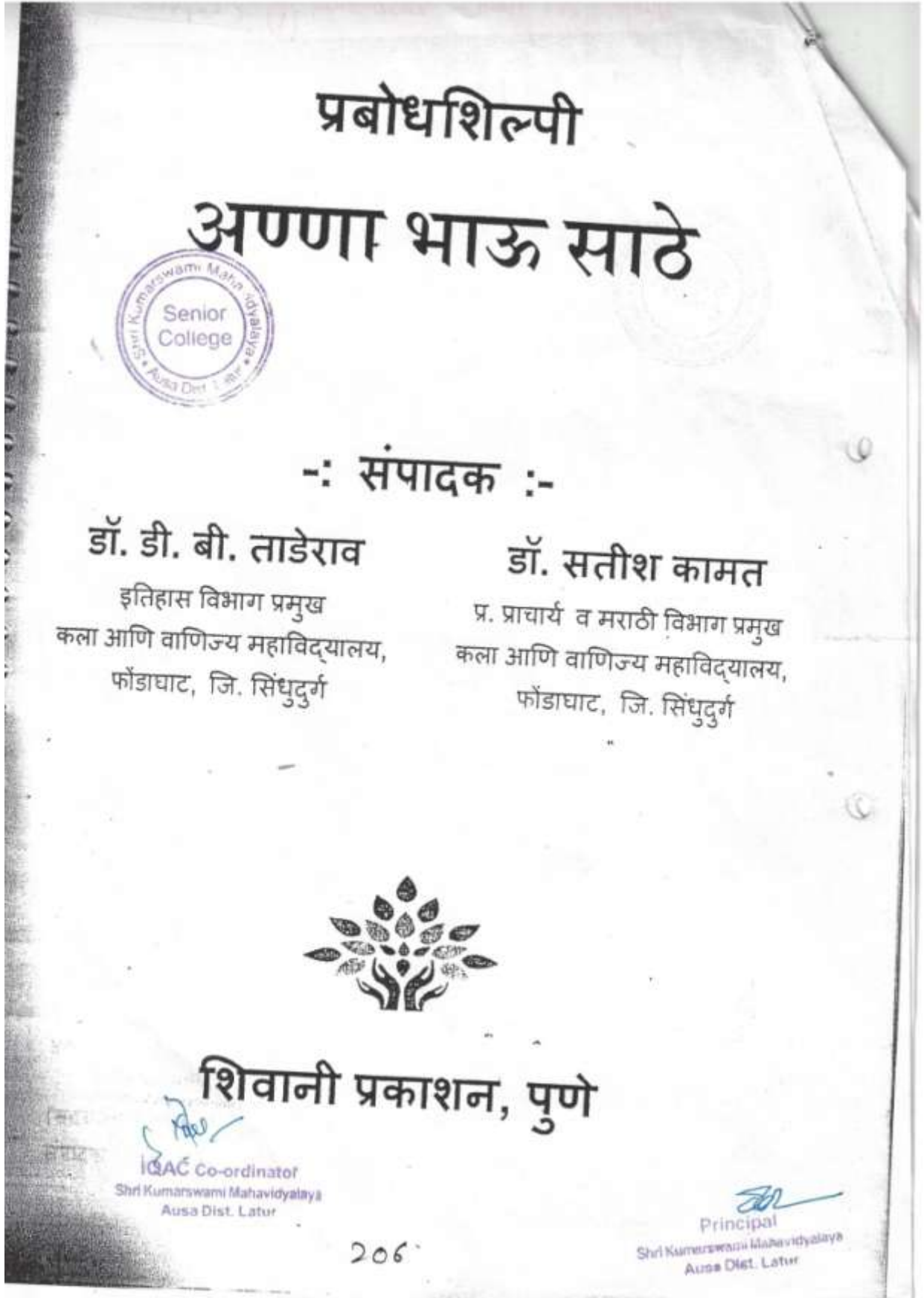
Kadam J.A.

Head, Dept. of Botany, Shri Kumarwami
Mahavidyalaya, Ausa, Dist. Latur, (MS)
E-mail- kjambuwant@gmail.com

ABSTRACT - In Latur District Mango *Mangifera indica* L. is grown under a variety of soil. The various varieties of grown, Almost all varieties of Mango *Mangifera indica* L. was suffered from root rot disease and caused by *Rhizoctonia solani*. The pathogen isolated on potato dextrose agar media (PDA). The 10% concentration of leaf extract of *Acacia nilotica* L. *Jatropha curcas* L. *Pongamia pinnata* Linn tested against the *Rhizoctonia solani* showed inhibits the growth, the maximum inhibitory observed effect of leaf extract.

Keywords - Mango root, *Rhizoctonia solani*, *Pongamia pinnata* Linn PDA.

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

अण्णा भाऊ साठे यांच्या फकिरा कादंबरीतून प्रकट होणारी वैचारिक मूल्ये

डॉ. ढोणे कुसूम बाबूराव

श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय, औसा

प्रस्तावना :

अण्णा भाऊ साठे यांचे संपूर्ण साहीत्य तत्कालीन समाजजीवनाच्या विविध पैलूंचे अनुभव देणारे आहे. अण्णा भाऊंच्या साहीत्यात प्रामुख्याने सोशितांच्या जगण्यातील संघर्ष हा विद्रोहातून प्रकट केला जात असल्याचे दिसून येते. अण्णा भाऊ साठे यांचा जन्म दालीतजातीत झालेला असून त्यांनी लहानपणापासून दारिद्र्य व सामाजिक विषमता यांचा अनुभव घेतला होता. अण्णांचे औपचारिक शिक्षण एक-दोन दिवसांचे परंतु जीवनाच्या शाळेतून त्यांचे व्यक्तिमत्त्व अधिकाधिक समृद्ध झालेले दिसून येते. आलेल्या अनुभवातून वेदनामय व दाहक जिवनातून त्यांचे मन बंडखोर विद्रोही झाले असावे. याचे पुरावे त्यांच्या साहित्यातून दिसून येतात.

अण्णांनी आपल्या साहित्यातून दलित, शोषित, उपेक्षित वर्गाच्या जगण्यातील संघर्ष मांडला. शोषितांचा जगण्यासाठी व सामाज परिवर्तणासाठी चाललेला संघर्ष हा अण्णा भाऊंच्या साहित्याचा प्राण आहे. मानवी जिवनातील दुःख, दारिद्र्य, विषमता, शोषण, अन्याय, अत्याचार, लाचारी, बेकारी, अंधश्रद्धा, अज्ञान, नशीब आशा गोष्टी त्यांच्या साहित्यातून दिसून येतात. अण्णा भाऊ साठे यांचे १३ कथासंग्रह, ३ नाटके, १ शाहिरी, १४ लोकनाट्य, १ प्रवासवर्णन, ३५ कादंबऱ्या, १० पोवाडे; असे साहित्य आहे. त्यांनी लोकनाट्यात वग व लावण्याही लिहिल्या. त्यांच्या सात कादंबऱ्यावर आधारित चित्रपट सुद्धा आहेत. एका औपचारिक शिक्षण न घेतलेल्या साहित्यिकाची एवढी ग्रंथसंपदा मराठी साहित्यावर एक वेगळाच ठसा उमटवणारी आहे.

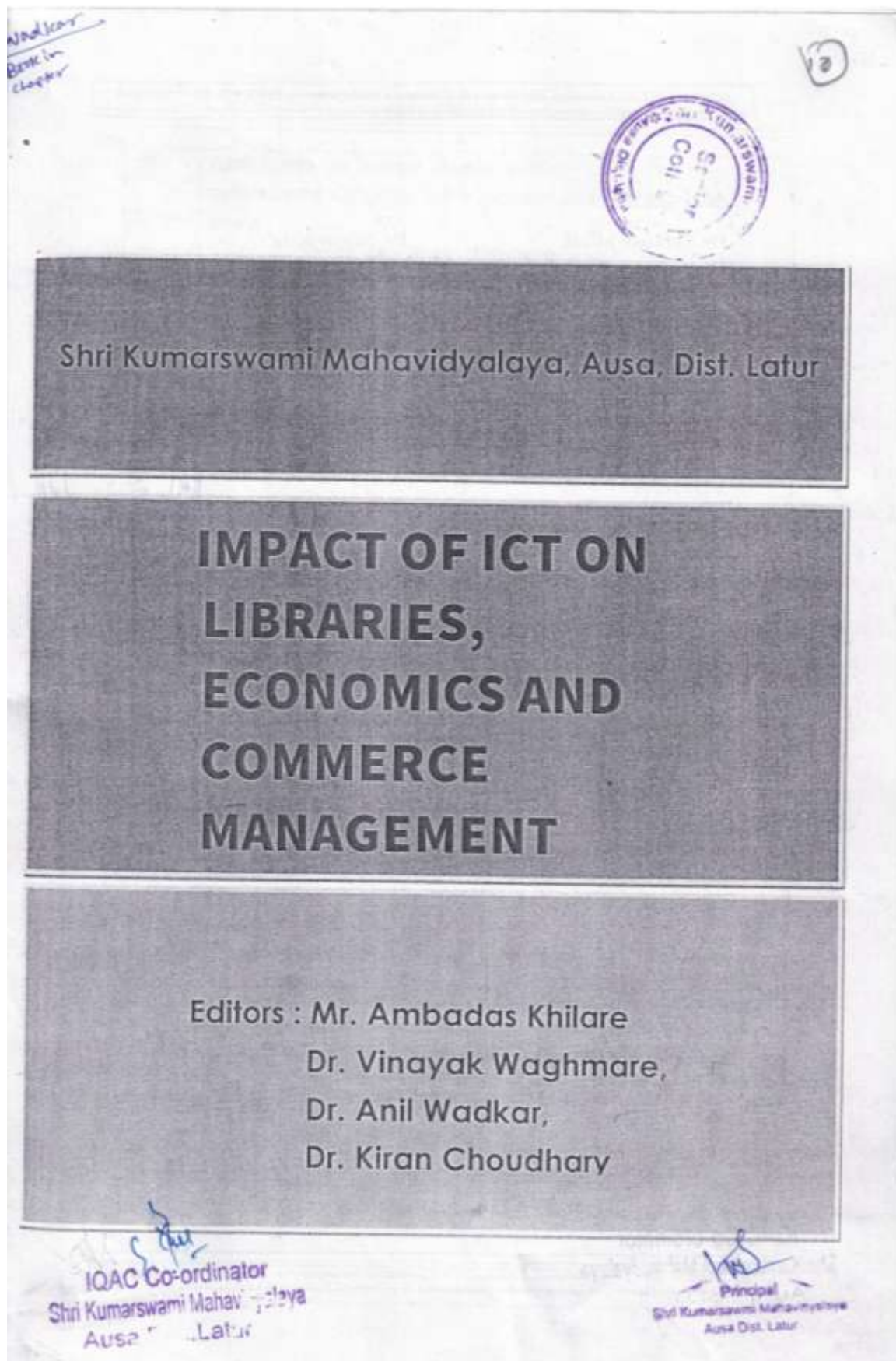
१. अण्णा भाऊ साठेच्या फकिरा कादंबरीतून तात्कालीन समाजव्यवस्था जाणून घेणे.
२. फकिरा कादंबरीतून वाटेगावच्या इतिहासातील वीरपुरुष जाणून घेणे.
३. फकिरा कादंबरीतून तात्कालीन समाजातील रूढी परंपरा जाणून घेणे.
४. फकिरा कादंबरीतून चित्रित झालेले सामाजिक व वैचारिक मूल्ये माहित करून घेणे.

फकिरा कादंबरी :

या कादंबरीतून ग्रामिण, प्रादेशिक, दलित व ऐतिहासिक जीवनाबरोबर गावातील एका

प्रबोधशिल्पी - अण्णा भाऊ साठे / १११

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Impact of ICT on Libraries, Economics & Commerce Management - ISBN 978-93-91689-54-4

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ संलग्नित महाविद्यालयीन ग्रंथालयातील माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर : एक अभ्यास

अंबादास वसंत खिलारे *

संशोधक, ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विभाग
छत्रपती शिवाजी महाराज विद्यापीठ, पनवेल, नवी मुंबई
ग्रंथपाल, श्री कुमरस्वामी महाविद्यालय, ता. औस जि. सातूर ४१३५२०
e-mail: aykhillare@gmail.com मो.क्र. 9922559423

डॉ. दिलीप डी. मेस्की **

संशोधन मार्गदर्शक, ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विभाग
छत्रपती शिवाजी महाराज विद्यापीठ, पनवेल, नवी मुंबई
e-mail: libraryan@csma.ac.in मो.क्र. 9969361349

सार :-

२१ व्या शतकामध्ये माहिती तंत्रज्ञानाचा मोठ्या प्रमाणात वापर होऊ लागला आहे. दैनंदिन जीवनात विविध स्वरूपात व अनेक मार्गांनी ज्ञान आणि माहिती प्राप्त होऊ लागली आहे. ही माहिती लिखित व डिजिटल स्वरूपात उपलब्ध असून लिखित साधनांमध्ये ग्रंथ, नियतकालिक, वृत्तपत्रे तर डिजिटल प्रकारात इंटरनेट, ई-ग्रंथ, ई-नियतकालिक या सारख्या साधनांमधून मोठ्या प्रमाणात माहिती उपलब्ध होत आहे. ही माहिती उपभोक्त्यास उपलब्ध करून देण्यासाठी महाविद्यालयीन ग्रंथालयांचे संगणकीकरण होणे महत्वाचे असते. या दृष्टिकोनातून स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ संलग्नित प्रतिसाद प्राप्त ८१ महाविद्यालयीन ग्रंथालयांचे किती प्रमाणात संगणकीकरण झाले आहे आणि या ग्रंथालयात कोणती आज्ञावली उपयोगात आणली जाते याचा प्रस्तुत लेखात अभ्यास करण्यात आला आहे.

शोधसंज्ञा : ग्रंथालय, महाविद्यालय, आज्ञावली, माहिती तंत्रज्ञान आणि संगणकीकरण.

१. प्रस्तावना :

आजच्या आधुनिक ग्रंथालयात उपभोक्त्यांच्या मागणीला अनुसरून वेगवेगळ्या तंत्रज्ञानाचा उपयोग करणे ग्रंथपालास भाग आहे. प्रत्येक क्षेत्रात कच्ची माहिती उपलब्ध असते. या कच्च्या माहितीवर संस्करण केले की, तिचे माहिती मध्ये रूपांतर होते. संगणकामुळे माहितीचा प्रचंड साठा जतन करणे आणि तिचा उपयोग करणे शक्य झाले आहे. माहिती तंत्रज्ञानाचा विकास हा संप्रेषणामधून झाला आहे. संप्रेषण ही एक मानवाची गरज आहे. मानवाचे हितसंबंध जोपासण्यासाठी आणि सहद

IQAC Coordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Latur

Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Rusa Dist. Latur

CB

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

वाचन संस्कृती जोपासण्यासाठी ग्रंथालयाचे उपक्रम

अंबादास वसंत खिलारे

ग्रंथपाल, श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय, औसा

सार:

वाचनाच्या सवयीचे महत्त्व व्यावसायिक यशाशी निगडीत आहे, कारण ते नवीन अनुभवासाठी मन मोकळे करते आणि ज्ञानाचे नवीन मार्ग प्रदान करते. पुस्तके कल्पनाशक्ती वाढवतात, दुःखाच्या वेळी सांत्वना देतात. वाचनामुळे एखादी व्यक्ती उत्तम लेखक, वक्ता बनू शकते. वाचन संस्कृतीच्या प्रभावामुळे एक सुसंस्कृत समाज निर्माण होऊ शकतो. वाचन संस्कृती, त्यासाठी आवश्यक घटक, ग्रंथालयाची भूमिका, शिक्षकाची भूमिका, ग्रंथपालाची भूमिका, ग्रंथालयाचे उपक्रम या व इतर अनुषंगीक बाबींचा उहापोह या लेखात केलेला आहे.

वाचन संस्कृती:

भारतात वाचन संस्कृती फारच कमी असल्याचे म्हंटले जाते. वाचनाच्या सवयी आणि पालकांची शैक्षणिक पार्श्वभूमी, सामाजिक स्थिती, समाजमाध्यमे, दुरचित्रवाणी इ. विविध पैलूंवर एखाद्याच्या वाचनाची सवय अवलंबून असते. विशेषतः तरुण वर्गामध्ये वाचनाची आवड खुपच कमी असते. वाचनाची आवड निर्माण करण्यासाठी, वाचनसंस्कृती जोपासण्यासाठी पुढील घटकांचा विचार करता येईल.

आपण काय वाचू शकतो?

- वृत्तपत्र आणि पुरवण्या
- पाठ्यपुस्तके
- कथा
- कादंबऱ्या
- धार्मिक ग्रंथ
- नियतकालिके
- व्यावसायिक ग्रंथ / नियतकालिके

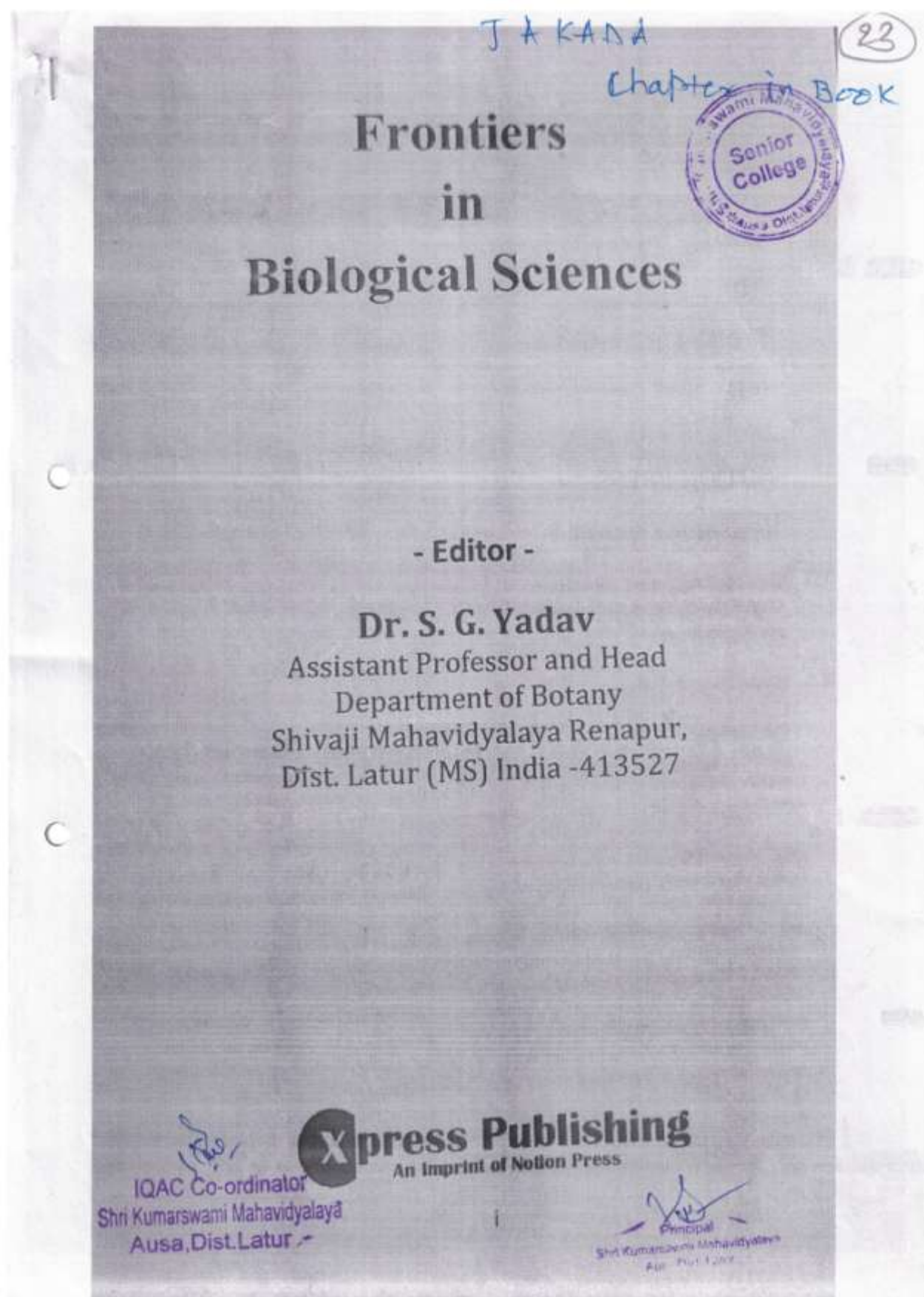
वाचन संस्कृतीच्या संवर्धनात ग्रंथालयांची भूमिका

१३२

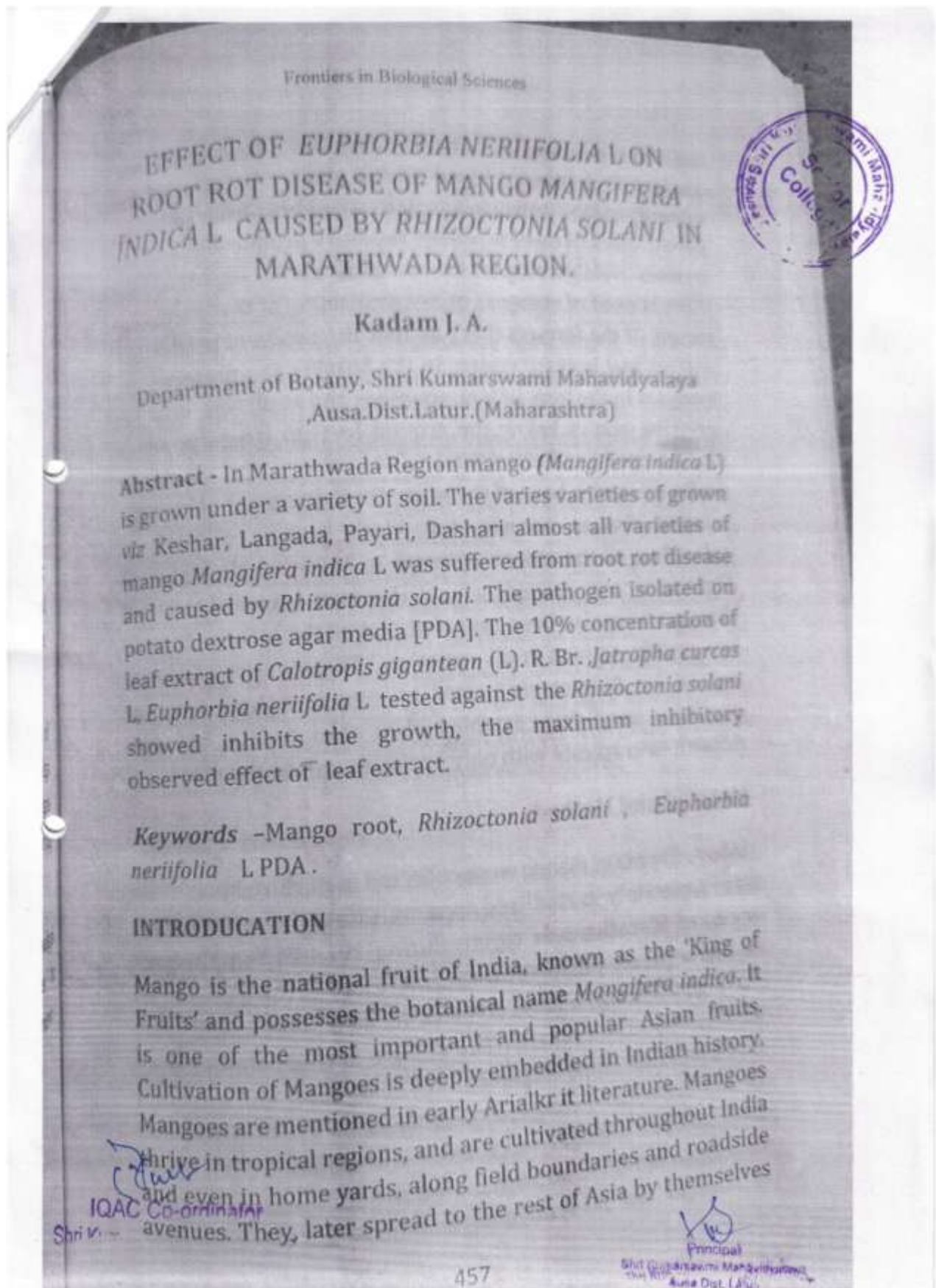
IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa, Dist. Latur

Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya

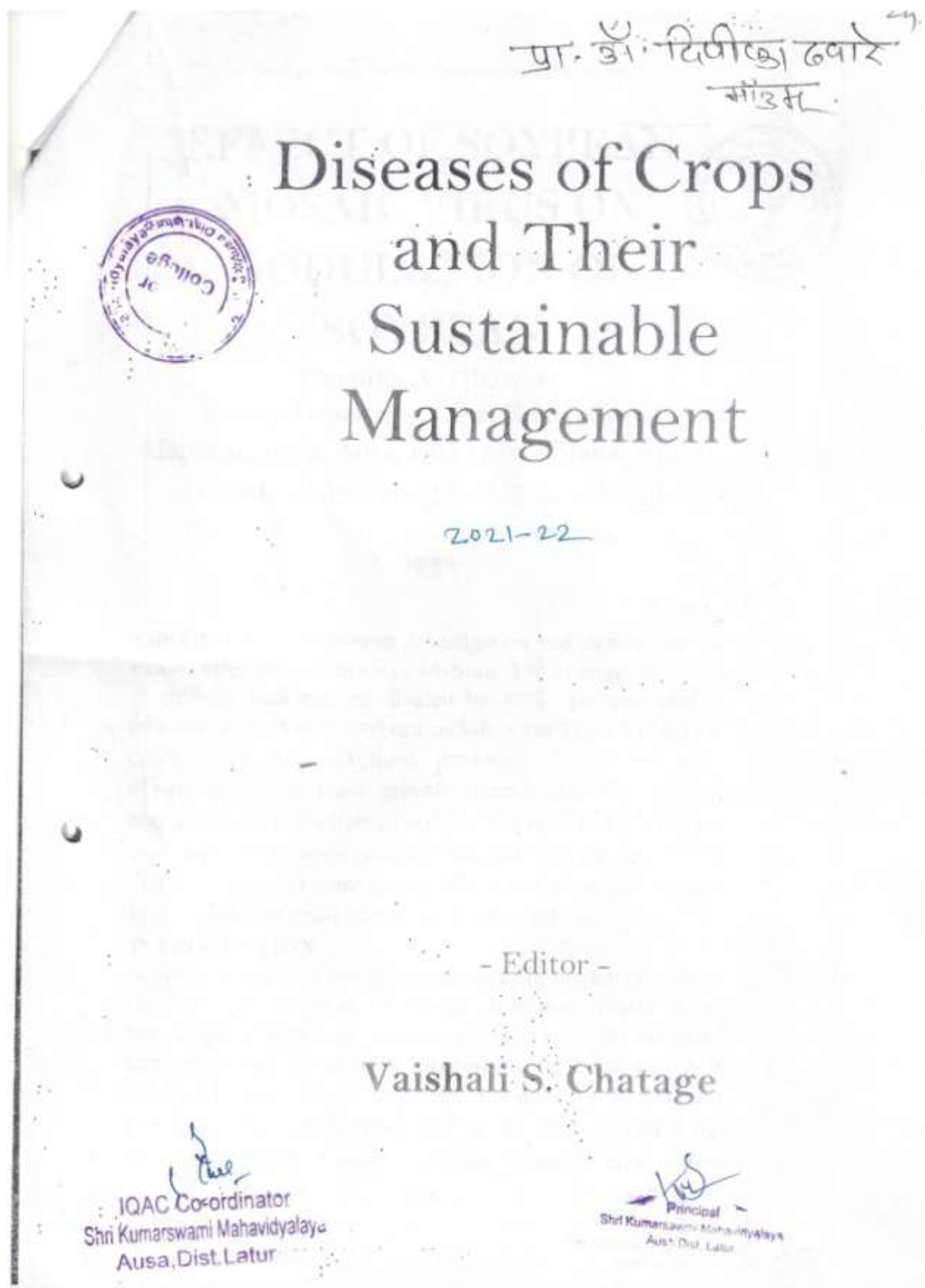
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Diseases of Crops and their Sustainable Management

EFFECT OF SOYBEAN MOSAIC VIRUS ON NODULATION OF SOYBEAN

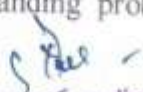

Deepika A. Dhaware
Botany Department Shri Kumarswami
Mahavidyalaya, AUSA, Dist Latur (Maharashtra).
E.mali- dhawaredeepika11@gmail.com

ABSTRACT - The present investigation was carried out the mosaic virus on nodulation of soybean. The average seed yield of soybean was reduced disced by 70% per cent due to infection with (SMV) soybean mosaic virus (Soja Virus 1) at cotyledonary (seed-infection), pre-bloom, bloom and post-bloom stages of plant growth respectively. The average nodulation and dry weight of nodules was reduced by 6-10 per cent respectively when naturally infected with the virus at the pre-bloom stage of plant growth. There was a marked decrease in the number of small nodules in the virus infected plants.

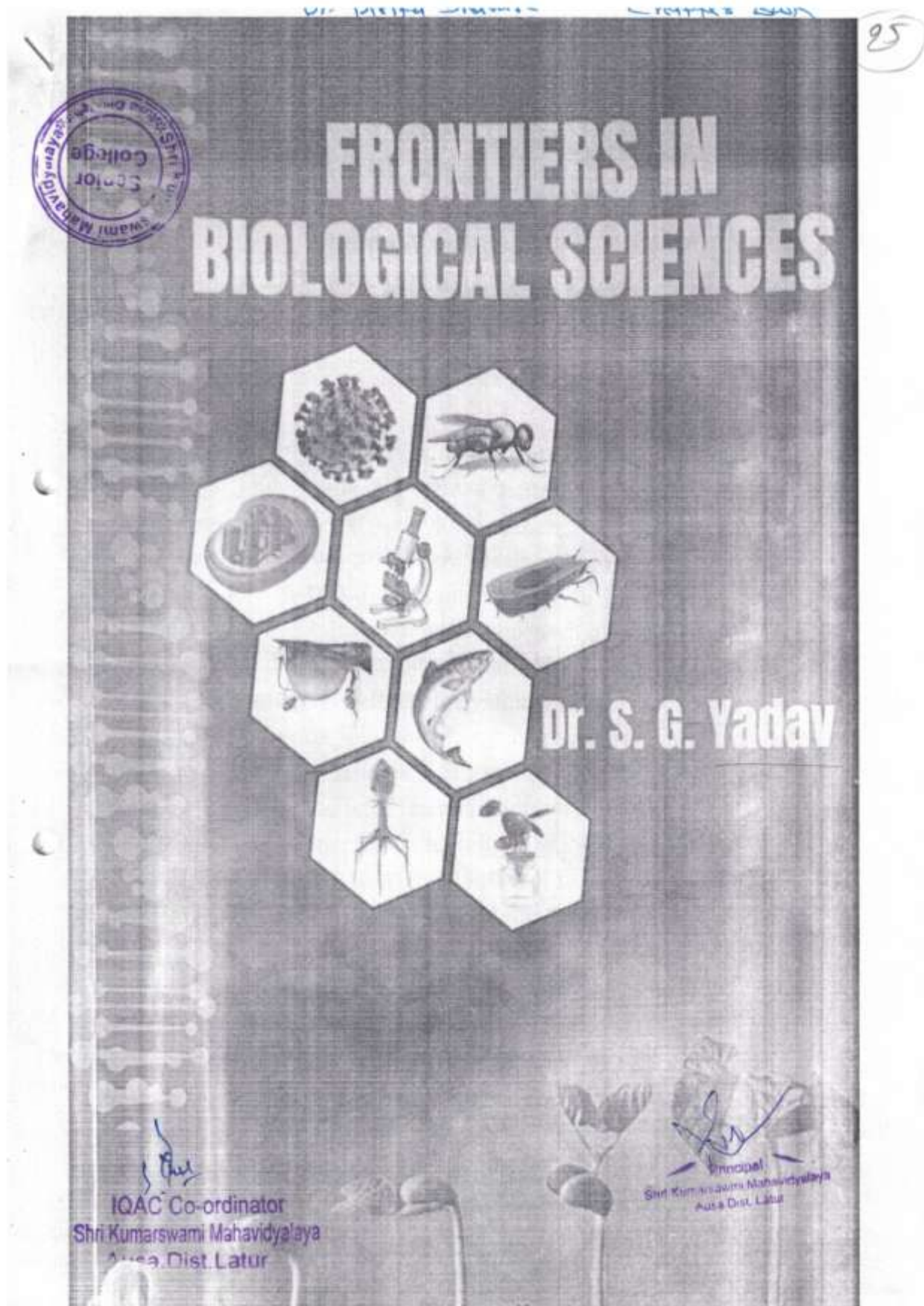
INTRODUCTION
Soybean is one of a few most commercially important crop in the world and serves as a food and oil sources. Therefore, 9+ has a great economic importance this crop is cultivated throughout the world on a large scale. In India also it is cultivated every where. Soyabean mosaic virus is the most prevalent virus and is recognized as the most serious, long-standing problem in many soyabean producing areas in the

114

IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
AUSA Dist. Latur

Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
AUSA Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Frontiers in Biological Sciences

AEROMYCOLOGICAL STUDIES AT AUSA DIST.LATUR, MAHARASHTRA.

Deepa A. Dhaware

Department of Botany, Shri Kumarswami Mahavidyalaya,
Ausa Dist.Latur, M.S.

Introduction: Aerobiological investigations have rapidly progressed in India. In Maharashtra particularly in Marathwada region, Aerobiological research was initiated by S.T. Tilak in 1966. Aerobiology deals with the study of dispersion and distribution of microbial population occurring in air. Now a days aerobiological approach also takes in it consideration the man made and natural pollutants such as gases, which adversely effects the viability of microorganisms in air and soil. Hence pollutant, gases and particle are incuded in aerobiological studies. Since the studies include interactions of spores with the pollutant, aerobiology could be considered as atmospheric ecology. The field has become more fascinating with new capabilities of the spread of plant and animal diseases in various directions, with understanding the environmental influence on allergenic particles in the atmosphere and with tracing the path way of minute organisms for scientific and practical purpose. To study Aeromycoflora, The investigation was carried out at Ausa Dist.Latur, Maharashtra from June 2020 to Oct. 2020. This investigation will provide the occurence of various fungal spores at Ausa region. As far as Aerobiological studies concerned Ausa region remained unexplored. therefore, the present invistigation was carried out to study the entire microbial population over Maize field, to know the correlation

IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa, Dist. Latur

Principal

Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

आजादी का अमृत महोत्सव नारी सशक्तीकरण

Dr. M. M. BETKAR

Principal, Shri Kumarswami College, AUSA
Tq. AUSA Dist. Latur (M.H.)

EDITORS

Dr. D.S.PATWARI

Assistant Professor,
Department of Political Science,
Shri Kumarswami College, AUSA

Dr. S.K.BALOURE

Assistant Professor,
Department of Sociology,
Shri Kumarswami College, AUSA

EDITORIAL BOARD

Dr. S. B. Ashture

Dr. K. B. Dhone

Dr. A. S. Kamble

Dr. V. R. Waghmare

Dr. S. S. Kale

Asst. Prof. J. H. Bhosle

Dr. P. B. Deshmukh

Dr. K. U. Choudhary

IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
AUSA, Dist. Latur

Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
AUSA Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Price : ₹ 400/-

KBC-Nano Publication Pvt. Ltd.

All Rights Reserved

© Publisher

ISBN : 13-978-93-83918-41-3

Registered Office :

A-3/2, Christian Colony,
Patel Chest, Delhi-110007

Correspondence Address :

57/12, Old Rajinder Nagar
(Near-Syndicate Bank)
Bazaar Marg, New Delhi-110060

Email : kbcnanopublication@gmail.com

Website : www.kumarbookscentre.com

Edition : 2022

Design & Layout by :

D. KBC-DTP Section (Delhi)

Printer :

Shakti Printer, Delhi

Note : Due care and diligence has been taken while editing and printing the book, neither the author nor the Editor/Publisher of the book hold any responsibility for any mistakes that may have inadvertently crept in.

In case of binding mistake, misprints, or for missing pages etc., Publisher's entire liability, and your exclusive remedy, is replacement of the book within one month of purchase by similar edition of the book. All disputes are subject to exclusive jurisdiction of Delhi Courts only.

[Signature]
IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
AUSA Dist. Latur

[Signature]
Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
AUSA Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Price : ₹ 400/-

KBC-Nano Publication Pvt. Ltd.

All Rights Reserved

© Publisher

ISBN : 13-978-93-83918-41-3

Registered Office :

A-3/2, Christian Colony,
Patel Chest, Delhi-110007

Correspondence Address :

57/12, Old Rajinder Nagar
(Near-Syndicate Bank)
Bazaar Marg, New Delhi-110060

Email : kbcnanopublication@gmail.com

Website : www.kumarbookscentre.com

Edition : 2022

Design & Layout by :

D. KBC-DTP Section (Delhi)

Printer :

Shakti Printer, Delhi

Note : Due care and diligence has been taken while editing and printing the book, neither the author nor the Editor/Publisher of the book hold any responsibility for any mistakes that may have inadvertently crept in.

In case of binding mistake, misprints, or for missing pages etc., Publisher's entire liability, and your exclusive remedy, is replacement of the book within one month of purchase by similar edition of the book. All disputes are subject to exclusive jurisdiction of Delhi Courts only.

[Signature]
Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
AUSA Dist Latur

[Signature]
Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
AUSA Dist. Latur

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

विषय सूची

क्र.	विषय/लेखक	पृ. संख्या
1.	The Emergence and Contribution of Women Entrepreneurs in Contemporary India -Ramesh M. Tadavi	1-8
2.	Sex Structure: A Serious Demographic Element in Latur District : A Geographical Approach -Dr. S. B. Ashture	9-17
3.	Women Literacy And Social Development in Jalna District (MS): A Geographical Analysis -Dr. Pramod B. Deshmukh	18-25
4.	Higher Education and Women's Empowerment -Bhosale Jyoti Hanmantrao	26-32
5.	Indian Constitution and Women -Sahebrao Purbhaji Kamble	33-39
6.	Education and Women Empowerment; Role of Social Reformists and Writers to Uplift Women -Mr Sandip C Kurkute	40-49
7.	Problems of Women Violence : A Sociological Study -Dr. N. B. More	50-53
8.	समकालीन भारत में महिला उद्यमीता -प्रा. डी. आर. भुरे	54-60
9.	शिक्षा एवं महिला सशक्तिकरण -डॉ. श्रीमती सेवन्ती डावर	61-64

[ix]

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

10. महिला सशक्तिकरण: मुद्दे और चुनौतियाँ
-किरण नागराज वानखेड़े	65-73
11. ग्रामीण महिलाओं के सशक्तिकरण में स्वयं सहायता समूह की भूमिका का अध्ययन
-ममता गोयल (गोनेकर)
-डॉ. विजय कुमार गोनेकर	74-79
12. महिला मानव अधिकार एक विश्लेषण
-रविंद्र गणेशराव मोरताटे	80-86
13. स्वातंत्र्य लढ्यातील महिलांचे योगदान
-प्रा. प्रियंका राजेंद्र आठे	87-97
✓ 14. समाज परिवर्तनात स्त्री-शिक्षणाची भूमिका मांडताना स्त्री-समाज सुधारकांचे योगदान
-डॉ. प्रा. दोगे कुसुम बाबूराव	98-106
✓ 15. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील स्त्री योगदान
-प्रा. डॉ. अनिल एस. कांबळे	107-117
✓ 16. महिलाओं के अधिकार और समकालीन स्थिती
-प्रा. डॉ. के. यु. चौधरी	118-122
17. महिलांची पूर्वीची स्थिती व सद्यकालीन वर्तमान स्थिती
-प्रा. डॉ. विठ्ठल चव्हाण	123-129
18. स्त्री मुक्तीचे प्रणेते महात्मा फुले
-प्रा. डॉ. धुमाळे डी. के.	130-137
✓ 19. भारतीय संविधान आणि महिला सक्षमीकरण
-डॉ. काळे संजय सदाशिव	138-43

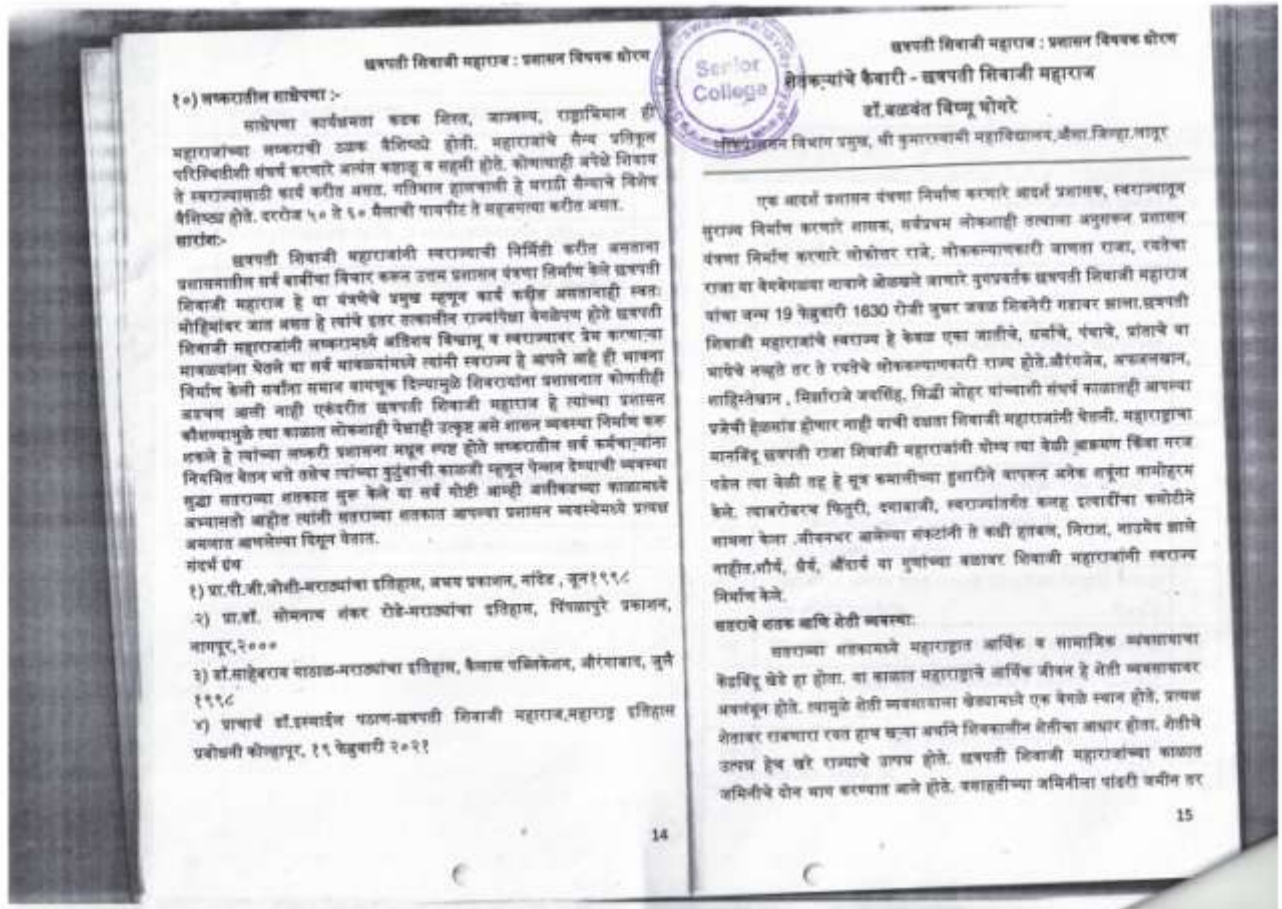
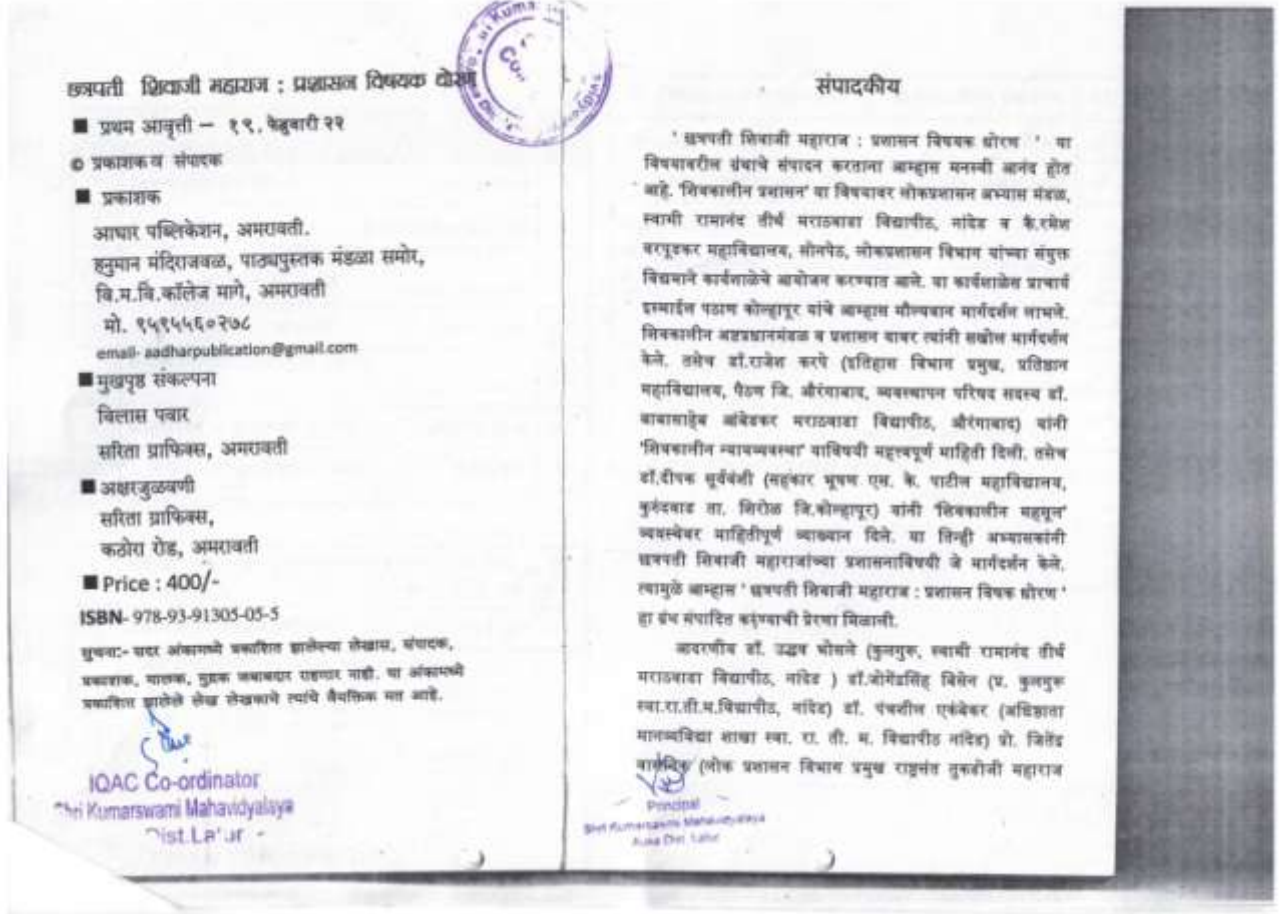
[x]

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

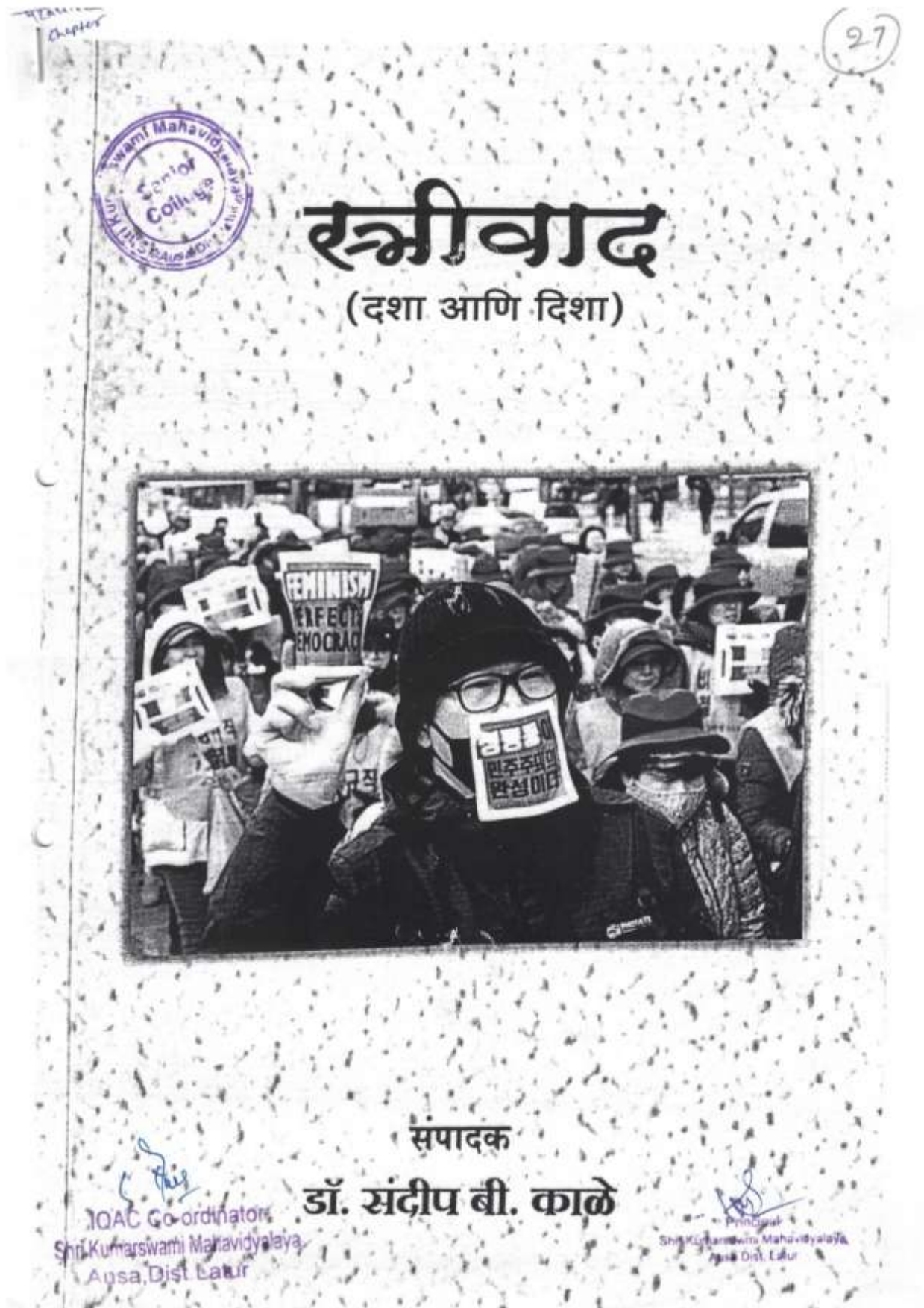

20. भारतातील महिला आरक्षण धोरण
-डॉ. दत्ताजी हुलपा मेहत्रे	144-149
21. महिलांचे राजकीय सशक्तीकरण
-प्रा. डॉ. संजय वी. गायकवाड
-श्री. सचिन कुमार लक्ष्मणराव मुळे	150-156
22. महिला संरक्षण कायदा आणि महिला सुरक्षा
-डॉ. स्वप्निल गोविंदराव मुळे,	157-163
✓ 23. ग्रामीण महिलांच्या सबलीकरणात महिला बचत गटाचे योगदान
-डॉ. विनायक रावसाहेब वाघमारे	164-170
24. स्त्री सबलीकरण आणि बचत गट
-प्रा. चंद्रकांत मोरे,	171-177
25. हैदराबाद स्वातंत्र्य संग्रामात महिलांचे योगदान
-डॉ. संजय भिमराव तोंडारकर	178-185
26. महिलांसाठी आरक्षण : महिला सक्षमीकरणाचा एक प्रयत्न
-प्रा. डॉ. दयानंद माधवराव गुडेवार	186-200
27. रिकल इंडिया आणि महिला शेतकरी
-डॉ. स्वाती हरिभाऊ कोटे	201-204
28. भारतीय संविधान आणि महिला : एक चिकित्सक अभ्यास
-प्रा. डॉ. वनमाला लोंडे	205-211
29. महिला सक्षमीकरण आणि मानवी हक्क
-प्रा. डॉ. संजय मारोतीराव कोनाळे	212-216

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

स्त्रीवाद (दशा आणि दिशा)

भारतीय संविधान आणि महिला सक्षमीकरण

डॉ.डी.एस.पटवारी

संयोजक विभाग प्रमुख, श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय, औसा ता.औसा जि.लातूर
(महाराष्ट्र) मो.9823653629

प्रस्तावना :-

जगात लोकसंख्याच्या बाबतीत भारताचा दुसरा क्रमांक लागतो. या देशात महिला व पुरुष दोघांना समान स्थान सविधानाने दिलेले आहे. आसे असले तरी काही भागात ग्रामीण भागात आजही स्त्रियांवर अत्याचार केला जातो. ते धांववण्यासाठी स्त्री ने स्वतःच्या हक्कासाठी लढले पाहिजे. स्त्रियांचे सशक्तीकरण म्हणजे स्त्रियांचा संपूर्ण विकास स्त्री घर आणि काम किंवा नोकरी अशी दोन्ही क्षेत्रांभाळत असते. त्या दरम्यान तिच्यावर अनेक अत्याचार होतात व अनेक समस्यांना सुद्धा तिला तोंड द्यावे लागते. आजच्या स्त्रिया ह्या पहिल्या सारख्या आबला राहिल्या नाहीत.

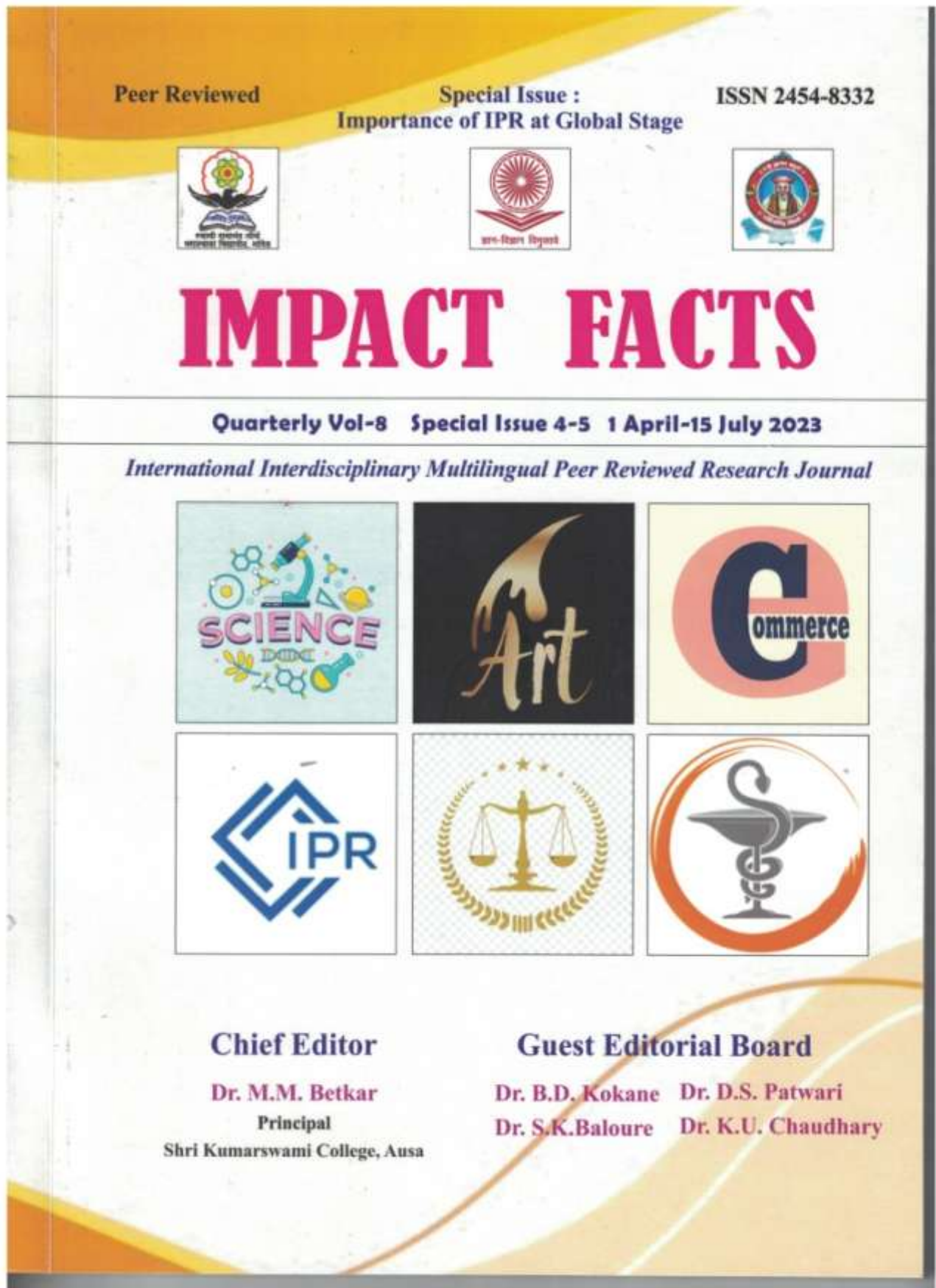
आजच्या स्त्रीने प्रत्येक क्षेत्रात उंच झेप घेऊन आपले कर्तव्य जगभर पसरवले आहे. तरी सुद्धा भारताला आणखी सक्षम आणि महासत्ता बनवण्याच्या प्रयत्नाच्या दृष्टीने महिलांना पाहिजे तेवढा योग्य तो मान आणि ताकद मिळणे गरजेचे आहे आणि त्यासाठी स्त्री सशक्तीकरण करणे अत्यंत गरजेचे आहे. प्रत्येक स्त्री ही आर्थिक, सामाजिक आणि मानसिक दृष्ट्या सुरक्षित आणि स्वतंत्र असली पाहिजे. जेव्हा एखादी स्त्री कुठल्याही कारणामुळे घराबाहेर पडते तेव्हा तिचा योग्य तो सन्मान केला पाहिजे. आज स्त्रीया शिक्षणासाठी कामासाठी व नोकरीसाठी बाहेर पडतात. त्यांच्या संरक्षणासाठी व स्त्रियांवर कुठल्याही अत्याचार व छळ होता कामा नये म्हणून एक सुव्यवस्था केली पाहिजे. मागील दोन दशका पासून स्त्री शिक्षण क्षेत्रात परिपूर्ण झाले आहे. व स्त्रियांच्या या शिक्षणासाठी सावित्रीबाई फुले आणि ज्योतिबा फुले पुढे आले आणि आज त्यांच्या मुळेच स्त्रिला पुरुषां बरोबरीचा शिक्षणाचा हक्क मिळाला. स्त्रीला शिक्षण तर मिळाले पण गरज राहिली ती योग्य कर्तुत्व देण्याची आणि तिला सक्षम बनवण्याची.

IQAC Co-ordinator
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa, Dist. Latur

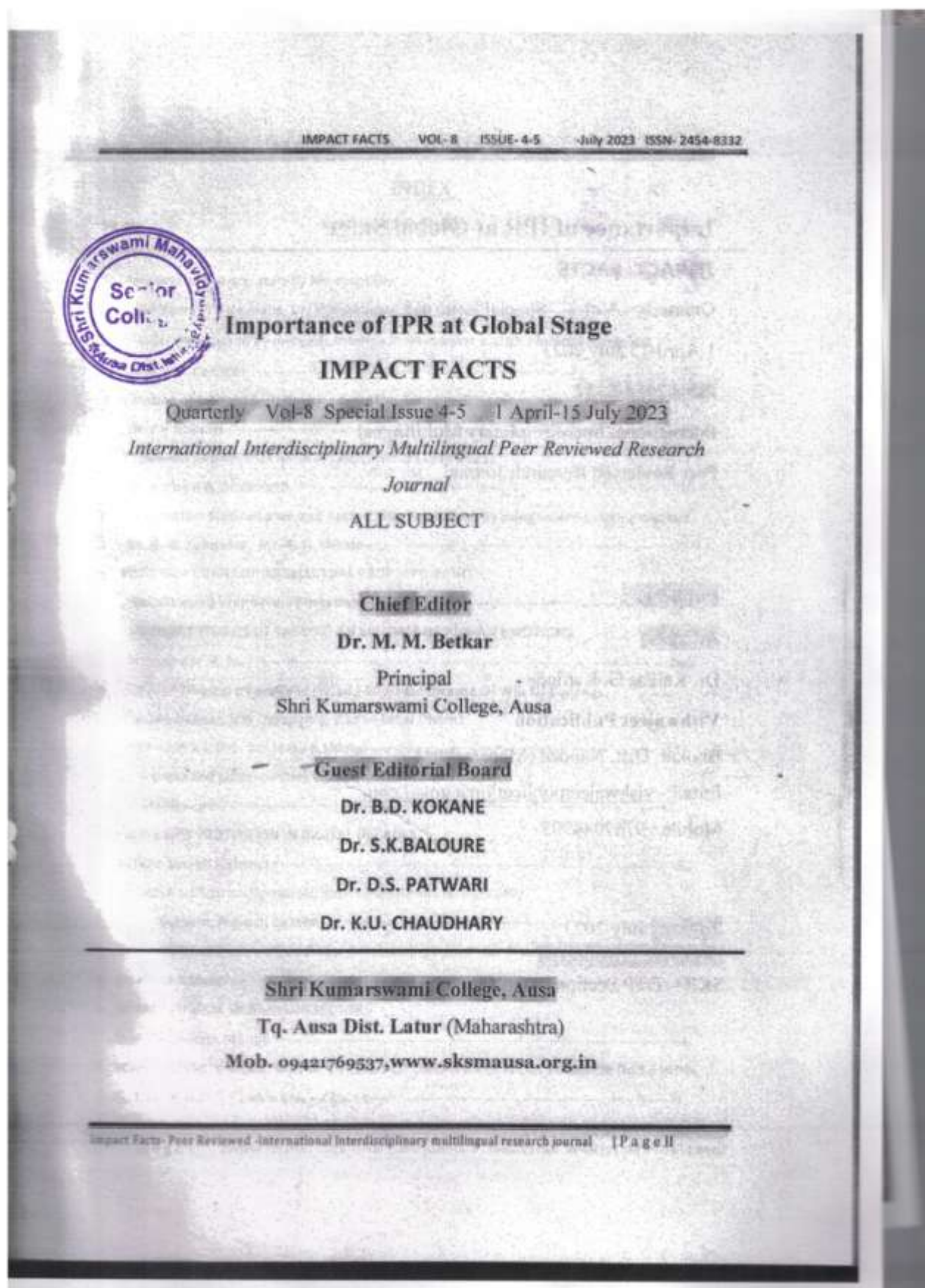

Principal
Shri Kumarswami Mahavidyalaya
Ausa Dist. Latur

109

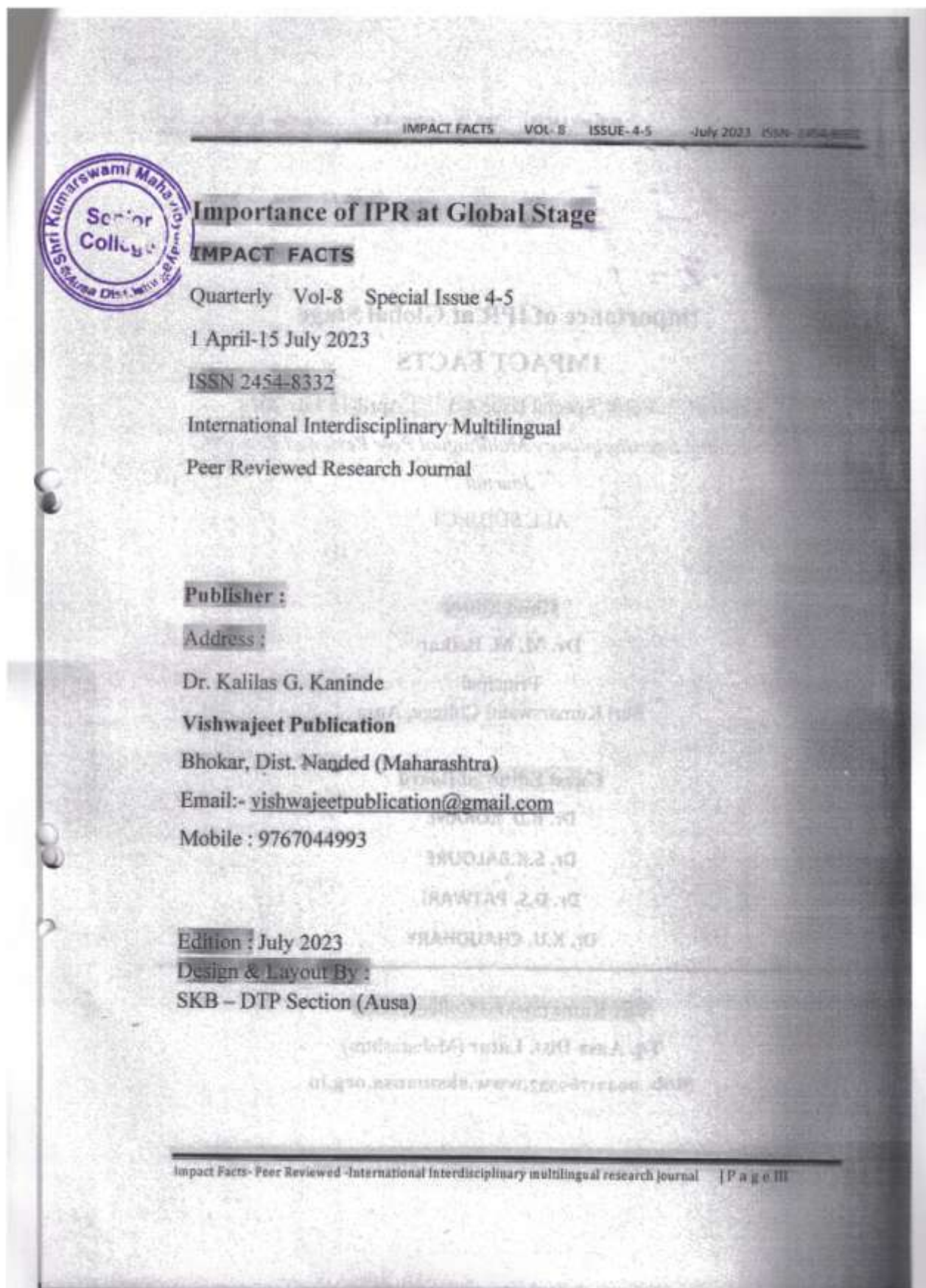
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

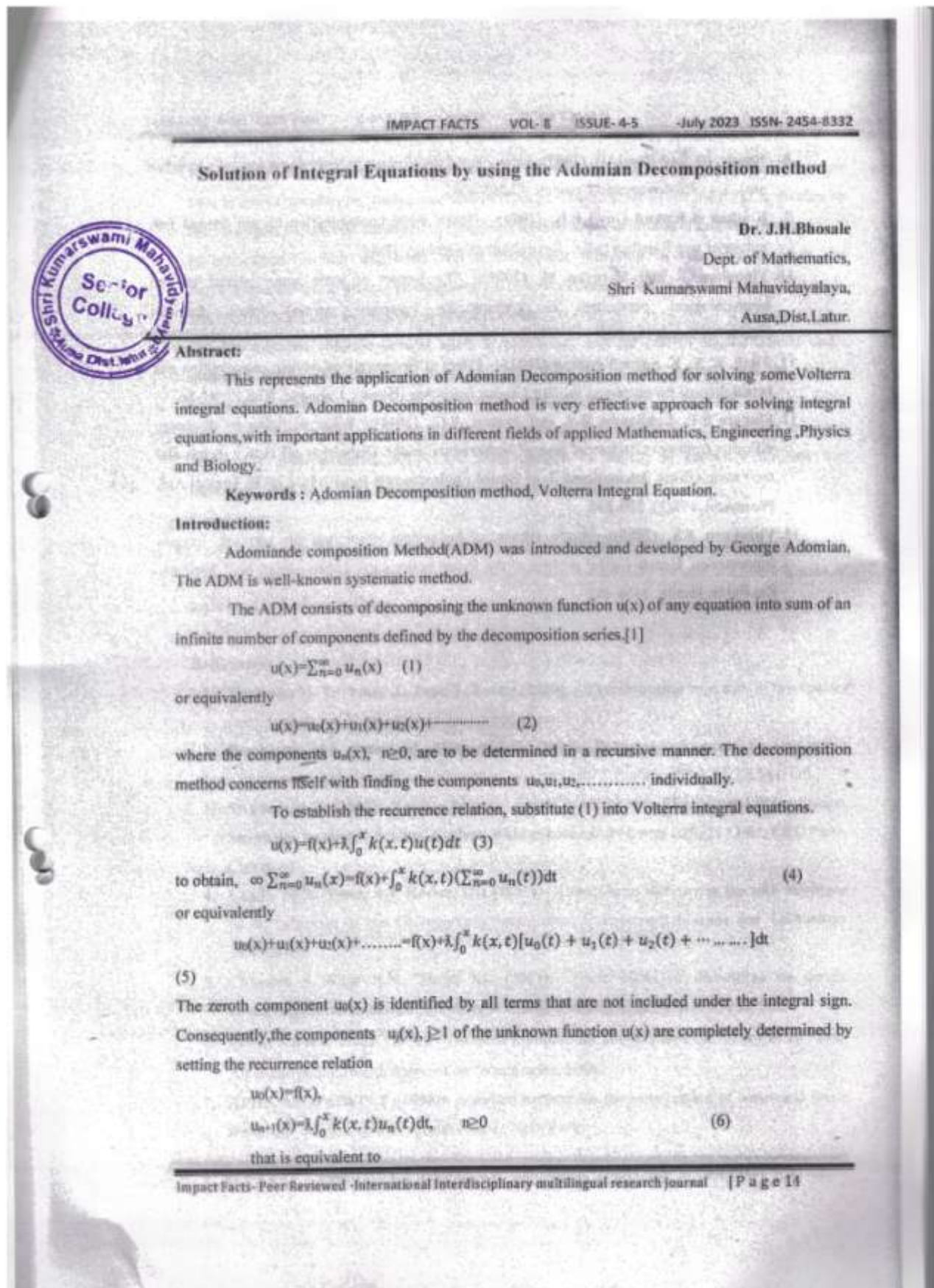
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

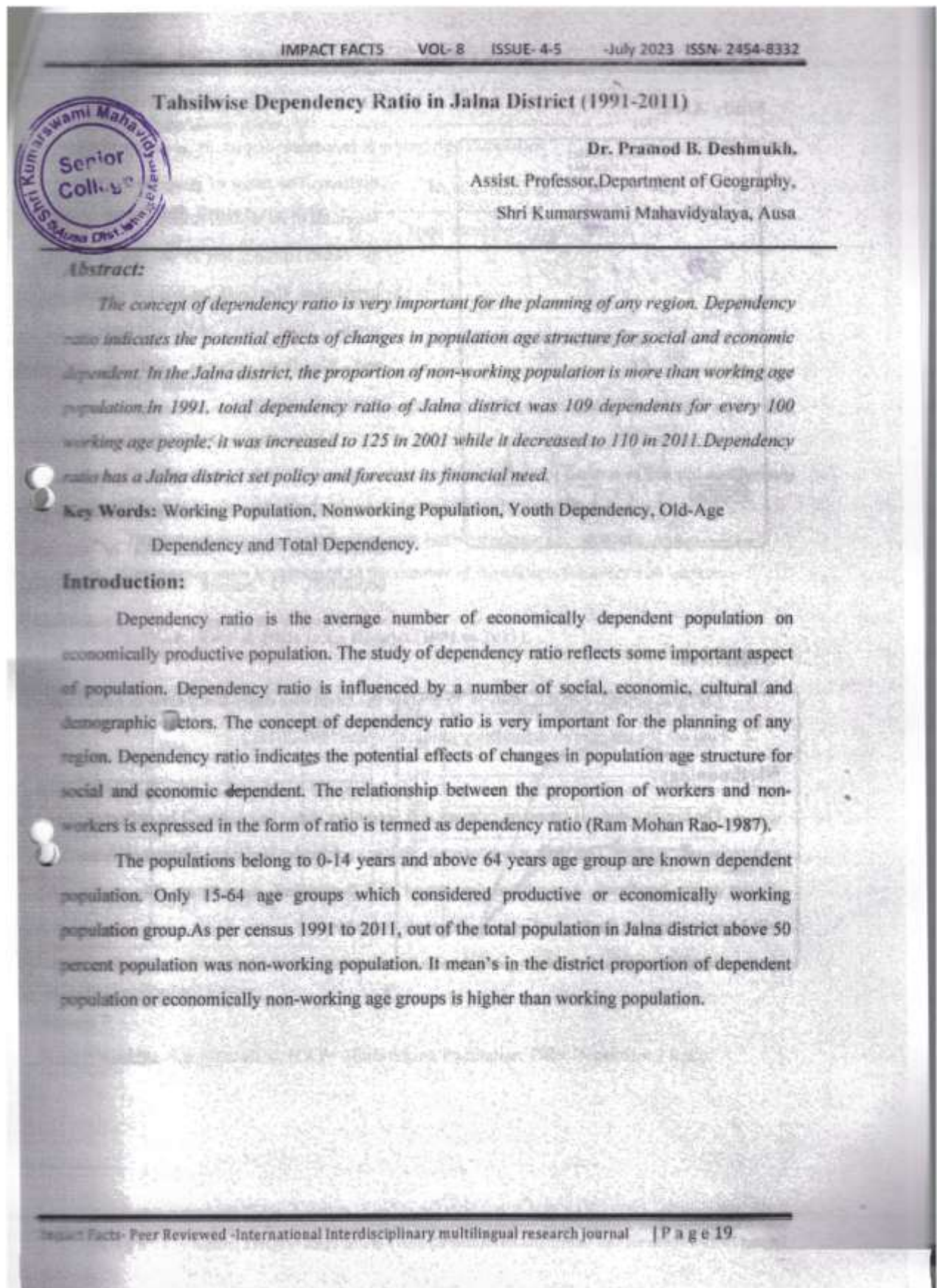
Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

IMPACT FACTS VOL- 8 ISSUE- 4-5 July 2023 ISSN- 2454-8332

Effect Of *Tinospora Cordifolia* (Willd.) Miers On Disease Of Wilt Of Banana Caused By *Fusarium Oxysporum* F.Sp.In Latur District.

*Dr.Kadam J.A. Miss Sangeeta B Shimpi

Head, Dept .of Botany, Shri Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa Dist.Latur (MS).

Dept .of Botany, Shri Shivaji Mahavidyalaya,Udgir Dist.Latur.(MS)

Abstract

Banana (*Musa* sp.) is the second most important fruit crop in India next to mango. Its year-round availability, affordability, varietal range, taste, nutritive and medicinal value makes it the favourite fruit among all classes of people. It has also good export potential. In Latur District Banana (*Musa* sp.) is grown under a variety of soil. The various varieties of grown. Almost all varieties of Banana (*Musa* sp.) was suffered wilt disease and caused by *Fusarium oxysporum* f.sp. The pathogen isolated on potato dextrose agar media [PDA]. The 10% concentration of leaf extract of *Ailanthus excelsa* Roxb, *Tinospora cordifolia* (Willd.) Miers tested against the showed inhibits the growth, the maximum inhibitory observed effect of leaf extract.

Keywords –Banana root, *Fusarium oxysporum* f.sp. *Tinospora cordifolia* (Willd.) Miers PDA.

INTRODUCTION

Banana (*Musa* sp.) is the second most important fruit crop in India next to mango. Banana is a very popular fruit due to its low price and high nutritive value. It is consumed in fresh or cooked form both as ripe and raw fruit.

Banana is a rich source of carbohydrate and is rich in vitamins particularly vitamin B. It is also a good source of potassium, phosphorus, calcium and magnesium. The fruit is easy to digest, free from fat and cholesterol. Banana powder is used as the first baby food. It helps in reducing risk of heart diseases when used regularly and is recommended for patients suffering from high blood pressure, arthritis, ulcer, gastroenteritis and kidney disorders.

Processed products, such as chips, banana puree, jam, jelly, juice, wine and halwa can be made from the fruit. The tender stem, which bears the inflorescence is extracted by removing the leaf sheaths of the harvested pseudostem and used as vegetable. Plantains or cooking bananas are rich in starch and have a chemical composition similar to that of potato. Banana fibre is used to make items like bags, pots and wall hangers. Rope and good quality paper can be prepared from banana waste. Banana leaves are used as healthy and hygienic eating plates.

Banana is the fruit of a plant of the genus *Musa* (family Musaceae), which is cultivated primarily for food and secondarily for the production of fibre used in the textile industry are also cultivated for ornamental purposes. Almost all the modern edible parthenocarpic bananas come from the two wild

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

IMPACT FACTS VOL-8 ISSUE-4-5 -July 2023 ISSN- 2454-8332

Effect of *Tinospora cordifolia* (Willd.) Miers on Root rot Disease of Mango *Mangifera indica* Caused by *Rhizoctonia solani* in Latur District

Dr.Kadam J.A.

Head, Dept .of Botany,

Shri Kumarswami Mahavidyalaya, AUSA,Dist.Latur,

Abstract

In Latur District Mango *Mangifera indica* L is grown under a variety of soil. The varies varieties of grown,. Almost all varieties of Mango *Mangifera indica* L. was suffered from root rot disease and caused by *Rhizoctonia solani*. The pathogen isolated on potato dextrose agar media[PDA]. The 10% concentration of leaf extract of *Ailanthus excelsa* Roxb , *Tinospora co Indigofera trita* L. *rdifolia* (Willd.) Miers tested against the *Rhizoctonia solani* showed inhibits the growth, the maximum inhibitory observed effect of leaf extract.

Keywords –Mango root, *Rhizoctonia solani* , *Tinospora cordifolia* (Willd.) Miers PDA ,

INTRODUCTION

Mango is the national fruit of India, known as the 'King of Fruits' and possesses the botanical name *Mangifera indica*. It is one of the most important and popular Asian fruits. Cultivation of Mangoes is deeply embedded in Indian history. Mangoes are mentioned in early Arian literature. Mangoes thrive in tropical regions, and are cultivated throughout India and even in home yards, along field boundaries and roadside avenues. They, later spread to the rest of Asia by themselves and with the help of humans. They have been cultivated, praised and revered since ancient times. Usually all the quantity of food grown in a region cannot be consumed by the people there as there is usually excessive production. And the farmers usually transport the mangoes to other regions where there is need of mangoes or not availability of that particular variety. If the farmers don't do that the excess of production will rot and become waste. So the farmers can preserve the mangoes in the form of jam, squashes and as pickles.

Most of the mango diseases in Marathwada region of Maharashtra are caused by fungi. However, bacterial and viral diseases have also been reported. Not all the mango diseases are equally serious in all varieties.

The root rot of Mango caused by *Rhizoctonia solani* in control unless systemic control is used. Once established in older tree, it becomes difficult to eradicate with only option to uproot the plant.

Material and Methods

Infected roots of mango were collected in sterilized polythene bags separately in sterilized apparatus from the varies mango yards of Marathawada region during 2020-21. Sample were sealed

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

IMPACT FACTS VOL- 8 ISSUE- 4-5 -July 2023 ISSN- 2454-8332

New Species of Cestode *Gangesia ambachandii* sp. nov. of fresh water fish

Wallago attu from Telgaon, Dist. Beed, M.S., India.

Dr. Sanjay Kale¹, Ashok D. Lakhe²

¹ Professor & Head, Department of Zoology, Kumarswami Mahavidyalaya, Ausa, Dist. Latur, M.S., India.

² Professor & Head, P.G. Department of Zoology, Arts, Commerce & Science College Kille Dharur, Dist. Beed.

Abstract

The Woodland in 1924 erected a genus *Gangesia*. The new cestode species *Gangesia ambachandii* sp. nov. of fresh water fish *Wallago attu* from Telgaon, Dist. Beed, M.S., India is having a scolex medium, roughly triangular; rostellum oval to round; suckers large, round to oval; neck is short in length; mature proglottids are medium in size, broader than long; testes are small, oval, unevenly distributed; cirrus pouch is small, elongated; cirrus is thin, medium in length; vas deferens is thin, curved; genital pore is oval, irregular; vagina is a thin tube; ovary is large in size, distinctly bilobed; ootype is small, oval; uterus is small; vitellaria are granular.

Keywords: Cestode *Gangesia*, *Wallago attu*, Telgaon, Beed.

Introduction

The genus *Gangesia* was erected by Woodland in 1924. The description of *Gangesia* by Southwell (1913) was Meager and Verma (1928) gave a fresh account of the same form. In the same Paper, Verma (1928) also described *G. pseudotropii* from *Silurus gangia* and *G. agraensis* from *Wallago attu*. Southwell (1930) however, recognised only four valid species of the genus and other being regarded as synonyms and *G. parasiluri* was reported by Yamaguti in, 1934. The species reported under this genus are as follows: 1) *Gangesia bengalensis*, Southwell, 1913. Synonyms: a) *Gangesia wallagoi*, Woodland, 1924, b) *Gangesia agraensis*, Verma, 1928.

2) *Gangesia macronis*, Woodland, 1924.

3) *Gangesia pseudotropii*, Verma, 1928.

4) *Gangesia parasiluri*, Yamaguti, 1934.

5) *Gangesia lucknowia*, Singh, 1948.

6) *Gangesia polyonchis*, Roitman, Freze, 1964.

7) *Gangesia sanhensis*, Malhotra et al., 1982.

8) *Gangesia haryanae*, Gupta and Arora, 1982.

9) *Gangesia indica*, Gupta and Parmar, 1982.

10) *Gangesia hanumanthi*, Amita Seth et al., 1982.

11) *Gangesia godavari*, Kadam et al., 1983.

12) *Gangesia paithanensis*, Kadam et al., 1983.

13) *Gangesia fotedari*, Dhar and Majdah, 1984.

14) *Gangesia shindei*, Deshmukh et al., 1989.

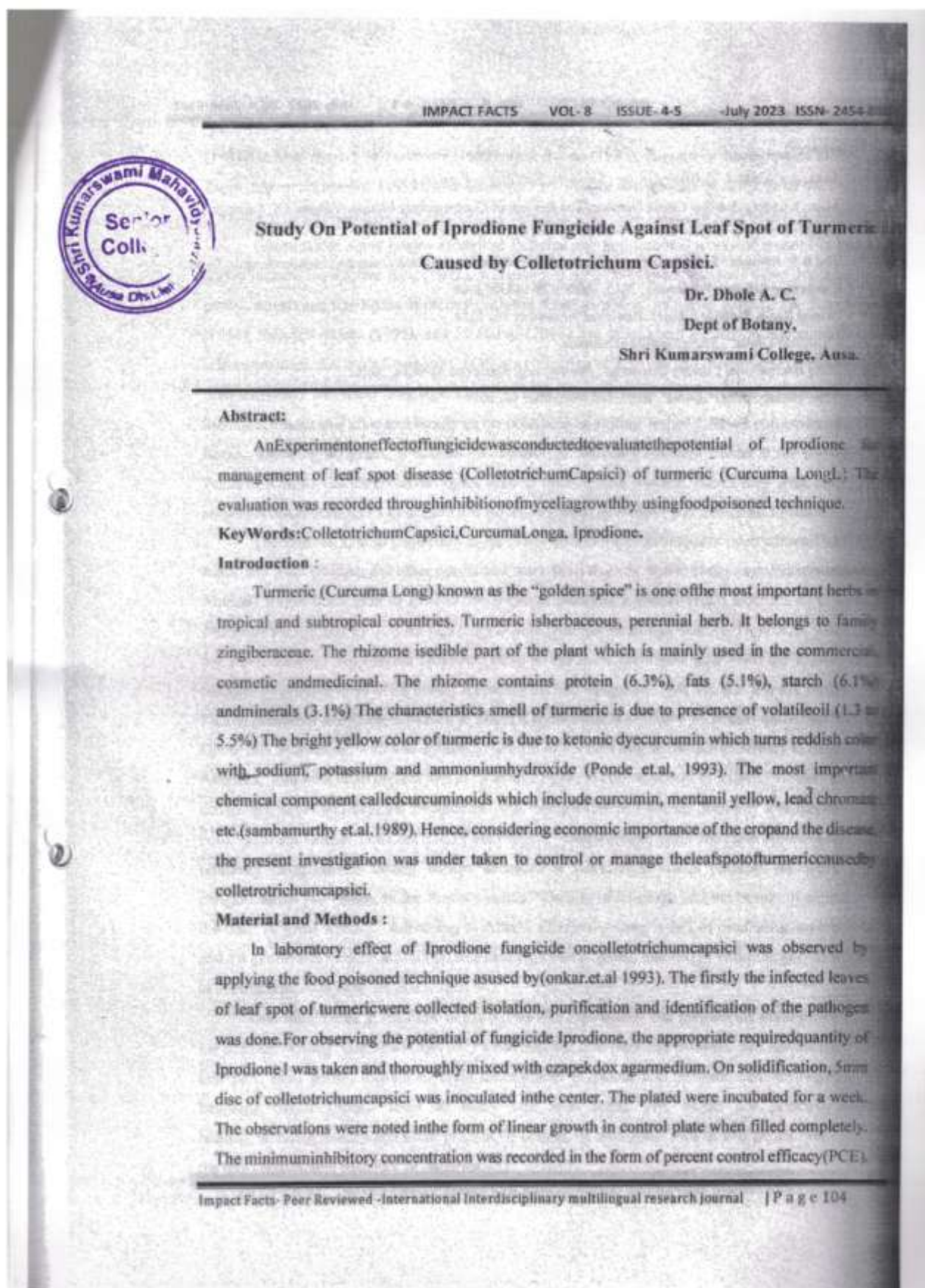
15) *Gangesia aurangabadensis*, Shinde and Wankhede, 1990.

16) *Gangesia sumani*, Shinde and Wankhede, 1990.

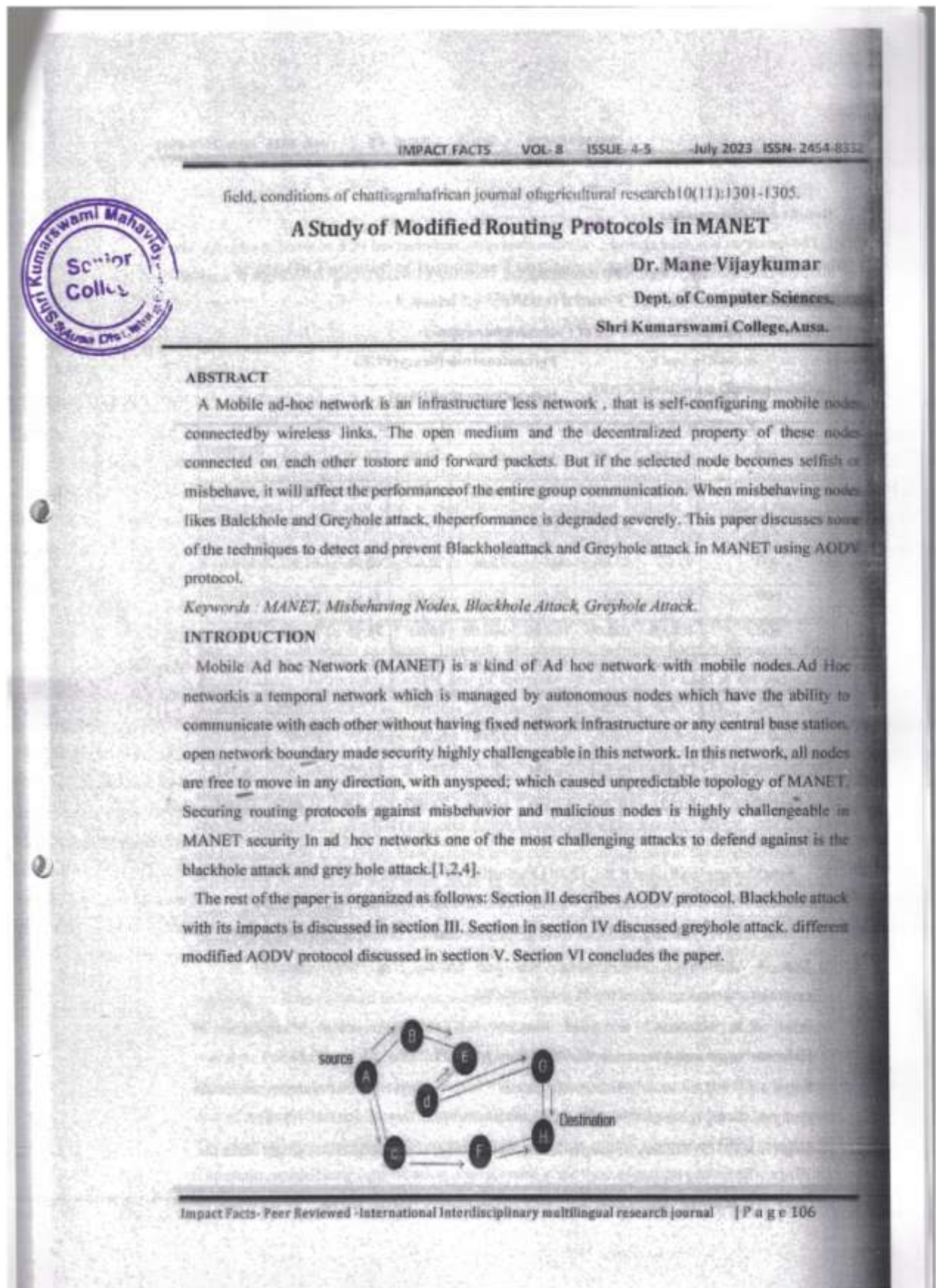
17) *Gangesia margolisi*, Takeshi Shimazu, 1994.

Impact Facts- Peer Reviewed -International Interdisciplinary multilingual research journal | Page 79

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Synthesis characterization and drug design application through bioisosteric modulation of 4-hydroxy 1,2,3-triazoles.

Dr.Swanand S.Mukhedkar¹, Mr. Kokane Balaji D.²

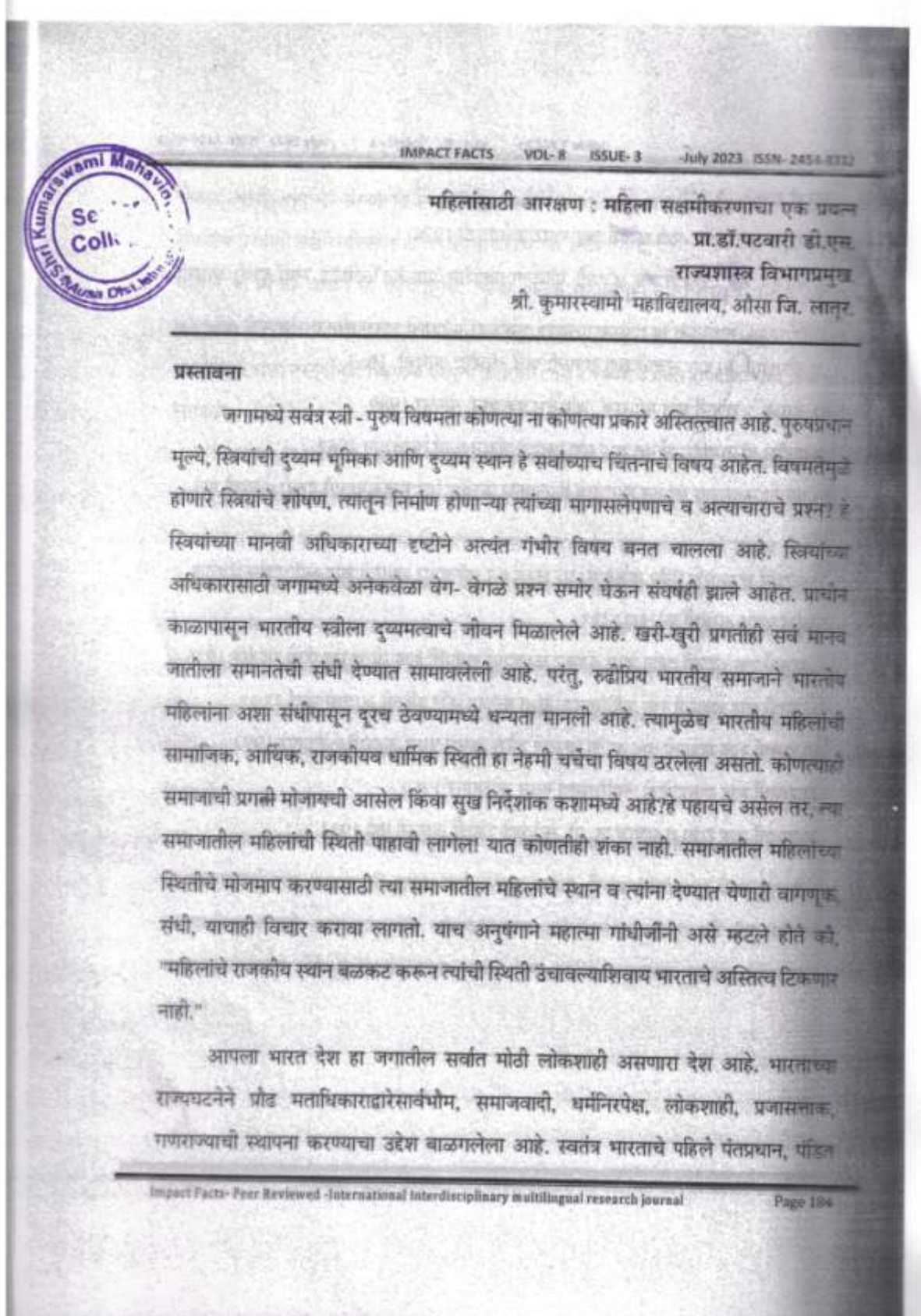
¹Associate Prof. & HoD Chemistry Shahir Annabhau Sathe Mahavidyalaya, Mukhed Dist.Nanded

²Asstt.Prof. & HoD Chemistry Shri Kumarswami Mahavidyalaya,Ausa Dist.Latur (MS)

Introduction:

Bioisosteric replacement are having two techniques widely used in drug design to enhance potency, selectivity. These techniques includes replacing part of a bioactive molecule with a substructure that is similar in size and that exhibits similar properties. Bioisosterism is an extension of the concept of isosterism in which two functional groups, known as isosteres, that present similar physicochemical properties, are related. When isosteres also possess a common biological profile, they are known as bioisosteres. The isosteric similarity of groups, only the biological target can determine their bioisosteric similarity. Scaffold hopping is a subset of the bioisosteric replacement process in which the core structure of a small molecule can be replaced. The core may be of direct functional importance in interacting with the biological target, or it may provide the necessary scaffolding that allows substitution with functional groups in the appropriate geometric configuration. The application of this strategies to drug design, continuous efforts must be made to develop innovative isosteres that meet specific target requirements. An application of bioisosteric substitution as a tool for generating new antidiabetic lead structures using a family of acidic hydroxyazoles was made in 1995 by a team at Wyeth.³ In that paper the Structure-Activity Relationship studies determined that the 3-hydroxypyrazoles were the most promising new class of potential antidiabetic agent while the 4-hydroxy-1,2,3-triazole ring system was not effective. Although it must be emphasized that the study was in vivo and some unknown mechanism could interfere with the activity of the studied compounds. To our knowledge no other similar application is subsequently reported on the 4-hydroxy-1,2,3-triazole system. Our study focuses on the bioisosteric application of the pentatomic 4-hydroxy-1,2,3-triazole system (hereafter as hydroxytriazole system, structure A, Fig. 1). The attractive feature of this system is the possibility it offers to regiodirect substituents in set directions, by substituting the three nitrogen atoms of the triazole ring, pentatomic heterocyclics (i.e. furazan and thiadiazole). Moreover, the carbon substituent offers the potential to modulate the pK_a of the hydroxyl moiety. This approach might be used to explore additional binding areas during bioisosteric applications. Because of its versatility, this system can also be employed in *scaffold hopping*, for example it is well suited to replace a generic hydroxylated aromatic ring (Fig. 1).

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

Criteria 3: Research, Innovations and Extension

